

HANDLEIDING VOOR GESPREKSLEIDING TIENERS

7

WAAR GAAN DEZE LESSEN OVER?

In deze lessen komt een aantal onderwerpen aan bod: Gods koninkrijk, hoe tieners vertegenwoordigers kunnen zijn voor zijn koninkrijk en de strijd tussen goed en kwaad. Als je een vertegenwoordiger van Gods koninkrijk wil zijn, moet je daar ook naar handelen. Geen woorden, maar daden! (Zie ook Jakobus 1:22.)

De eerste les van ieder kwartaal staat in het teken van een gedeelte uit de Bergrede; " Christus' inauguratierede en de grondwet waarop zijn koninkrijk is gebaseerd." (The SDA Bible Commentary, deel 5, pag. 322.)

De overige 12 lessen gaan over een bepaalde uitdaging, voorrecht of verplichting waarmee wij, vertegenwoordigers van Gods koninkrijk, nu geconfronteerd worden.

Bij deze serie lessen hoort ook een website: www.realtimefaith.net. Hierop wordt o.a. aanvullend materiaal aangeboden dat u kunt gebruiken bij de voorbereiding van uw les. Tevens biedt de site volop gelegenheid aan zowel tieners als sabbatschoolleiders om met elkaar van gedachten te wisselen.

HOE MOET U DEZE STUDIEWIJZER GEBRUIKEN?

- >> **Stap 1:** Lees het hele voorbereidende gedeelte van de handleiding door om bekend te raken met de lesmethode. Een goede voorbereiding is immers het halve werk.
- >> **Stap 2:** Lees de rest van het hoofdstuk uit de handleiding, inclusief de les voor de tieners. Bedenk alvast welke van de alternatieven die worden aangeboden u het best kan gebruiken om het thema van die week te verduidelijken.
- >> **Stap 3:** Maak uw keuze uit de alternatieven. Voor iedere les worden er meerdere mogelijkheden geboden. Maak een keuze, want u heeft geen tijd om ze allemaal te doen. Probeer wel alle onderdelen (Starten, Verbinden en Toepassen) aan bod te laten komen. Probeer de groep zoveel mogelijk actief te laten participeren in de les; met u als leider, maar zeker ook met elkaar.
- >> **Stap 4:** Bedenk van te voren hoe en wanneer u de werkbladen uitdeelt. Het studiemateriaal voor de tieners maakt een onmisbaar onderdeel uit van de les. Vanuit de handleiding wordt regelmatig naar deze werkbladen verwezen. Het is de bedoeling dat iedere week het desbetreffende hoofdstuk uit de ringband wordt gehaald en tijdens de sabbatschool wordt uitgedeeld. Desgewenst kan de les voor de volgende week ook mee naar huis genomen worden.
- >> **Stap 5:** Zorg dat het materiaal dat u nodig hebt tijdens de les binnen handbereik klaarstaat. Zoals gezegd, een goede voorbereiding is het halve werk en het scheelt u bovendien een hoop tijd tijdens de behandeling van de les.
- >> **Stap 6:** Bereid de tienerles voor. Maak voldoende kopieën van de werkbladen (en eventueel de bijlage) om uit te kunnen delen. Zorg voor voldoende reserve exemplaren, ook wanneer de tieners de lessen in de voorafgaande week mee naar huis hebben genomen.
- >> **Stap 7:** Verlies nooit het doel uit het oog. Zorg dat aan het einde van de les alle belangrijke onderdelen aan bod zijn gekomen. Sluit af met een korte samenvatting van het thema van die week.

1 OORDELEN

DE LEGENDE VAN DE TWEE RECHTERS

1. VOORBEREIDING

A. De Bijbel

Matteüs 7:1-5 •

'Oordeel niet over anderen; dan zal God niet oordelen over u. Want God zal u op dezelfde manier beoordelen als waarop u anderen beoordeelt, en hij zal u meten met de maat waarmee u anderen meet. Waarom kijkt u naar de splinter in het oog van een ander, en merkt u de balk niet op in uw eigen oog? Hoe durft u tegen een ander te zeggen: Laat mij die splinter eens uit uw oog halen, terwijl u zelf een balk in uw oog hebt? Huichelaar, haal eerst die balk uit uw eigen oog, dan ziet u pas scherp genoeg om die splinter uit het oog van de ander te halen.'

Romeinen 2:1-4 •

Maar daarom gaat u die een oordeel uitspreekt over anderen, zelf niet vrijuit, wie u ook bent. Want door over anderen te oordelen, veroordeelt u zichzelf; door te oordelen doet u hetzelfde als zij. Wij weten dat God terecht de mensen die zulke dingen doen veroordeelt. Maar denkt u nu werkelijk aan het vonnis van God te ontkomen door rechter te spelen over anderen, terwijl u hetzelfde doet als zij? Of denkt u zo gemakkelijk over Gods overgrote goedheid, geduld en verdraagzaamheid? Weet u niet dat God u door zijn goedheid tot een nieuw leven wil brengen?

Romeinen 14:1-4 •

Aanvaard mensen met een zwakke geloofsovertuiging en voer geen strijd over persoonlijke meningen. De een gelooft dat hij alles mag eten, maar de ander, die zwak is in het geloof, eet alleen plantaardig voedsel. Wie alles eet, moet niet neerkijken op iemand die dat niet doet, en wie alleen plantaardig voedsel eet, moet niet veroordelen wie alles eet. God heeft hem aanvaard. Wie bent u wel, dat u oordeelt over de knecht van een ander? Of hij staat of valt, is een zaak van zijn eigen heer. En hij zal wel standhouden; daar kan de Heer voor zorgen.

1 Korintiërs 4:1-5 •

U moet ons dus zien als helpers van Christus, belast met het beheer over Gods geheimen. Nu wordt van een beheerder natuurlijk geëist dat hij betrouwbaar is. Maar mij maakt het niet veel uit, hoe u of een andere menselijke instantie mij beoordeelt. Ik oordeel niet eens over mijzelf. Wel ben ik me van geen kwaad bewust, maar dat bewijst niet dat ik onschuldig ben. Het is de Heer die over mij oordeelt. Oordeel dus niet voorbarig, wacht tot de Heer komt. Hij zal wat in het duister verborgen is, aan het licht brengen en wat er in de harten van de mensen omgaat, openbaar maken. En dan zal iedereen van God de lof krijgen die hem toekomt.

Jakobus 3:1 •

Niet iedereen moet leraar willen zijn, mijn broeders en zusters. Besef dat ons, leraren, een strengere oordeel te wachten staat.

Deuteronomium 16:18-20 •

Stel stam voor stam rechters en ambtenaren aan in elke stad die de Heer, je God, je zal geven. Zij moeten de rechtspraak over het volk uitoefenen naar recht en billijkheid. Hol het recht niet uit, wees steeds onpartijdig en neem geen steekpenningen aan. Want steekpenningen maken zelfs wijzen blind; om steekpenningen verdraait men de woorden van mensen die in hun recht staan. Waar het op aan komt is dat je recht en niets dan recht nastreeft. Als je je daarvoor inspant, zul je in leven blijven en het land blijvend bezitten dat de Heer, je God, je gaat geven.

Hebreeën 10:30 •

We weten toch wie gezegd heeft: Ik zal wraak nemen, ik zal vergelden.
En ook: De Heer zal rechtspreken over zijn volk.

Andere teksten

Naar aanleiding van Matteüs 7:1 •

'Oordeel niet..... De gewoonte om een scherp en ongezoeten oordeel te geven. Wij hebben ons woord 'kritiek' aan hetzelfde Griekse woord ontleend. Het betekent onderscheid maken, apart zetten. Tot zover is er niets aan de hand, zolang oordelen maar geen veroordelen worden.'

Overgenomen uit *Robertson's Word Pictures of the New Testament*, 1987.

Naar aanleiding van Matteüs 7:3 •

'Zien' of 'opmerken' — Naar iets kijken als iemand die niet goed kan zien.

Overgenomen uit *Vincent's Word Studies in the New Testament*, 1997.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Oordelen' over?

'Oordeel niet.' Het is een voor de hand liggend antwoord wanneer mensen kritiek op anderen hebben of iemand proberen te verbeteren.

Maar 'onderscheid maken' hoeft niet negatief te zijn. Door onderscheid te maken, bapelen wij ook wat waardevol is en wat niet. 'Onderscheid maken' kan dus ook heel goede kant hebben.

Jezus heeft ons echter gewaarschuwd om anderen niet te veroordelen. Het ligt namelijk erg gevoelig. Oordelen kunnen wij daarom ook maar beter aan hem overlaten, omdat hij alles weet en alles heeft meegemaakt.

In deze les staan Jezus' uitspraken over oordelen centraal. Wat zegt Jezus over hoe wij ons moeten opstellen tegenover anderen die gecorrigeerd moeten worden?

Jezus' voorbeeld in Matteüs 7:3 over de splinter en de balk betekent niet dat iedereen zich maar met z'n eigen zaken moet bemoeien. Dit voorbeeld herinnert ons eraan dat wij allemaal Gods vergeving nodig hebben om het kwade in ons leven het hoofd te bieden. Alleen op deze manier kunnen wij anderen tot hulp zijn. Het gaat er niet om of wij wel of niet zouden mogen oordelen. Het is veel belangrijker of wij in staat zijn om het kwaad in ons eigen leven te herkennen.

Een eerste vereiste hiervoor is dat wij begrijpen dat oordelen niet hetzelfde is als kritisch zijn en dat er een verschil is tussen een veroordeling en een correctie.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden te omschrijven op welke manier je anderen het beste kan helpen wanneer zij een fout hebben gemaakt;

2. mogelijke oorzaken te noemen waarom wij (mensen) niet de aangewezen personen zijn om anderen te (ver)oordelen;
3. alternatieven te bedenken waarop zij anderen kunnen helpen het kwaad in hun leven te overwinnen.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: blinddoek, zonnebril, leesbril, naalden en naaigaren.

Activiteit B: tien boeken.

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, kopieën van de bijlage.

Voor de rubriek *Toepassen* •

Flip-over of whiteboard.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
- 2 hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
- 3 de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Oordelen' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Bij deze activiteit heeft u een blinddoek, een zonnebril, een leesbril, naalden en naaigaren nodig. Het is de bedoeling dat de jongeren de draad door het oog van de naald proberen te krijgen, iets dat normaal gesproken een goede oog-hand coördinatie vereist. Bij deze oefening wordt echter het gezichtsvermogen op een aantal manieren beperkt.

Stap 2 • U kunt er voor kiezen deze oefening door meerdere personen tegelijkertijd te laten doen. Zorg in dat geval dat u voldoende naalden heeft. U kunt ook andere jongeren aanwijzen die de proefpersoon aanwijzingen geven.

Stap 3 • **Vertel: Ik geloof dat niemand van jullie grote problemen zal hebben, wanneer ik jullie vraag om een draad door het oog van een naald te doen. Laten we het onszelf dus eens wat lastiger maken!** Laat de brillen en de blinddoek zien. Nodig jongeren uit om met een bril of blinddoek de draad door de naald te doen. Laat ze het daarna nog een keer proberen, maar nu zonder bril of blinddoek.

Napraten • **Vraag: Maakte het verschil om de draad door de naald te krijgen toen je een bril of blinddoek droeg?** (Niet veel, onmogelijk). **Zijn er ook beroepen waarin je ogen erg belangrijk zijn?** (Chirurg, onderzoeker, scheikundige, iemand die in een laboratorium werkt).

Om te slagen voor je rijbewijs, moet je gezichtsvermogen minimaal 60% zijn. Wat zou de redenen hiervoor zijn? Kan je een aantal situaties bedenken waarbij je echt moet vertrouwen op je gezichtsvermogen? Zijn er ook situaties waarin een slecht zicht tot gevaarlijke situaties kan leiden? (Bij het inparkeren en het lezen van verkeersborden.) **Zijn er ook situaties waarin dit geen probleem is?** (Je kunt nog steeds vormen en kleuren herkennen. Een stoplicht blijft een stoplicht.)

Op welke manier zou het jou (en de ander!) kunnen helpen om, wanneer anderen een fout begaan, dit vanuit zoveel mogelijk perspectieven proberen te bekijken?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • **Opdracht:** Bepaal waar een boek over gaat, door alleen naar de omslag te kijken. Verzamel tien boeken die u gelezen heeft. De titels van deze boeken moeten echter niet gelijk de inhoud van het boek verraden. De bedoeling van deze oefening is om jongeren te laten zien hoe weinig een titel met de werkelijke inhoud van een boek te maken kan hebben. Zo gaat het ook met mensen. Zelfs als wij iemand goed denken te kennen, weten we nog lang niet alles. Daarom is het ook zo gevaarlijk om iemand de beoordelen, te bekritisieren of ergens de schuld van te geven.

Stap 2 • Leg de boeken op een tafeltje, zodanig dat de titels niet direct zichtbaar zijn.

Stap 3 • **Vertel: Er zijn mensen die beweren dat je een boek niet op basis van de titel moet beoordelen. Is het altijd mogelijk om alleen op basis van de titel te beoordelen waar een boek over gaat? Laten we dat eens uitproberen.** Neem eerst de boeken waarvan de titel een duidelijke hint geeft waar het boek over gaat.

Vraag: Kunnen we op basis van deze titel al weten waar het boek ongeveer over zal gaan? Laten we er nog eens een paar proberen. Lees nu ook de andere titels voor (die minder voor de hand liggen) en laat de groep raden waar deze boeken over gaan. Als ze er niet achter komen, kunt u ze op weg helpen door eventueel de subtitel te lezen of de omslag te laten zien. Omschrijf uiteindelijk waar het boek over gaat.

Napraten • Vraag: Wat laat deze oefening zien als het gaat om gelijk klaar te staan met jouw oordeel? (Iets op het eerste gezicht beoordelen kan heel lastig zijn. Het ligt niet altijd voor de hand.) **Wat weet je eigenlijk over een boek als je alleen maar naar de titel en het plaatje op de omslag kijkt?** (Soms geeft het een goede indicatie, soms zit je er ook compleet naast.) **Kan je voorbeelden geven waarin mensen te snel over een ander oordelen omdat ze alleen maar naar de buitenkant kijken?**

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:¹

Op het vliegveld wachtte een vrouw op haar vliegtuig. Om de tijd te doden en om onderweg wat te snoepen te hebben, kocht ze een zak met koekjes. Nadat zij haar koekjes had gekocht, zocht ze een bankje, ging zitten en zette haar spullen op de stoel naast zich. Op de andere stoel zat een man zijn krant te lezen. Hij glimlachte vriendelijk naar haar, en verdiepte zich toen weer in z'n krant.

De vrouw maakt de zak koekjes open en snoepte wat van haar koekjes, terwijl zij de terminals met de vliegtuigberichten in de gaten hield. Tot haar grote verbazing begon de man op de andere stoel ook van haar koekjes te eten. Ze wilde niet gelijk onbeleefd zijn, maar dit was toch te gek om los te lopen. *Die vent eet mijn koekjes!!* De man deed echter alsof er niets aan de hand was en pakte van tijd tot tijd nog een paar koekjes uit de zak. De vrouw was met stomheid geslagen. Hoe kon iemand zo onbeschoft zijn om zomaar, zonder te vragen, het eten van iemand anders op te eten? Vlug pakte de vrouw zelf nog een paar koekjes, want de man had bijna de hele zak leeggegeten.

De man echter, glimlachte vriendelijk en bleef z'n krant lezen, totdat iedereen de oproep kreeg om in te stappen. Terwijl ze in het vliegtuig zat, was de vrouw nog vol ongeloof over hetgeen haar net was overkomen. Totdat ze nog eens goed in haar tas keek. In haar tas zat de nog ongeopende zak met koekjes die ze net had gekocht.....

Napraten • Vraag: Op welke manieren kunnen wij voorkomen dat we in de valkuil trappen door te snel onze mening klaar te hebben? Is jou wel eens iets dergelijks overkomen?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

In de Bijbel staat een aantal voorbeelden waarin Jezus een aantal scherpe uitspraken doet. Een van zijn meest scherpe uitspraken gaat over hoe mensen met elkaar zouden moeten omgaan.

God heeft het in de Bijbel altijd opgenomen voor mensen die door anderen worden veroordeeld. Jezus roept ons niet voor niets op om een ander niet te veroordelen. Hij weet hoe kwetsend het kan zijn om het slachtoffer te zijn van veroordelen die nergens op zijn gebaseerd.

Jezus zegt: 'Oordeel niet over anderen; dan zal God niet oordelen over u. Want God zal u op dezelfde manier beoordelen als waarop u anderen beoordeelt, en hij zal u meten met de maat waarmee u anderen meet.' (Matteüs 7:1)

Heb jij wel eens meegemaakt dat een goede vriend of vriendin het slachtoffer was van scherpe kritiek van iemand anders? Hoe voelde dat?

¹ Enige tijd geleden is een soortgelijk verhaal aan de orde geweest. Het ging toen over donuts. Mocht u destijds dat verhaal met de groep hebben besproken, dan kunt u dit verhaal beter overslaan.

Vertel: Je kunt de 'splinter en de balk' uit Jezus' verhaal op verschillende manieren lezen. Maak groepjes van twee of drie personen en schrijf jullie eigen interpretatie op. Probeer een verklaring te vinden waarom Jezus juist dit voorbeeld gebruikte. Wat is volgens jullie de betekenis van de 'splinter en de balk'? Probeer ook een eigen voorbeeld te verzinnen waarin hetzelfde principe van de splinter en de balk wordt geïllustreerd.

Geef de groep een paar minuten de tijd om hun eigen gelijkenis te verzinnen. Bespreek de verschillende gelijkenissen met de hele groep.

Vraag: Welke gelijkenis illustreert volgens jullie het beste de woorden van Jezus?

- Deze paragraaf gaat over perspectief. Hoe ziet een splinter er uit wanneer die in jouw oog zit? Je ziet niets anders meer. Het bepaalt volledig je zicht. Je ziet niets meer, ondanks dat een splinter maar een klein dingetje is.
Zo is het ook wanneer wij naar onze eigen gebreken kijken. Onze gebreken bepalen onze blik. Zij bepalen ons zicht. Maar al met al blijft het niets meer (en niets minder!) dan een splinter. Het is een probleem, maar het hoeft nog niet het einde van de wereld te zijn.
- Niemand is perfect. Zelfs wanneer jij er 100% zeker van bent dat iemand anders er helemaal naast zit, hoeft dat nog niet zo te zijn. Jij bent zelf immers ook niet perfect.
Jezus zegt: 'Bemoei je niet teveel met andermans zaken — je hebt al je handen vol om je eigen zorgen het hoofd te bieden.'
- Jezus laat ook zien hoe je anderen kan helpen. Hij zegt: 'Neem eerst de balk uit je eigen oog weg. Pas dan heb je voldoende zicht om de splinter uit het oog van de ander te halen.'
Maak eens een lijstje van je eigen fouten en gebreken, voordat je je al te kritisch uitlaat over de fouten en gebreken van de ander. Pas wanneer je er genoeg van hebt om iedere keer maar weer je eigen lijstje onder ogen te zien en daarvoor vergeving te vragen, kan je naar de ander gaan met een nederig hart. Pas dan kan je de ander wijzen op de vergeving van God die je zelf ook hebt gekregen.
- Dit zijn drie manieren waarop je de gelijkenis over de balk en de splinter kan lezen.
Vertel: Lees de bijbelteksten uit het gedeelte van woensdag nog eens door. Kies een tekst die jou het meeste aanspreekt. Kan je uitleggen waarom jij deze tekst hebt gekozen?

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Welke rechter uit de gelijkenis spreekt jou het meeste aan? Op wie lijkt jij; de rechter die recht sprak of de rechter die de verdachte tegemoet kwam? Ken jij meer van zulke verhalen? Heb jij wel eens iemand verkeerd beoordeeld?

Stelling: Je leert beter van je eigen fouten wanneer je ze zelf moet herstellen dan door er hardhandig op gewezen te worden. Eens of oneens? Verklaar je antwoord.

C. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Vertel: Bedenk vijf vragen die je eerst zelf moet beantwoorden, voordat je iemand anders op zijn fouten mag wijzen. (U kunt hier ook het dilemma van het verhaal uit de studiegids als voorbeeld gebruiken om de groep een beetje op weg te helpen.) **Wat zouden deze vijf vragen zijn?**

Verdeel de groep in groepjes van drie of vier personen. Wanneer iedereen klaar is, kunt u de vragen in de grote groep bespreken.

Geef iedereen een kopie van de bijlage "Wat is erger" bij deze les. Geef vervolgens iedereen een paar minuten de gelegenheid de vragen te beantwoorden. Bespreek met elkaar op welke manier het gedrag en de houding van de ander kwetsend zijn voor beide partijen. **Vraag: Wie van jullie heeft dit wel eens gedaan? Wie van jullie kan zich voorstellen dat hij/zij zoiets zou doen? Op welke manier kan deze oefening je helpen om iemand te helpen die iets verkeerd doet?**

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Schrijf de volgende woorden op een flip-over of white-board: een mening geven, veroordelen, berispen (iemand een standje geven), corrigeren.

Vertel: Voordat we verder praten, is het handig dat we een aantal woorden goed van elkaar onderscheiden. Ik heb vier begrippen op het bord geschreven. Aan jullie de taak om deze woorden zo goed mogelijk te omschrijven. Geef aan waarin ze van elkaar verschillen en wat de overeenkomsten zijn.

Verdeel de groep in groepjes van twee of drie personen en geef hen enkele minuten de tijd om de opdracht te maken.

Wijs er bij de nabespreking op dat de manier waarop wij deze woorden interpreteren, grote gevolgen heeft voor de manier waarop wij omgaan met anderen wanneer zij (in onze ogen!) een fout maken.

Geef vervolgens de groepjes de opdracht om een soortgelijk verhaal als in de les te verzinnen. Laat ieder groepje zijn versie van het verhaal presenteren. Ze mogen echter nog niet vertellen hoe het verhaal afloopt.

Vraag na elke verhaal: Wat is jullie eerste reactie wanneer je dit probleem hoort? Wat zouden mogelijke redenen zijn voor zijn gedrag? Hoe denk je dat het verhaal afloopt?

Laat het groepje de rest van het verhaal vertellen en bespreek hoe je anderen kunt helpen op een manier zoals God ons ook helpt.

Napraten • Vraag: Op welke manier zou jij het liefst geholpen willen worden wanneer je in de problemen zat?

B. Toepassingsvragen

1. Is er iemand met wie je een dergelijke manier zou kunnen oefenen?
2. Op welke manier zou het gebed een middel kunnen zijn om te voorkomen dat je anderen veroordeelt?
3. Stelling: De meeste mensen die veroordelen hebben ten opzichte van anderen, hebben daar uiteindelijk zelf het meeste last van. Eens of oneens? Kan je uitleggen waarom?
4. Wat zou jij tegen iemand zeggen die altijd z'n oordeel over anderen klaar heeft, maar dat zelf niet doorheeft?
5. Hoe zou jij deze principes in praktijk kunnen brengen in jouw houding ten opzichte van anderen (vrienden, medeleerlingen, leraren, andere gemeenteleden)?
6. Neem deze week eens tijd om te bidden voor mensen met wie jij, door de manier waarop zij zich gedragen, liever niet omgaat. Probeer een verklaring te vinden waarom zij zich zo gedragen.

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Het is niet eenvoudig om dit gedeelte uit de Bijbel in praktijk te brengen. Wij weten allemaal dat het niet aan ons is om een oordeel over anderen uit te spreken. Het is onze taak om anderen te vergeven en hen te helpen waar en wanneer we kunnen.

Misschien is het een idee om niet gelijk je mening te geven. Gebruik het gebed als een manier om je eigen motieven te onderzoeken. Bid ook voor die ander, net zolang totdat je de juiste houding hebt gevonden om de ander tegemoet te treden.

Als het jou lukt om dit op een goede manier te doen, ben je op weg om Gods koninkrijk op aarde te bouwen. Wat zou de wereld er anders uitzien als iedereen dit zou doen!

Bijlage 1

Behorend bij **Beginactiviteit 4C**

Wat is erger?

Zet onderstaande situaties in de juiste volgorde (1=ergste, 5 het minst erg). Schrijf je ranking op in de eerste kolom.

A	B	
		Liegen tegen je beste vriend
		Roddelen
		Iemand voor paal zetten omdat hij of zij anders is dan jij.
		Tevreden zijn wanneer iemand aan wie jij een hekel hebt in moeilijkheden zit.
		Je voordoen als een goede christen, terwijl je in werkelijkheid dat helemaal niet bent.

Loop de lijst nu nog eens door en schrijf in kolom B een nieuwe score van 1 t/m 5. 1 Staat voor iets dat jij zeker zou kunnen doen, (of misschien wel hebt gedaan) en 5 voor iets dat je zeker nooit zou doen.

1 = Zou ik absoluut doen / Doe ik altijd

2 = Zou ik misschien doen / Heb ik wel eens gedaan

3 = Weet niet.

4 = Zou ik waarschijnlijk niet doen.

5 = Zou ik absoluut nooit doen! / Heb ik nog nooit gedaan.

2 STERKER WORDEN MET JEZUS

STEEDS EEN STUKJE BETER

1. VOORBEREIDING

B. De Bijbel

2 Korintiërs 5:16-17 •

Want wie één is geworden met Christus, is een nieuwe schepping. Het oude is voorbij, het nieuwe is gekomen. Dat alles is het werk van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend en ons de prediking van de verzoening toevertrouwd.

Handelingen 16:29-31 •

De bewaarder vroeg om een fakkel, rende naar binnen en viel bevend voor Paulus en Silas op de grond. Hij bracht hen naar buiten en vroeg: 'Zegt u mij, heren, wat moet ik doen om gered te worden?' Ze antwoordden: 'Geloof in de Heer Jezus en u zult gered worden, u en uw huisgenoten.'

1 Tessalonicenzen 5:16-22 •

Wees altijd verheugd, bid onophoudelijk, dank God onder alle omstandigheden, want dat is wat hij van u, die één bent met Christus Jezus, verlangt. Doof de Geest niet uit en veracht de profetieën niet die hij u ingeeft. Onderzoek alles, behoud het goede en vermijd elk kwaad, in welke vorm het zich ook voordoet.

Hebreeën 12:2 •

Laten we het oog gericht houden op Jezus, die ons op de weg van het geloof is voorgegaan en ons naar de volmaaktheid brengt. Om de vreugde die voor hem in het verschiet lag, heeft hij het kruis op zich genomen en de schande niet geteld. Nu zit hij aan de rechterzijde van de troon van God.

Ezechiël 18:23-24 •

Denk je dat ik, God, de Heer, blij ben als een misdadiger sterft? Integendeel, ik zie veel liever dat hij tot inkeer komt en in leven blijft. Maar als een eerlijk mens ophoudt rechtvaardig te zijn? Als hij onrecht gaat doen en leeft naar het voorbeeld van andere misdadigers? Blijft zo iemand dan in leven? Nee. Met zijn vroegere rechtvaardige daden wordt geen rekening gehouden. Hij zal sterven, want hij is ontrouw geworden en heeft gezondigd.

1 Johannes 1:8-9 •

Als we beweren zonder zonde te zijn, bedriegen we onszelf en woont de waarheid niet in ons. Maar als wij onze zonden bekennen, dan is God zo trouw en rechtvaardig dat hij onze zonden vergeeft en ons rein maakt van alles wat we verkeerd hebben gedaan.

1 Petrus 2:9 •

Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, Gods eigen volk, gekozen om de heilsdaden te verkondigen van hem die u uit de duisternis geroepen heeft naar zijn wonderbaar licht.

Judas 1:24-25 •

Aan hem die in staat is u voor struikelen te behoeden en u op te stellen voor zijn luisterrijke troon, vlekkeloos en juichend van vreugde – aan de enige God, die ons redt door Jezus

Christus, onze Heer, komt heerlijkheid toe en majesteit, macht en gezag, voor de aanvang der tijden, nu, en voor altijd en eeuwig. Amen.

Andere bronnen

Ellen White, *Testemonies for the Church*, deel 3, bladz. 365.

'Alleen door onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan God kunnen wij zijn kinderen worden en toetreden tot de goddelijke familie.(...) Ieder kind, iedere jongere, iedere man en iedere vrouw is door Jezus gered van het kwaad.'

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Sterker worden door Jezus' over?

Eigenlijk is verlossing heel simpel; Het enige dat God van ons vraagt, is dat wij erkennen dat wij het niet alleen kunnen en dat wij Gods leiding in ons leven nodig hebben. Hij vraagt van ons of wij Jezus in ons leven willen toelaten. Wanneer wij hem aannemen als onze verlosser, zijn wij gered.

Maar daar blijft het wat God betreft niet bij. Hij heeft ons gered met een bepaalde bedoeling. Hij houdt van ons, en hij hoopt dat wij, doordat wij hem steeds beter leren kennen, net zoveel van hem gaan houden als hij van ons.

Wanneer je met Jezus in zee gaat, zal je merken dat dat je leven verandert. Als je immers om iemand geeft, zal je je uiterste best willen doen om deze persoon niet teleur te stellen.

Maar soms gaat deze liefde kennelijk niet ver genoeg. Dan blijkt dat we uiteindelijk meer om onszelf geven dan om God. Dan blijkt dat we eigenlijk niet ècht willen veranderen. De relatie verloopt moeizaam en we maken fouten. En wanneer je weer eens in de fout bent gegaan, kan je je niet aan de gedachte onttrekken dat God misschien wel niets meer met je te maken wil hebben omdat je het weer 'ns een keer hebt verprutst.

Niets is echter minder waar! God wil niets liever dan dat het weer goed komt en hij wil je daar graag bij helpen. Je moet leren hoe je dingen kan vermijden die je van God afleiden. Daar moet je discipline voor hebben — een nieuw gedragspatroon dat gericht is op gehoorzaamheid aan God. Geestelijke gehoorzaamheid kan je leren door te bidden, door in je Bijbel te lezen, door naar de kerk te gaan en door je naaste te helpen. Zo blijf je dicht bij God en kan er niets tussen jullie komen.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden te vertellen wat 'verlossing' inhoudt;
2. Christus' verlossing aan te nemen;
3. zelf manieren te ontdekken waarop zij geestelijke gehoorzaamheid kunnen oefenen.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: papier en pennen, flip-over of white-board.

Activiteit B: papier en viltstiften of markers.

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week.

Voor de rubriek Toepassen •

Papier, pennen en/of potloden, krantenpapier of een flip-over, een viltstift of marker.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Sterker worden met Jezus' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start, Dwarsverbanden, Toepassen en Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Verdeel de groep in kleinere groepjes. Geef ieder groepje een pen en papier.

Vertel: Je komt niet zomaar in de hemel — daar moet je wel wat voor doen! Het enige dat je moet doen, is 1.000 punten verdienen. Uiteraard kan het team z'n punten combineren. Voor iedere 1.000 punten die het team verdient, kan er één persoon naar de hemel.

Stap 2 • Leg de groepen uit dat zij hun punten bij elkaar op moeten tellen om te bepalen hoeveel personen er uit hun groep naar de hemel kunnen. **Vertel: Je kunt alleen maar punten verdienen met de dingen die je in de afgelopen week hebt gedaan. Hier volgen de punten:**

(Wellicht is het een goed idee om onderstaand schema op een flip-over te schrijven)

Goede daad Bijbel lezen Bijbelvers uit je hoofd kunnen opzeggen Elke euro die je aan een zwerver of aan een collecte hebt gegeven	5 punten
Evangeliseren	50 punten
Overtreden van Gods geboden	-10 punten (per overtreding)
Overtreden van regels die door ouders of leraren zijn gesteld	-10 punten (per overtreding)

Stap 3 • Laat de teams hun punten optellen (zowel individueel als per team) en laat hen beslissen wie er eventueel naar de hemel kan gaan (in het geval ze inderdaad meer dan 1.000 punten hebben behaald).

Vertel: Ik heb net besloten om de spelregels te veranderen. Ik geef iedereen 1.000 punten die daarom vraagt. Wie wil er 1.000 punten?

Met toestemming overgenomen van Larry Thomas, *How to get to heaven*, (Ideas Library).

Napraten • Vraag: Hoeveel kans dacht jij te hebben om in de hemel te komen toen de spelregels aan het begin werden uitgelegd? Hoe voelde je je toen je zag hoe laag de scores waren? (Ik voelde me waardeloos. Ik dacht dat ik het nooit zou halen.) **Wat zou je doen, als je wist dat we dit spel volgende week nog een keertje zouden spelen?** (Ik zou voor minimaal 20 mensen evangeliseren. Ik zou heel veel goede dingen gaan doen. Ik zou gewoon afwachten en kijken of ik weer gratis punten zou krijgen.)

Op welke manier lijkt dit spel op ons dagelijks leven? (Je kan nog zoveel goede dingen proberen te doen, aan het einde kom je toch telkens tekort. Wij hebben Gods 'bonuspunten' nodig.)

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • Zorg dat er voor iedereen papier en voldoende vilstiften of kleurpotloden zijn.

Stap 2 • Laat iedereen een tekening maken van wat het begrip redding (bevrijding, verlossing) voor hen betekent.

Stap 3 • **Vertel: Verlossing of bevrijding kan je op veel manieren omschrijven. Een songwriter, James Rowe, verwoordde het als volgt: 'Ik was diep weggezonden in het kwaad, ver weg van de vreedzame kust / geheel met kwaad besmeurd. Ik zonk om nooit meer boven te komen drijven / Maar de heer van de zee hoorde mijn wanhopige schreeuw / Hij trok mij uit het water omhoog; en nu ben ik veilig.**

Als jij op basis van deze tekst een tekening zou maken, hoe zou die er dan uitzien?

Laat iedereen zijn tekening maken, en bespreek de verschillende afbeeldingen met elkaar.

Napraten • Vraag: Wat zeggen onze tekeningen over redding? Op welke manier laat jouw tekening zien wat er in jouw leven is gebeurd?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Op 11 januari 2003 deed de gouverneur van de staat Illinois (een provincie in de VS) iets merkwaardigs. Gouverneur George Ryan besloot aan een aantal gevangenen gratie te ver-

lenen. Vlak voordat hij zou optreden als gouverneur veranderde hij alle straffen van de gevangenen die ter dood waren veroordeeld. Sommigen van hen waren voor verschrikkelijke misdaden veroordeeld. Rechters hadden geoordeeld dat hun misdaden zo erg waren, dat zij niet meer mochten leven. Het loon van hun misdaden was de dood.

Gouverneur Ryan zag het anders. Het was hem opgevallen dat er tijdens een aantal processen fouten waren gemaakt, waardoor onschuldige mensen ter dood waren veroordeeld. Om er zeker van te zijn dat er geen onschuldige mensen gedood zouden worden, veranderde hij alle vonnissen. Voor sommigen werd hun doodstraf omgezet in een levenslange gevangenisstraf. Vier anderen sprak hij vrij. Ondanks dat zij tot de doodstraf waren veroordeeld, gaf hij hun leven aan hen terug.

Er waren mensen die de beslissingen van gouverneur Ryan toejuichten. Maar er waren ook mensen die zijn daad een slag in het gezicht van de slachtoffers en hun families vonden.

Napraten • Vraag: Wat vind jij van de beslissing van gouverneur Ryan? Wat zou jij gedaan hebben in zijn plaats?

Wat zijn de overeenkomsten tussen dit verhaal en de redding die Jezus ons biedt? (Ook wij zijn eigenlijk tot de dood veroordeeld, vanwege onze zonden, maar Jezus heeft ons gered.) **Zijn er ook verschillen?** (De meeste gevangenen zitten nog steeds in de gevangenis. Jezus maakt ons werkelijk vrij.)

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Vandaag hebben we het met elkaar over wat het betekent om een inwoner van Gods koninkrijk te zijn. Hoe kan je er zeker van zijn dat jij ook tot die groep van inwoners behoort.

In Nederland zijn er mensen die hier illegaal verblijven. Ondanks dat zij in ons land wonen, kunnen zij niet profiteren van alle voorrechten die een 'gewone' Nederlander wel heeft.

God geeft ons de mogelijkheid om 'officiële' inwoners van zijn koninkrijk te zijn. Wanneer wij zijn uitnodiging aannemen, kunnen wij profiteren van een leven in overvloed. Hoe je daarvoor in aanmerking kan komen? Door te geloven in God, je zonden voor hem te belijden en je leven te leven zoals Jezus ons dat heeft voorgedaan.

Lees met elkaar **Handelingen 16:30,31**.

Vraag: Wat moeten wij volgens Paulus doen om gered te worden? (In Jezus geloven.) **Wat betekent dat eigenlijk, in Jezus geloven?** (Zijn voorbeeld in je eigen leven toepassen. Hem betrekken bij alle beslissingen in je leven.) **Zijn er ook redenen om niet bij Gods koninkrijk te willen horen?** (God vraagt ons keuzes te maken die niet altijd even makkelijk zijn. Je moet je wel aan zijn geboden houden.) **Wat zouden de voordelen kunnen zijn om een inwoner van zijn koninkrijk te zijn?** (Bescherming, leven na de dood, God die ons heeft beloofd dat hij er altijd voor ons zal zijn.)

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag drie vrijwilligers naar voren te komen. Eén leest het verhaal van deze week terwijl de anderen het verhaal uitbeelden.

Vraag: Hebben jullie je ook wel eens gevoeld als Chris? Herken je zijn gevoel dat je je verlossing bent kwijtgeraakt? Wat heb je gedaan om dat gevoel weer terug te krijgen? (Ik heb gebeden en om vergeving gevraagd.) **Wat zou je moeten doen als je weet dat je verlost bent, maar het niet zo voelt?** (Blijf vasthouden aan je geloof, vertrouwen hebben dat God altijd zijn beloftes nakomt.) **Zijn er nog dingen die je moet doen als je gered bent?** (Dicht bij God blijven. Door blijven gaan op het pad dat je bent ingeslagen. Jezus' voorbeeld in jouw eigen leven proberen toe te passen.)

Vraag: Moet je bij God iedere keer weer overnieuw beginnen als je een fout hebt gemaakt? (Nee. Hij wacht op jou tot je om vergeving vraagt, om daarna weer verder met je te gaan.) Lees met elkaar **1 Johannes 1:9** en **Psalmen 37:23,24**.

Vertel: Het is niet erg als je een fout maakt. God wacht op jou en hij zal je vergeven wanneer je daarom vraagt. De Bijbel zegt dat God er altijd voor je is, ook als je hebt gezondigd.

Vraag: Kan je jouw verlossing ook verliezen? (Ja. Wanneer je niets meer met God te maken wilt hebben en hem niet langer in jouw even toelaat.) Lees met elkaar **Ezechiël 18:24**.

Vertel: God heeft ons een vrije wil gegeven. Wanneer wij er dus voor kiezen om ons leven niet meer met hem te delen en onze eigen weg kiezen, zeggen we "nee" tegen God. We zeggen hem dat wij zijn genade en zijn verlossing niet langer nodig hebben. En God kan dan niet anders doen dan ons besluit accepteren.

D. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Schets het volgende scenario:

Jouw neef komt een aantal weken bij jullie logeren. Hij is geen christen en jouw tante dacht dat het een goed idee zou zijn wanneer hij wat meer met jullie op zou trekken. Ze hoopte dat jullie een gunstige invloed op hem zullen hebben.

En waar jouw tante op hoopte, gebeurt ook. Je neef komt tot geloof en wil zijn leven verder met Jezus delen. Maar ondanks dat, komt hij nog steeds regelmatig in aanvaring met jouw moeder en maakt hij dezelfde fouten als voordat hij ging geloven. Hij raakt hierdoor zo ontmoedigd, dat hij het geloof wil opgeven en weer terug wil naar zijn oude levensstijl.

Vraag: Wat zou jij tegen je neef zeggen? (Kop op! Iedereen maakt fouten. Dat is niet erg. God zal je vergeven, wanneer je hem daarom vraagt.) **Heb jij misschien een aantal tips voor hem?** (Verwacht niet van jezelf dat je perfect bent. Niemand is perfect. Begin de dag met God en vraag hem of hij bij je wil zijn en je de kracht wil geven om het goede te doen en het kwade te laten. Zoek goede dingen op; Ga naar de kerk, ga naar de sabbatschool, lees in de Bijbel.) **Zijn er ook dingen die jouw neef volgens jou beter zou kunnen vermijden?** (Vermijd slechte dingen; films of computer- of videospelletjes waar veel geweld in voorkomt, muziek met dubieuze songteksten.)

Vertel: In de Bijbel kunnen we een aantal ideeën vinden die ons kunnen helpen om ons dagelijks leven als een christen in te richten. Lees met elkaar **Romeinen 13:11-14; Psalmen 119:9-11; Jozua 1:8; 1 Tessalonicenzen 5:16-22**. Bespreek met elkaar welke gewoontes de Bijbel geeft om een christelijk leven te leiden. Schrijf de gewoontes op een flip-over. (Vermijd het kwade, bestudeer Gods Woord, bid regelmatig.)

Vertel: God geeft ons deze richtlijnen niet voor niets. Ze kunnen ons helpen om te groeien in het geloof. Gelukkig verwacht God niet van ons dat we dit helemaal op eigen kracht doen. Hij heeft ons beloofd ons hierbij te helpen. Hij heet immers niet voor niets JHWH; Ik zal er zijn voor jou.

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Verdeel de groep in groepjes van drie of vier personen. Ieder groepje stelt een secretaris aan, die de antwoorden opschrijft. Voorzie deze persoon van pen en papier.

Vertel: Jullie opdracht is om zeven eigenschappen/gewoontes te bedenken die onmisbaar voor een goed christen zijn. Tip: Denk eens aan mensen die volgens jou goede christen zijn.

Wat hebben deze mensen met elkaar gemeen? (Ze doen goede dingen. Ze zijn standvastig in hun geloof. Zij blijven dicht bij God.) **Welke gewoontes hebben ze?** (Zij bidden regelmatig. Zij luisteren naar God. Zij nemen tijd voor God. Zij bestuderen de Bijbel. Zij stellen zich in dienst van hun naasten. Zij houden zich aan Gods geboden. Zij gaan naar de kerk. Zij ervaren dat alles wat zij hebben van God komt en gaan voorzichtig met Gods schepping om.)

Geef de groepen de tijd om zelf met ideeën te komen. Bespreek na afloop wat iedereen heeft gevonden. Laat de secretarissen de lijsten voorlezen en schrijf alles op een flip-over of whiteboard. Turf welke gewoontes er meerdere malen worden genoemd.

Vertel: Een aantal gewoontes is meerdere malen genoemd. Kennelijk vinden wij deze gewoontes allemaal erg belangrijk. Laten wij nu eens naar ons eigen leven kijken. Hebben wij deze gewoontes ook? Let op, er is een verschil tussen een gewoonte en een simpele daad. Een daad doe je één keer en daarna kan het afgelopen zijn. Een gewoonte is iets dat regelmatig terugkomt, een patroon dat zich herhaalt.

Napraten • Vraag: Waarom is het belangrijk om deze gewoontes te hebben? (Het helpt je om God werkelijk elke dag bij jouw leven te betrekken.) **Bestaat er zoiets als een 'superchristen'? Zo ja, kan je een voorbeeld geven?** (Ja, Mozes, Abraham. Of misschien toch niet, want ze hebben ook allemaal fouten gemaakt.) **Stelling: Het is nu moeilijker om een goede christen te zijn dan in de tijd van de Bijbel. Eens of oneens? Kan je uitleggen waarom?** (Het moeilijker om nu een christen te zijn, omdat er veel meer dingen zijn die je van God afleiden. In de tijd van de Bijbel was het moeilijker, omdat ze toen nog niet Jezus' voorbeeld hadden.) **Denk je dat het voor ons ook mogelijk is om net zo sterk in ons geloof te worden als sommige personen in de Bijbel?** (Ja, dat is ook voor ons mogelijk, met Gods hulp.)

B. Toepassingsvragen

1. Wat zou je moeten doen om net zo'n sterk geloof te krijgen als de hoofdpersonen uit de Bijbel?
2. Welke gewoontes zou jij je kunnen aanleren om jouw band met Jezus te versterken?
3. Zijn er ook gewoontes die je zou moeten afleren die jouw band met Jezus in gevaar kunnen brengen?
4. Wat zou je moeten doen wanneer je je niet houdt aan Gods geboden?
5. Op welke manier kunnen deze spirituele gewoontes jouw leven veranderen?
6. Wat zou God willen dat jij in je leven veranderde?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

God heeft ons voorbestemd om bij hem in zijn koninkrijk te wonen. Wij zijn niet zomaar inwoners — hij noemt ons zijn kinderen. Wij zijn van koninklijke bloede! God heeft ons immers gemaakt naar zijn beeld en zijn gelijkenis.

God wil ook dat wij in ons gedrag op hem lijken. Dat is een lang proces en aangezien wij allemaal mensen zijn, zullen wij zeker van tijd tot tijd fouten maken. Dat is niet erg, want God zal ons zeker niet gelijk onterven. Als wij hem om vergeving vragen, kunnen we het altijd weer opnieuw proberen.

3 OMGAAN MET EEN VERSLAVING, DEEL 1

GEVANGEN IN EEN GEWOONTE

1. VOORBEREIDING

C. De Bijbel

Romeinen 6:16 •

Dit weten we: de zondige mens die we vroeger geweest zijn, is met Christus aan het kruis geslagen om aan ons zondig bestaan een einde te maken, en zo staan we niet langer in dienst van de zonde.

Spreuken 23:19-21 •

Luister en word wijs, mijn zoon, zodat je met hart en ziel de juiste weg kiest. Ga niet om met mensen die zich volgieten met wijn of zich volproppen met vlees.

Want een drinkebroer of een veelvraat eindigt in armoede. Wie zijn dag verslaapt, gaat ten slotte in lompen gekleed.

Romeinen 13:12-14 •

De nacht is haast voorbij, de dag begint al bijna. Laten we dus de praktijken van de duisternis afleggen en de wapenrusting van het licht aandoen! We moeten ons behoorlijk gedragen alsof het al helemaal dag is. Dus geen zwelgpertijen en drinkgelagen, geen ontucht en losbandigheden, geen onenigheid en afgunst. Nee, we moeten ons als het ware wapenen met de Heer Jezus Christus en niet ons zondige ik koesteren dat tot allerlei begeerten aanzet.

Efeziërs 5:18 •

Bedrink u niet, want dat leidt tot bandeloosheid, maar wees vervuld van de Geest.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Omgaan met een verslaving, deel 1' over?

De meeste jongeren die zich Zevende-dags Adventist noemen weten dat ze 'nee' moeten zeggen tegen alcohol en drugs. Helaas blijkt vaak dat dat ook het enige is dat ze over alcohol en drugs weten. Echter, om de gevaren van verslaving het hoofd te kunnen bieden, zullen wij jongeren goed moeten voorlichten. Daarbij moeten jongeren zich ervan bewust zijn dat alcohol en drugs niet de enige dingen zijn waaraan zij verslaafd kunnen raken. De les van deze week plaatst verslaving in een breder perspectief.

Veel omschrijvingen van verslaving bevatten de volgende elementen:

- het gaat om een verslaving aan middelen, gedrag of relaties;
- de verslaving heeft een negatief effect op de persoon die verslaafd is;
- de persoon die verslaafd is niet in staat zijn houding of gedrag te veranderen, ondanks alle negatieve effecten die de verslaving op zijn/haar leven heeft.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden te omschrijven wat een verslaving is;
2. een vroegtijdig stadium signalen van een (beginnende) verslaving te herkennen;
3. een aantal gebieden in hun eigen leven te benoemen waar zij mogelijk een risico lopen om verslaafd te raken.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: draad (breikatoen, wol, touw, of iets dergelijks), schaar.

Activiteit B: papier, pennen en/of potloden, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week.

Voor de rubriek *Toepassen* •

Kopieën van de bijlage, pennen en/of potloden, flip-over of whiteboard.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Omgaan met een verslaving' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Neem een klosje garen/draad/wol/touw mee. Vraag een vrijwilliger naar voren te komen.

Stap 2 • Vraag de vrijwilliger om zijn/haar handen naar voren te steken. Bind de handen vast door de draad (of het touwtje) één maal rond de polsen te doen en met een knoopje vast te maken. Vraag de persoon of hij zichzelf kan bevrijden. Omdat het draad maar één maal rond de polsen is gewonden, zal dit weinig moeite kosten.

Vertel: Stel je nu eens voor dat deze draad symbool staat voor een gewoonte. Gewoontes kunnen ook verslavingen worden. laten we eens kijken wat er gebeurt wanneer we de draad wat vaker om de polsen wikkelen.

Stap 3 • Bind de handen van de vrijwilliger nu nogmaals vast, maar nu door het draad een aantal keren rond de polsen te doen. Vraag de persoon of hij nu nog steeds z'n handen kan bevrijden. Dit gaat waarschijnlijk niet lukken.

Vraag: Hoe zou je jezelf nu nog kunnen bevrijden? (Dat lukt niet meer. Je hebt nu hulp van iemand anders nodig.) Knip de draad door met de schaar en bedank de vrijwilliger voor z'n hulp.

Napraten • Vraag: Kan je deze oefening vergelijken met een verslaving? Op welke manier? Zijn er ook verschillen? Tot welke punt is het nog relatief makkelijk om met een (beginnende) verslaving te breken? Wanneer wordt een verslaving sterker dan jezelf? Ben je eigenlijk wel in staat om dat punt precies te bepalen? Wat voor soort hulp heb je dan nodig?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • Voorzie iedereen van een pen en papier.

Stap 2 • **Vertel: Ik stel jullie straks een vraag. Aan jullie de opdracht om alles op te schrijven dat in je opkomt. Je hoeft echt geen prachtige volzinnen te bedenken. Het kunnen ook een paar woorden zijn. Schrijf alles op dat je kunt bedenken. Je hebt twee minuten de tijd.**

Stap 3 • **Vraag: Hoe zouden jullie iemand omschrijven die verslaafd is?**

Geef de groep twee minuten de tijd om hun antwoorden op te schrijven. Bespreek na afloop de antwoorden. Schrijf in kernwoorden of in korte zinnen de antwoorden op een flip-over of whiteboard.

Napraten • Vraag: Hoe zouden jullie al deze antwoorden samenvatten? Welk beeld hebben wij van iemand die een verslaving heeft? Zou het ook kunnen gaan over iemand zoals jij? Een vriend, een klasgenoot, een buurjongen? Aan welke verslavingen dacht je toen je de vraag moest beantwoorden?

Wijs de groep er op dat niet alle mensen die verslaafd zijn, noch alle verslavingen hetzelfde zijn. Sommige mensen slagen er in om hun verslaving jarenlang voor hun omgeving verborgen te houden. Op het eerste gezicht hebben zij een normaal leven zoals iedereen, terwijl zij in het geheim nog een heel ander leven hebben. Mensen kunnen ook verslaafd zijn aan ogenschijnlijk 'onschuldige' dingen, zoals televisie of internet. Anderen zijn verslaafd aan hun verzameling. Iedere verslaving is weer anders. Het enige dat deze mensen gemeenschappe-

lijk hebben is dat zij een slaaf zijn van hun gewoonte en dat deze gewoonte hun leven beheerst. (Zie ook de opmerking bij onderdeel 1B.)

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Chad heeft een aantal vrienden. Meestal is het erg gezellig, maar sinds kort is een aantal van hen gaan blowen. Een paar van hen lijken er niet meer zonder te kunnen.

Chad vindt blowen maar niets. Hij probeert het juist zoveel mogelijk te vermijden. Hij heeft geen zin om zijn leven door dit soort dingen te laten bepalen. Dus in plaats van naar z'n vrienden te gaan, zit Chad nu meestal op z'n kamer achter z'n computer. Hij surft wat op het internet, speelt spelletjes of zit te chatten. Niets ernstigs dus, zou je zo denken.

Maar soms blijft hij tot diep in de nacht achter z'n computer zitten. En in plaats van z'n huiswerk te maken, zit hij urenlang te gamen. Chads moeder is er niet gerust op. Zij vindt dat Chad verslaafd is aan z'n computer. Chad vindt dat z'n moeder niet moet zeuren. Volgens hem zijn zijn vrienden verslaafd, niet hij!

Napraten • Vraag: Wat denk jij; Is Chad ook verslaafd? Kan je verslaafd raken aan internetten en computeren? Hoe kunnen Chad — of z'n moeder — er achter komen of hij werkelijk verslaafd is? Kan jij andere dingen bedenken waar mensen verslaafd aan kunnen raken behalve aan alcohol en drugs?

(Zie ook de opmerking onder 1B.)

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Veel van de onderwerpen die met verslaving te maken hebben, worden in de Bijbel niet met name genoemd. In de Bijbel staat nergens dat je niet mag roken of geen drugs mag gebruiken simpelweg alleen omdat tabak en drugs in de tijd van de Bijbel nog niet bestonden. Om nog maar te zwijgen over internet en computerspelletjes! Maar er staan wel richtlijnen in de Bijbel, die je kunnen behoeden tegen verslavingen.

In de Bijbel vinden we wel uitspraken over het gebruik van alcohol. De Bijbel laat duidelijk zien waarom het drinken van alcohol een probleem kan zijn en hoe wij daar als volwaardige inwoners van Gods koninkrijk mee om zouden moeten gaan.

Lees met elkaar de volgende teksten: **Spreuken 23:20-21, 29-35; Romeinen 13:12-14; Efeziërs 5:18.**

Vraag: Hoe kunnen wij deze teksten toepassen als het gaat om het drinken van alcohol? Kunnen wij ze ook toepassen op andere verslavende gewoontes?

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Ken jij iemand zoals Becky? Zou het kunnen dat die persoon hetzelfde risico loopt als Becky?

Bespreek met elkaar Becky's houding ten opzichte van haar alcoholgebruik.

Vertel: Het komt vaker voor dan je denkt. Regelmatig horen we ouders of onderwijzers over dit onderwerp spreken. Toch denken dan de meeste mensen: "Dit gaat niet over mij. Ik heb geen probleem!"

Vraag: Wat vind jij: Kan je Becky een alcoholiste noemen? Of was ze op weg om er een te worden? Wat zou jij gedaan hebben als jij haar vriend(in) zou zijn geweest? Wat zou jij tegen haar hebben gezegd?

E. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Schets het volgende scenario:

Je bent er achter gekomen dat je beste vriendin af en toe een joint rookt. Ze doet het niet heel vaak, alleen soms in het weekend. Volgens haar wordt zij er niet echt stoned van. Ze voelt zich gewoon relaxed. Zij ziet er geen gevaar in. "Ik krijg er gewoon een lekker gevoel van. En trouwens, het is helemaal niet verslavend. Het is geen hard-drugs. Ik zou echt niet zo stom zijn om cocaïne te gebruiken hoor! Waar maak jij je nou zo druk om? Ik doe toch niemand kwaad?"

Vraag: Wat zou jij kunnen doen om je vriendin te laten inzien dat er wel degelijk een risico is dat ze verslaafd raakt? Hoe reageer jij wanneer ze zegt: "Er is niets aan de hand zolang ik niet verslaafd ben." Waarom kan het soms beter zijn om dit soort dingen helemaal te vermijden?

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geen iedereen een kopie van de bijlage en lees dit met elkaar door.

Vraag: Om wat voor soort verslaving gaat het hier? Is er een verband met alcohol- of drugsgebruik?

Vertel: In werkelijkheid komen deze signalen van een website die gaat over Internetverslaving. Laten we de signalen nog eens doorlezen nu we dit weten. Kijk je er nu anders tegenaan, nu je weet dat het over internetverslaving gaat?

Vraag iedereen om op de achterkant van de bijlage een lijstje te maken met alle mogelijke vormen of dingen waar mensen verslaafd aan kunnen raken. Denk bijvoorbeeld aan gokken, eten (fastfood, etc.), SMS-sen, etc.

Laat iedereen zijn/haar lijst voorlezen en schrijf de suggesties op een flip-over of whiteboard.

Napraten • Vraag: Gelden de waarschuwingssignalen uit de bijlage voor al deze verslavingen die we net hebben opgenoemd? Zo nee, voor welke niet? Is er een rode draad die ons kan helpen om te omschrijven wat een verslaving echt is? (Het is iets waar je afhankelijk van wordt, iets dat je niet makkelijk meer kan veranderen, iets dat jouw gedrag bepaalt zonder dat je dat zelf wil. Het is iets dat zo belangrijk voor je is geworden, dat het andere dingen in de weg gaat staan.)

B. Toepassingsvragen

1. Wanneer kan je iets 'met mate' doen en wanneer is het beter om iets helemaal te vermijden? Waar ligt de grens? Kan je die altijd wel zo duidelijk zien?

2. Wat zou je het beste kunnen doen wanneer je vermoedt dat een vriend of klasgenoot een verslaving heeft?
3. Heb jij wel eens een gewoonte moeten afleren omdat je het gevoel had dat deze gewoonte je leven ging bepalen? Hoe was het om die gewoonte te moeten afleren?
4. Kunnen er in iemands leven omstandigheden zijn die hem/haar vatbaarder maken om aan alcohol of drugs verslaafd te raken? Op welke manier zou het oplossen van deze problemen kunnen bijdragen aan het afkicken van de verslaving?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

We weten allemaal dat het niet goed is om ergens verslaafd aan te zijn. Het idee dat iets de macht over jouw leven heeft en dat je zelf niet meer goed in staat bent om je eigen beslissingen te nemen, kan erg beangstigend zijn.

Toch zijn we vaker geneigd te denken dat verslavingen alleen bij anderen voorkomen. Misschien heb je een vriend(in) of een kennis die een verslaving heeft. Daarom is het belangrijk te snappen wat een verslaving eigenlijk is, zodat wij anderen kunnen helpen.

Maar het is ook belangrijk alert te blijven op signalen in ons eigen leven. Misschien zijn er ook in ons leven gebieden waar wij een risico lopen om verslaafd te raken. Dingen die op het eerste gezicht onschuldig lijken — televisie kijken, computerspelletjes spelen, sporten, lekker eten — maar die je bij nader inzien zo in beslag nemen dat er in je leven geen ruimte meer is voor iets anders.

Misschien denk je dat je het allemaal nog wel in de hand hebt. Maar het kan geen kwaad om je eigen leven eens goed te bekijken. Vraag God je hierbij te helpen. Vraag hem je te laten zien of er ook in jouw leven gebieden zijn waar je het risico loopt om verslaafd te raken.

Bijlage 1

Behorend bij **Beginactiviteit 3A**

Acht alarmbellen voor een verslaving

1. Denk je wel eens aan, ook als je er niet direct mee bezig bent?
2. Heb je steeds meer..... nodig, om nog dat tevreden gevoel te hebben?
3. Heb je wel eens geprobeerd te stoppen of om minder te?
4. Voelde je je zenuwachtig, humeurig of geïrriteerd toen je probeerde te stoppen?
5. Heb je wel eens tegen anderen gelogen over jouw verslaving aan?
6. Heeft jouw verslaving aan je wel eens belemmerd als je je huiswerk moest doen of
wanneer je met anderen was?
7. Doe je / gebruik je / meer en/of langer dan dat je van plan was toen je er mee begon?
8. Gebruik je / doe je om je eigen problemen te ontvluchten of om weer een lekker gevoel te krijgen wanneer je down bent?

4 OMGAAN MET EEN VERSLAVING, DEEL 2

EINDELIJK BEVRIJD

1. VOORBEREIDING

D. De Bijbel

Johannes 10:9-10 •

Ik ben de deur. Wie door mij naar binnen gaat, zal gered worden; hij zal naar binnen gaan en naar buiten gaan en weidegrond vinden. De dief komt alleen om te stelen, te doden en te vernietigen. Ik ben gekomen om te zorgen dat zij leven hebben, leven in overvloed.

Romeinen 6:15-23 •

We zijn dus niet meer onderworpen aan de wet maar aan Gods goedheid. Betekent dat nu dat we zomaar kunnen zondigen? Geen sprake van! Als je bij iemand in dienst treedt, ben je zijn ondergeschikte en moet je hem gehoorzamen. Dat weet u. Of u dient de zonde, wat uitloopt op de dood, of u gehoorzaamt God, wat tot gevolg heeft dat God u tot de rechtvaardigen rekent. Maar God zij gedankt dat u geen slaven meer bent van de zonde; u onderwerpt u nu van harte aan die vorm van onderricht die u door overlevering hebt ontvangen. U bent bevrijd uit de macht van de zonde en staat nu in dienst van de goddelijke gerechtigheid. Ik druk mij zo menselijk uit, omdat u het anders niet begrijpt. Vroeger stelde u zich in dienst van onreinheid en losbandigheid, wat van kwaad tot erger leidde. Zo moet u zich nu in dienst stellen van de gerechtigheid, wat leidt tot de volledige toewijding aan God.

Toen u nog slaven was van de zonde, was u vrij ten opzichte van de gerechtigheid. Welk voordeel had u toen van al die daden waarvoor u zich nu schaamt? Het resultaat van al die daden was de dood! Maar nu bent u bevrijd uit de macht van de zonde en staat u in dienst van God. Het gevolg daarvan is dat uw leven hem volledig is toegewijd en dat eeuwig leven u te wachten staat. Want de zonde betaalt een loon uit: de dood, maar God geeft een geschenk: eeuwig leven in eenheid met Christus Jezus onze Heer.

Jesaja 61:1 •

De profeet zegt: 'God, de Heer, heeft mij gezalfd: van zijn geest ben ik vervuld. Dit is mijn opdracht: goed nieuws brengen aan de armen, opbeuren wie alle moed verloren, gevangenen de vrijheid aanzeggen, wie opgesloten zitten, loslaten.'

Openbaring 3:21 •

Wie overwint, zal ik de gunst verlenen met mij op de troon te zitten. Zoals ook ik heb overwonnen en bij mijn Vader op zijn troon gezeten ben.

Andere bronnen:

Ellen G. White, *The Welfare Ministry*, bladz. 248.

'Overall kunnen wij anderen ondersteunen die het slachtoffer zijn geworden van hun eigen fouten. Zelfs in gemeentes, kerkelijke instellingen en christelijke gezinnen zijn er jongeren die, ondanks hun omgeving, een andere weg hebben gekozen. Hun keuzes hebben hen geconfronteerd met ziektes; door hun hebzucht hebben zij hun toevlucht gezocht tot dubieuze praktijken. Dit is ten koste gegaan van hun gezondheid en hun karakter. Zij zijn van God vreemd, door de samenleving verstoten. Zij leven zonder hoop; noch voor het leven hier op aarde, noch voor een leven in het hiernamaals. Zij hebben het hart van hun ouders gebroken.'

Zij worden door de maatschappij als hopeloze gevallen beschouwd. Maar God kijkt niet zo naar hen. Hij ziet de omstandigheden die hen gebracht hebben tot het punt waar ze nu zijn, en hij ziet hen met mededogen aan. Deze mensen hebben hulp nodig. Geef hen geen reden waardoor zij zouden kunnen zeggen: "Niemand bekommert zich om mij!"

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Omgaan met een verslaving, deel 2' over?

De les van vorige week stond in het teken van het herkennen van (mogelijke) verslavingen en het bewust worden van signalen die ons kunnen waarschuwen voor een verslaving.

De les van deze week gaat over hoe wij mensen met een verslaving kunnen helpen. Daarbij hebben wij voor een praktische aanpak vanuit een christelijk perspectief gekozen. Ook geven wij u een aantal suggesties hoe wij anderen zouden kunnen ondersteunen bij het afkicken van hun verslaving.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. te begrijpen dat mensen die verslaafd zijn de controle over hun eigen gedrag hebben verloren en dat zij Gods hulp nodig hebben om met hun verslaving te breken;
2. Gods hulp te vragen wanneer zij geconfronteerd worden met verslavingen in hun eigen leven;
3. manieren te ontwikkelen waarop zij een vriend of bekende die met zijn verslaving wil breken, kunnen ondersteunen.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: set gewichten (fitness).

Activiteit B: —

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Toepassen •

Bijbels, flip-over, oude tijdschriften (eventueel), viltstiften, scharen, lijm.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;

- de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Omgaan met een verslaving, deel 2' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start, Dwarsverbanden, Toepassen en Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Zorg voor een set gewichten (fitness of krachttraining), bij voorkeur een set die veel te zwaar is voor een jongere van 12, 13 jaar. Zet de set op een tafel voor de groep.

Stap 2 • Vraag een vrijwilliger naar voren te komen om te proberen de gewichten te tillen. Mocht u jongeren in uw groep hebben die aan krachttraining doen, moet u hen bij voorkeur niet kiezen, tenzij u er absoluut zeker van bent dat de gewichten ook hun kracht te boven gaan!

Stap 3 • Nadat de vrijwilliger (tevergeefs) heeft geprobeerd de gewichten op te tillen, **vraag: Wat zou je nodig moeten hebben om dit gewicht wel te kunnen tillen? Zou er een manier zijn waarop je deze gewichten wel zou kunnen optillen?** (De idee van deze oefening is, dat je het niet alleen kan, maar dat je het met hulp van iemand anders misschien wel lukt. Vraag iemand anders om te komen helpen.)

Napraten •Vertel: In onze westerse samenleving wordt het erg belangrijk gevonden dat je sterk bent en dat je zelf dingen kan doen, zonder de hulp van anderen. Onafhankelijkheid wordt erg belangrijk gevonden. Maar er zijn ook dingen die wij niet alleen kunnen.

Vraag: Is het moeilijk om aan iemand anders te vragen om je te helpen? Wat zouden de overeenkomsten kunnen zijn tussen een verslaving proberen te doorbreken en het tillen van deze gewichten? Wat voor soort hulp zou je in zo'n situatie nodig hebben? (Je zou tot God kunnen bidden en hem om hulp vragen. Ondersteuning van vrienden en familie. Hulp van een deskundige of van mensen die een soortgelijke verslaving hebben.)

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • Deze oefening gaat over vertrouwen. Verdeel de groep in twee groepen en plaats ze tegenover elkaar, de handen kruislings verbonden met de persoon die tegenover hen staat. Een persoon gaat voor de groep staan en laat zich achterover vallen, terwijl de groep hem/haar opvangt.

Stap 2 • Vraag een vrijwilliger die zich wil laten vallen. Wijs de groep erop dat deze oefening gaat over vertrouwen en dat het belangrijk is om de persoon die zich laat vallen goed op te vangen.

Stap 3 • Voer de oefening uit, eventueel met andere vrijwilligers wanneer deze zich aanbieden.

NB. Om deze oefening veilig te kunnen doen, zijn er minimaal 6 vangers nodig. De variant op deze oefening waarbij de persoon in kwestie zich van een stoel of tafel laat vallen, ontraden wij u ten zeerste, omdat deze oefening een te groot risico heeft dat degene zich blesseert.

Vertel: Veel mensen die een (verslavings)probleem hebben, zoeken (en vinden!) steun bij zogenaamde "lotgenotengroepen". Dit zijn verenigingen waar mensen samenkomen die hetzelfde probleem hebben. Op welke manier laat deze oefening zien hoe zo'n lotgenotengroep kan werken? Zijn er ook manieren waardoor zo'n groep niet meer helpt? Op welke manier helpt het om met anderen te praten die hetzelfde hebben meegemaakt? Waarom is het soms moeilijk om anderen te vertrouwen?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Stel je voor; je loopt al een tijdje in een bos en je hebt geen idee meer waar je precies bent of hoe je de weg terug kan vinden. Je hebt geen kaart of kompas bij je. Gelukkig ben je nog wel zo slim geweest om je mobiele telefoon mee te nemen. Het begint al donker te worden en eerlijk gezegd knijp je 'em wel een beetje.

Wat doe je? Houd je stug vol en zeg je tegen jezelf dat je niet verwaald bent? Of bel je iemand met de mededeling: "Ik geloof dat ik verwaald ben. Ik zal je ongeveer vertellen waar ik ben. Kan jij ervoor zorgen dat iemand mij gaat zoeken?"

Wat zijn de voor- en nadelen van je keuze?

Napraten • Vraag: Vaak willen wij niet toegeven dat we een probleem hebben. Wij horen immers sterk te zijn en onafhankelijk. "Laat mij maar, ik zoek het zelf wel uit." Zelfs als we weten dat we het niet zelf kunnen, vinden we het nog steeds moeilijk om een ander te vragen ons te helpen. Zelfs God.

Vraag: Aan wat voor hulp zou iemand die een verslaving heeft behoefte hebben? Wat zou jij doen wanneer een vriend die verslaafd was jou om hulp zou vragen?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Vorige week hebben we gezien dat verslaving meerdere elementen heeft. (Zie ook de opmerking gemaakt bij de vorige les, 1B.) Maar één ding gaat voor alle verslavingen op — het is een vorm van slavernij. Je zou kunnen stellen dat iemand die verslaafd is, geen eigen wil meer heeft. Je bent niet meer de baas over je eigen leven, over je eigen gedrag en over je

eigen keuzes. De verslaving bepaalt wat je doet, denkt en voelt. De verslaving overheerst alles.

Een verslaving past niet in het leven van Gods vertegenwoordigers. Wij kunnen Gods opdrachten niet uitvoeren, als wij beheerst worden door een verslaving. (In dat opzicht lijkt een verslaving op een afgod. Je kunt geen twee heren dienen.)

Het goede nieuws is echter dat God ons wil helpen te breken met onze eventuele verslavingen. De eerste stap is dat wij durven toegeven dat wij een probleem hebben. Mensen die verslaafd zijn, houden zichzelf vaak voor de gek. "Zo erg is het echt niet. Ik kan er best goed mee omgaan. Kijk eens naar meneer X, of mevrouw Y; die is pas echt verslaafd. Zo erg ben ik er nog niet aan toe."

Maar de waarheid is, dat niemand zijn verslaving de baas kan zijn. De enige manier om een verslaving de baas te worden, is door er radicaal mee te stoppen. En dat is geen gemakkelijke manier. Gelukkig heeft God ons zijn steun toegezegd. Daarnaast zullen er ook altijd mensen in je omgeving zijn, die bereid zijn je te helpen. Maar een verslaafde kan niet geholpen worden, zolang hij/zij zelf niet accepteert dat hij/zij hulp nodig heeft.

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Herhaal in het kort het verhaal over Becky van vorige week.

Vertel: Toen Becky 15 jaar was, was zij ervan overtuigd dat zij geen drankprobleem had. Echter, toen ze 20 jaar was, was haar probleem vele malen erger. Wat is volgens jou het moment geweest dat Becky eindelijk moest toegeven dat ze een drankprobleem had?

F. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Hoe kan je iemand (een vriend, een kennis, een familielid) helpen die verslaafd is? De sleutel tot de oplossing ligt hierin, dat de persoon die een verslaving heeft, er eerst zelf van door-drongen moet zijn dat hij/zij een probleem heeft. Hij/zij moet durven toegeven dat hij/zij hulp van anderen nodig heeft om met zijn/haar verslaving te breken. Dat betekent ook dat wij nooit in staat zullen zijn om de verslaving voor een ander op te lossen. De persoon moet zelf willen veranderen.

Wat je wel kan doen, is eerlijk blijven. Eerlijk zeggen wat je ziet. Eerlijk zeggen dat je gelooft dat de ander zijn/haar leven niet meer in de hand heeft. Wanneer je dit niet doet, zal dit de persoon in kwestie alleen maar bevestigen in het idee dat hij/zij de verslaving nog prima in de hand heeft en dat niemand doorheeft wat er eigenlijk aan de hand is.

Een ander ding dat je kunt doen, is er zijn voor diegene en hem/haar ondersteunen in de keuze om met de verslaving te breken.

Kies uit de volgende scenario's

A. Je trekt de laatste tijd veel op met Serena. Serena heeft nogal de naam een feestbeest te zijn. Ze heeft je al eens toevertrouwd dat zij er geen kwaad in ziet om een baar biertjes te drinken. Zij weet ook dat jij daar anders over denkt.

Maar de laatste weken is er wat veranderd. Je maakt je zorgen over Serena. Ze is veel meer gaan drinken; niet alleen op feestjes, maar ook 's avonds wanneer haar ouders niet thuis zijn. Soms drinkt ze zelfs ook 's ochtends voordat ze naar school gaat. Je hebt het er al met een aantal andere vrienden over gehad en jullie zijn het er allemaal over eens dat Serena een probleem heeft. Maar niemand durft het rechtstreeks tegen haar te zeggen.

Wat zou een christen, die geeft om zijn naaste moeten doen? Zijn er ook teksten uit de Bijbel die je zou kunnen gebruiken? (Lees de teksten uit het woensdaggedeelte nog eens door, maar misschien zijn er ook andere mogelijkheden.)

- B. Jouw broer (die ouder is dan jij) woont op kamers in de stad waar hij studeert. Hij komt alleen in de weekenden en in de vakanties naar huis. De laatste keer dat hij thuis kwam, was het je al opgevallen dat hij anders dan anders was. Hij was humeurig en zocht continu ruzie met jullie ouders. Wanneer jullie er op een dag met z'n tweeën opuit trekken om een eind te gaan fietsen, vertelt hij eindelijk wat er aan de hand is. Hij heeft tijdens zijn studie een aantal vrienden gemaakt en is begonnen met blowen. In het begin deed hij dat nog maar af en toe. Gewoon, voor de gezelligheid, of als er een feestje was. Maar nu blowt hij bijna iedere dag.
- "Sinds ik thuis ben, en ik niet meer kan blowen, besef ik pas hoe verslaafd ik ben geworden. Ik vind het vreselijk. Het maakt me bang. Ik wil graag stoppen, maar ik weet niet hoe ik dat moet doen. Ik vertel je dit in alle eerlijkheid. Maak asjeblieft niet dezelfde stomme fouten als ik!"
- Hoe kan jij je broer het beste helpen? Zijn er verhalen of teksten uit de Bijbel die hem zouden kunnen bemoedigen?
- C. David is jouw beste vriend. Hij vindt het leuk om gokspelletjes op internet te spelen. "Maak je niet druk, het stelt niets voor! Het is maar een spelletje", zegt hij nog, wanneer hij je bedenkelijk ziet kijken. Maar de laatste weken besteedt hij wel heel veel tijd aan deze spelletjes en jij bent er net achter gekomen dat hij €50,- uit de portemonnee van z'n moeder heeft gestolen.
- Wat denk jij? Heeft David hulp nodig? Is hij verslaafd? Wat zou jij voor hem kunnen betekenen? Is er een verhaal of een tekst uit de Bijbel die past bij Davids geval?

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een vel papier (bij voorkeur A3 formaat) en zorg voor voldoende viltstiften, markers, oude tijdschriften, scharen en lijm.

Lees met elkaar (nogmaals) de bijbelteksten uit het gedeelte van woensdag uit de studiegids en de teksten uit de handleiding.

Vertel: Kies een bijbeltekst die volgens jou het meest van toepassing is voor iemand die van zijn verslaving wil afkicken.

Schrijf deze tekst (of een gedeelte daarvan) op het vel papier en illustreer dat op jouw eigen manier. Je kan een collage maken (m.b.v. de tijdschriften) of een tekening. Maak er een poster van die opvalt en die als bemoediging kan dienen voor iemand die met zijn verslaving worstelt.

Uiteraard kunnen de jongeren ook een andere tekst kiezen, wanneer zij die beter van toepassing vinden.

Napraten • Geef iedereen voldoende tijd om zijn/haar poster te ontwerpen. Laat degenen die dat willen, hun poster presenteren aan de rest van de groep. (In grotere groepen kan het verstandig zijn om de presentaties in kleinere groepjes te laten plaatsvinden.)

Vraag: Waarom heb jij juist voor deze tekst gekozen? Op welke manier kan deze tekst volgens jou iemand een hart onder de riem steken? Op welke manier helpen jouw illustraties om de betekenis van de tekst over te brengen?

Eventueel kunt u besluiten de posters op een speciale plek in de kerk op te hangen.

B. Toepassingsvragen

1. Is het altijd wel zo verstandig om je "met je eigen zaken te bemoeien" wanneer anderen een probleem hebben? Op welk moment kan je tegen iemand zeggen "Volgens mij gaat het niet zo goed met je. Volgens mij heb jij een probleem."
2. Hoe zullen de meeste mensen reageren wanneer jij ze confronteert met het idee dat zij misschien wel verslaafd zijn?
3. Hoe zou jij reageren wanneer iemand tegen jou zou zeggen dat jij verslaafd bent? Wat zegt deze reactie over jou?
4. Zelfs de beste afkickcentra in de wereld hebben een slagingspercentage van slechts 15%. Dat wil zeggen dat één jaar na afloop van de therapie slechts 15% van de patiënten nog steeds 'clean' is.
Als het echt zo is dat God de macht heeft mensen te helpen om van hun verslaving af te komen, waarom zijn er dan maar zo weinig mensen die daar werkelijk in slagen?
5. Waarom is het zo belangrijk toe te kunnen geven dat je een probleem hebt en dat het je lukt om hier alleen uit te komen?
6. Stelling: "Mensen die verslaafd zijn, kunnen niet verantwoordelijk gehouden worden voor hun daden en de keuzes die ze maken, omdat hun gedrag bepaald wordt door hun verslaving." Eens of oneens? Kan je uitleggen waarom?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Verslavingen kunnen beangstigend sterk zijn. Maar daarom hoeven wij ons leven er nog niet door te laten beheersen. God kan ons helpen wanneer wij willen breken met onze verslaving, net zoals hij ons kan bevrijden van iedere andere vorm van het kwaad.

De eerste stap op weg om je vrijheid weer te vinden, is door toe te geven dat je een probleem hebt. Dat je hulp nodig hebt, omdat je het alleen niet meer kunt. Vervolgens moet je weer je leven in eigen hand nemen. Elke dag weer moet je er bewust voor kiezen om niet mee te gaan in de verslaving. Je moet je leven weer gaan vullen met dingen die je positieve energie geven.

Daar hoort ook bij dat je dicht bij God blijft, zoveel mogelijk tijd met hem doorbrengt en hem beschouwt als jouw enige bron van kracht.

Of je nu zelf gebukt gaat onder een verslaving, of dat je iemand tot steun probeert te zijn die probeert te breken met zijn/haar verslaving, onthoud dat er bij God mogelijkheden zijn om bevrijd te worden van de gevangenis van de verslaving.

5 VRIENDSCHAP

DAT WAT HET BESTE VOOR JE IS.

1. VOORBEREIDING

E. De Bijbel

Spreuken 18:24 •

Een man met veel vrienden raakt geruïneerd, maar een echte vriend betekent meer dan een broer.

Spreuken 22:24-25 •

Houd je niet op met een heethoofd en ga niet om met een driftkop. Anders ga je je op dezelfde manier gedragen en schaad je jezelf.

Jakobus 4:4 •

Ontrouw volk! Weet u niet dat vriendschap met de wereld vijandschap met God betekent? Wie met de wereld goede vrienden wil zijn, maakt zichzelf tot vijand van God.

Jakobus 2:23 •

Zo ging het woord uit de Schrift in vervulling: Abraham geloofde God en God verklaarde hem daarom rechtvaardig. En hij werd Vriend van God genoemd.

Johannes 15:13 •

Je liefde voor je vrienden kan niet groter zijn dan wanneer je je leven voor hen geeft.

1 Petrus 4:8 •

In de eerste plaats moet u elkaar met hart en ziel liefhebben. De liefde bedekt immers tal van zonden.

Matteüs 18:15 •

'Als je broeder iets misdaan heeft, spreek dan met hem onder vier ogen en wijs hem terecht. Als hij naar je luistert, dan heb je hem teruggewonnen.'

Spreuken 14:20 •

De arme wordt zelfs door zijn buurman gehaat, maar de rijkard heeft talloze vrienden.

Spreuken 19:6 •

Velen dingen naar de gunst van aanzienlijke mensen; wie geschenken uitdeelt, heeft iedereen tot vriend.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Vriendschap' over?

Jezus heeft tijdens zijn leven hier op aarde laten zien hoe belangrijk vriendschappen kunnen zijn. Hij had veel vrienden waarvan enkelen hem zelfs erg dierbaar waren. Jezus' leven laat zien dat wij niet alleen (of: vooral!) vrienden moeten worden met mensen die populair of

mchtig zijn. Jezus was immers ook bevriend met Matteüs, Zacheüs en Maria Magdalena. Jezus laat ons ook zien dat, zelfs wanneer onze vrienden ons in de steek laten, dat niet meteen het einde van de vriendschap hoeft te betekenen (denk maar aan Petrus).

Vriendschappen zijn er in alle soorten en maten. Soms is het makkelijk om een nieuwe vriendschap te sluiten. Maar er zijn ook mensen waarbij wij ons best moeten doen om ze beter te leren kennen, voordat we hen echt een vriend kunnen noemen. Vriendschappen kunnen ook verloren gaan wanneer wij er niet zorgvuldig mee omgaan. Misverstanden en fouten kunnen tot gevolg hebben dat je uit elkaar groeit.

Jezus heeft ons een aantal richtlijnen gegeven hoe je dit soort misverstanden kunt oplossen. Hij weet immers hoe belangrijk vriendschappen kunnen zijn. Voor hem is het zelfs zo belangrijk, dat hij ook bij onze vriendenkring wil horen en hij hoopt dat wij daar net zo over denken.

Wij leven echter in een wereld waarin het kwaad telkens een wig zal proberen te drijven tussen ons en Jezus. Het kwaad zal steeds naar mogelijkheden zoeken om onze vriendschap met Jezus en met de mensen om ons heen te verstoren.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden een aantal kenmerken van vriendschap te geven;
2. in eigen woorden te omschrijven waar zij een christelijke vriend aan kunnen herkennen;
3. zelf een christelijke vriend te willen zijn;
4. zelf stappen te kunnen zetten bij het oplossen van een ruzie of meningsverschil met een vriend(in).

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: kopieën van een lijst met namen van de jeugdklas, papier, pennen of potloden, flip-over.

Activiteit B: —

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard, papier en pennen of potloden.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
- 2 hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
- 3 de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Vriendschap' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Het motto van deze oefening is dat iedereen op z'n minst één goede eigenschap heeft.

Geef iedereen een lijst met daarop de namen van alle leden van de jeugdklas en een pen. Laat hen de oefening individueel maken. Ze mogen niet zien wat de ander opschrijft.

Stap 2 • **Vertel: Stelling: Iedereen heeft op z'n minst één goede eigenschap. Vandaag gaan we deze stelling toepassen op onze jeugdgroep. Ik heb jullie net een lijst gegeven met alle namen. Aan jullie de opdracht om bij iedere naam iets positiefs over het karakter van deze persoon te vertellen. Het gaat hier dus niet over uiterlijk, kleding of zoiets.** (Bijvoorbeeld: Karin is eerlijk, Roelof is altijd vrolijk, Kenny is altijd bereid om iemand te helpen, etc.) Geef de groep ongeveer 5 minuten de tijd om hun lijst in te vullen.

Stap 3 • Check of iedereen de spelregels goed heeft begrepen. Controleer ook of iedereen daadwerkelijk iets aardigs of positiefs heeft opgeschreven. Haal de lijsten op, zonder dat de jongeren kunnen zien wat de ander geschreven heeft.

Neem de lijsten mee naar huis en maak per persoon één lijst met daarop alle aardige dingen die er over deze persoon zijn geschreven. Geef deze lijst de volgende sabbat aan de betreffende personen.

Napraten • **Vraag: Was dit een eenvoudige opdracht? Op welke manier was de opdracht lastig? Zou het makkelijker zijn geweest als je meer tijd had gehad om er over na te denken?**

Nodig iedereen uit om in de loop van de week nog meer goede eigenschappen van de ander te bedenken.

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • Het doel van deze oefening is jongeren inzicht te laten krijgen hoe zij in een bepaalde situatie reageren. U kunt ervoor kiezen om één scenario te spelen (bij voorkeur over een onderwerp waarvan u weet dat sommigen daar moeite mee hebben), maar u kunt ze natuurlijk ook allemaal doen. U kunt uiteraard ook zelf een scenario verzinnen.

Zorg dat u de openingszinnen voor de jongeren heeft opgeschreven.

Stap 2 • Vraag twee vrijwilligers naar voren te komen. Geef hun een papiertje met de openingszinnen. Naar aanleiding van deze zinnen, improviseren de jongeren een korte sketch.

Scenario 1: Twee meisjes.

1. "Volgens mij denkt dat nieuwe meisje dat zij veel beter dan ons is."
2. "Dat heeft ze dan mooi mis. Ik zie niet in waarom zij zo geweldig is."
1. "Misschien moeten we haar een keer een spiegel geven."
2. "Dan zal ze er wel achter komen dat ze er echt niet uitziet!"

Scenario 2: Twee jongens.

1. "Hoe ging het? Lukte het een beetje me dat natuurkundeproefwerk?"
2. "Nee, ik geloof dat ik het echt heb verknald. Ik snapte er niets van. Terwijl ik toch echt hard geleerd had!"
1. "Nou dan ben je in ieder geval niet de enige. Ik heb echt niets goed. En ik heb er echt wel een uur aangezeten!"
2. "Ik vond het een belachelijk proefwerk. Het boek was hartstikke moeilijk en die leraar kan echt niet uitleggen."

Scenario 3: Twee jongens.

1. "Jij bent echt lelijk! Zelfs een hond kijkt nog niet naar je."
2. "Kijk naar jezelf. Jij bent zo ontzettend dom. Als een dokter een scan van jouw hersens zou willen maken, zou de scan compleet blanco zijn."
1. "Jij bent....."

Napraten • Vraag: Wat is het probleem in scenario 1? (roddelen) Zou dit gesprek ergens goed voor kunnen zijn of is het alleen maar bedoeld om te kwetsen? Wat zou jij als inwoner van Gods koninkrijk in zo'n situatie moeten doen?

Wat is het probleem in scenario 2? (Iemand anders de schuld van je eigen falen geven.) Is dit gesprek positief of negatief bedoeld? Wat zouden deze leerlingen eigenlijk moeten doen? Wat zouden ze moeten veranderen bij de voorbereiding op hun volgende proefwerk?

Wat is het probleem in scenario 3? (De ander kleineren.) Waarom kleineren mensen anderen? Wat bereik je door zo over de ander te praten? Hoe zou je moeten reageren wanneer iemand zegt: "Joh, 't is maar een grapje!" Kunnen woorden ook kwetsen? Leg eens uit.

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

In 1936 werden in Berlijn de Olympische Spelen gehouden. Adolf Hitler, de toenmalige president van Duitsland, was toen al bezig voorbereidingen te treffen om andere landen in Europa binnen te vallen.

Het nazi-regiem van Hitler verkondigde de theorie dat het arische ras (mensen met blond haar, blauwe ogen en stevig, atletisch postuur) superieur was boven alle andere rassen. Zij waren ervan overtuigd dat er tijdens de Olympische Spelen alleen maar mensen met blauwe ogen en blonde haren zouden winnen.

Jesse Owens deed ook mee in Berlijn. Hij was een neger, een zoon van een Amerikaanse boer. Hij was ontzettend goed op het onderdeel verspringen. Hij was houder van het wereldrecord met 8,13 meter.

Toen Jesse het stadion in Berlijn betrad, begon hij zich toch wel een beetje zorgen te maken. Voor hem was een Duitse verspringer aan de beurt, Luz Long. Long sprong ver, heel ver zelfs. Zijn eerste sprong bedroeg bijna 8 meter.

Tot Jesse's verbazing kwam Luz Long echter naar hem toe en hij stelde zichzelf voor. Hij verzekerde Jesse ervan dat het een eitje was. "Je hebt maar 7,16 meter nodig om je te kwalifice-

ren. Iemand zoals jij, haalt dat zelfs nog met z'n ogen dicht!", zei Luz Long tegen Jesse. Hij gaf hem tevens de tip mee om ruim voor de witte afzetbalk z'n sprong in te zetten om zo beter te kunnen landen. En deze tip bleek goud waard. Jesse won de gouden medaille op de Olympisch Spelen en de eerste die hem kwam feliciteren was Luz Long.

Dit was de eerste en tevens laatste keer dat beide mannen elkaar zouden zien. Een paar jaar later kwam Luz Long om tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Vele jaren later schrijft Jesse Owens over deze vriendschap in zijn memoires: "Al zou je alle medailles en alle bekens laten omsmelten die ik ooit heb gewonnen, het zou nog niet genoeg zijn om de gouden vriendschap te bedekken die ik voor Luz Long voelde."

Met toestemming overgenomen van David Wallenchinsky, *The Complete Book of the Olympics*.

Napraten • Vraag: Stel dat jij Luz Long was. Wat zou jij tegen Jesse Owens hebben gezegd? En andersom, als jij Jesse Owens was geweest, wat zou jij dan tegen Luz Long hebben gezegd? Wat leert dit verhaal ons over vriendschap? Wat moet je doen om vrienden te maken? Waarom heb je voor sommige vriendschappen helemaal niet veel tijd nodig?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vraag: Je kunt een meningsverschil of een ruzie op verschillende manieren proberen op te lossen. Welke manieren ken jij?

Vertel: Vaak gebruiken we maar twee manieren om een ruzie op te lossen; Of we lopen er voor weg, òf we vechten terug.

Laten we nu eens kijken welke manieren de Bijbel ons aanreikt. Geef iedereen een kopie van het werkblad van deze week uit de studiegids. Lees met elkaar de bijbelteksten uit het gedeelte van woensdag en de teksten uit het gedeelte 1A uit de handleiding.

Vraag: Wat zeggen deze teksten over vriendschap? (Herhaal **Spreuken 22:24-25** uit de handleiding en **Spreuken 17:14** en **Spreuken 19:11** uit de studiegids.)

Vraag: Je kunt op verschillende manieren weglopen voor een conflict. Je kan letterlijk weglopen, maar er zijn ook andere manieren. Welke? (Niet meer luisteren, naar iets anders kijken, over een ander onderwerp beginnen.)

Vertel: Weglopen betekent eigenlijk dat je ontkent dat er een probleem is. Het is in ieder geval niet jouw probleem. Een andere manier van weglopen is door iemand anders de schuld van het probleem te geven.

Vraag: We hebben denk ik allemaal wel eens letterlijk een ruzie uitgevochten. Zijn er ook andere manieren waarop je kan vechten dan door je vuisten te gebruiken?

Vertel: Een andere manier van vechten, is vechten met woorden — bekvechten. Je probeert de ander te kleineren door gemene opmerkingen te maken. Soms gebruik je minder opvallende tactiek, door over iemand achter z'n rug om te roddelen. De meesten van ons zullen dat misschien niet direct als echt vechten opvatten.

Lees met elkaar **Efeziërs 4:29**. **Vraag: Hoe zouden wij volgens deze tekst met elkaar moeten praten?**

Vraag: Welke manieren geeft de Bijbel ons om een conflict of een meningsverschil op te lossen? Wat zouden wij beter kunnen doen dan vechten of weglopen?

Lees met elkaar de volgende teksten: **Spreuken 19:11; 1 Petrus 4:8; Kolossenzen 3:13.**

Vraag: Wat is het advies van de Bijbel? (Soms moeten we over een probleem of meningsverschil heen stappen.) **Maar wat moet je doen als je er niet overheen kan zetten?**

Lees met elkaar **Matteüs 18:15**. **Vraag: Welk advies krijgen wij hier?** (Wanneer je een meningsverschil hebt met iemand, moet je naar hem toe gaan en er met hem over praten.)

Lees met elkaar **Galaten 6:5** en **Matteüs 5:23-24**.

Vraag: Wanneer kan het helpen om een ruzie samen uit te praten? (Wanneer beide partijen er samen uit willen komen. Wanneer beide partijen ervan overtuigd zijn dat zij hun probleem samen moeten oplossen.) **Is het altijd even makkelijk om met iemand over een gezamenlijk probleem te praten? Waarom lukt het niet altijd om problemen op deze manier op te lossen?** (Omdat mensen niet echt hun probleem op willen lossen. Omdat zij bang zijn voor de ander. Omdat ze de ander niet vertrouwen.)

Wat zou je moeten doen wanneer praten niet meer helpt? Lees met elkaar **Matteüs 18:16**.

Vraag: Wat zouden wij volgens deze tekst moeten doen? (Je moet een betrouwbaar iemand meenemen en samen nog een keer proberen om met de persoon met wie je een meningsverschil hebt te praten.)

Vraag: Vind je dit een goed advies? Wie zou jij vragen om mee te gaan? (Je beste vriend, één van je ouders, een andere volwassene.) **Waarom zou Jezus willen dat wij op deze manier onze meningsverschillen oplossen? Wat kan er gebeuren wanneer ook deze manier niet werkt?** (Het kan betekenen dat je geen vrienden meer met elkaar kan zijn. Misschien heeft de ander meer tijd nodig om van mening te veranderen. Je kunt de situatie aan God voorleggen in je gebed en hem vragen jou te helpen open te blijven staan voor een oplossing.)

Aanvullende teksten die u bij de bespreking van dit onderwerp kunt gebruiken staan vermeld onder 1A in de handleiding. (Spreuken 14:20; 18:24; 19:6; Jakobus 2:23; 4:4; Johannes 15:1.)

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Op welke manier probeerde koning Saul zijn ruzie met David op te lossen? (Door te vechten.) **Welke oplossing koos Jonathan?** (Jonathan koos ervoor naar David toe te gaan en met hem te praten. Op deze manier probeerde hij David voor Saul te beschermen.)

Vertel: Gelukkig hoeven wij niet elke dag dit soort moeilijke beslissingen te nemen. Maar dat neemt niet weg dat ook onze beslissingen uiteindelijk van invloed kunnen zijn op de weg wij kiezen. Wat je zegt en wat je doet, heeft uiteindelijk invloed op jouw karakter en op de persoon die jij zult worden. God heeft ons een vrije wil gegeven, zodat wij kunnen kiezen in wat wij doen en wat wij zeggen. Gelukkig heeft hij ons ook de Bijbel gegeven. Het is de beste gids die wij ons zouden kunnen wensen.

G. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Je bent bezig een moeilijk proefwerk te maken. Terwijl je even zit na te denken, zie je op dat moment je beste vriend naar de zolen van z'n schoenen kijken. Hij kijkt er even naar, zet dan z'n voet weer neer en gaat verder met z'n proefwerk.

Je vergeet het hele voorval, totdat jullie naar gym gaan. Dan zie je dat jouw vriend alle antwoorden van het proefwerk op de zool van z'n schoen heeft geschreven.

Vraag: Wat doe jij? Je kunt ervoor kiezen om je mond te houden en net te doen alsof je neus bloedt. Maar wat zou er gebeuren als je jouw vriend zou vertellen wat je gezien had? (Je vriend zou alles kunnen ontkennen. Trouwens, tegen de tijd dat jullie er over zouden praten, zijn alle antwoorden al van z'n zolen gesleten. Je riskeert dat je hiermee jullie vriendschap op het spel zet.) **Wat zou een argument kunnen zijn om het toch met jouw vriend te bespreken in**

plaats van te doen alsof er niets gebeurd was? (Omdat het jouw beste vriend is. Omdat je er achter wilt komen waarom hij spiekte. Je zou hem kunnen aanbieden een volgend proefwerk samen voor te bereiden.) **Kan je iemand wel vertrouwen die op school z'n proefwerken door afkijken haalt? Waarom wel of waarom niet?**

Schets het volgende scenario:

Een aantal jongens uit jouw klas zijn met elkaar aan het bekvechten. De gemene opmerkingen vliegen over en weer. Dan grijpt de leraar in en zegt dat ze moeten stoppen waarop één van de jongens antwoordt: "Niks aan de hand meneer. 't Is maar een geintje. We doen maar alsof."

Vraag: Hoe zou jij op zo'n antwoord reageren? (Woorden kunnen ook kwetsen.)

Lees met elkaar **Efeziërs 4:25-32. Wat zegt deze tekst over het maken van kleinerende opmerkingen?** (Spreek altijd de waarheid over anderen. Wees niet boos of wraakzuchtig. Houd je verre van boze woorden. Gebruik alleen goede woorden. Vergeef anderen.)

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Maak op een flip-over of whiteboard drie kolommen. Schrijf boven deze kolommen de woorden **vechten, weglopen en oplossen**. Wijs de groep er op dat er situaties zijn waarin vechten of weglopen de beste oplossingen zijn.

Het doel van deze oefening is om een lijst te maken over deze drie tactieken.

Vertel: In welke situaties kiezen jongeren ervoor om te vechten door gemene dingen over de ander te vertellen en/of door te roddelen? Wanneer proberen wij de problemen te vermijden door ervoor weg te lopen, te ontkennen dat er een probleem is of door de schuld van het probleem bij iemand anders te leggen?

In welke situaties proberen wij de ruzie op te lossen door met de persoon in kwestie te praten en eventueel een ander te vragen ons te helpen om het probleem op te lossen?

Probeer met elkaar situaties te verzinnen en plaats deze in één van de kolommen. Probeer zo dicht mogelijk bij het leven van alledag te blijven.

Napraten • Vraag: Op welke manier kan deze oefening jou helpen om in het vervolg eerst na te denken over je reactie wanneer er een probleem is in plaats van gelijk te reageren? Waarom is het niet altijd even makkelijk om eerst na te denken en dan pas te reageren? (Oude gewoontes verander je niet zomaar.)

B. Toepassingsvragen

1. Op welke manier zouden wij een oude gewoonte kunnen veranderen? (Je kunt Jezus vragen je te helpen. Vraag hem of hij je wil herinneren aan het feit dat je echt wilt veranderen.)
2. Welke van de drie manieren die we in 5A hebben besproken, past het best bij een inwoner van Gods koninkrijk? (Een probleem los je op door er met de ander over te spreken. Mocht dat niet helpen, vraag dan iemand anders om te bemiddelen.)
3. In welke situaties is de optie van 'vechten of vluchten' de beste manier? (In levensbedreigende situaties.)
4. Kan je je voorstellen dat het kwetsen van anderen en roddelen ook een manier van vechten is? Leg eens uit.

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

God heeft ons het vermogen gegeven om vriendschappen te sluiten. Vriendschappen kunnen ons helpen om staande te blijven en trouw aan God te blijven. Als wij inwoners van zijn koninkrijk willen zijn, zullen we dus ook vrienden moeten maken (en zelf vrienden voor anderen zijn!) die hetzelfde doel voor ogen hebben.

Maar ruzies komen zelfs in de beste vriendschappen voor. Je kunt het tenslotte niet altijd met elkaar eens zijn. Het is onze keus hoe wij daar mee omgaan. Wij kunnen ervoor kiezen om ruzies te vermijden en ervoor weg te lopen. Maar redden wij hiermee uiteindelijk onze vriendschap met de ander? Wij kunnen ervoor kiezen om te vechten, met als risico dat we daarmee de vriendschap voorgoed beschadigen.

Wij kunnen er ook voor kiezen om onze ruzie uit te praten. Wij kunnen ons erover heen zetten en het meningsverschil laten rusten totdat wij een goede oplossing hebben gevonden. Soms kan het nodig zijn om de hulp van iemand anders in te roepen wanneer jullie er samen niet uitkomen.

God heeft ons een aantal richtlijnen gegeven om onze alledaagse problemen op te lossen zodat wij in vrede en blijdschap kunnen leven.

6 JONGENS EN MEISJES, DEEL 1

GOD SPREEKT BEIDE TALEN.

1. VOORBEREIDING

F. De Bijbel

Genesis 2:23 •

Toen zei de mens: 'Eindelijk een mens als ik, hetzelfde vlees, hetzelfde bloed; zij hoort bij mij, want uit mij is zij genomen.'

Genesis 1:26 •

Toen zei God: 'Laten we mensen maken! Mensen die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken. Zij zullen zeggenschap hebben over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht, over de dieren op het land, de tamme en de wilde, de grote en de kleine.'

Efeziërs 2:10 •

We zijn het werk van God, hij heeft ons geschapen in Christus Jezus om het goede werk te doen dat hij heeft voorbereid.

Efeziërs 4:24 •

Doe de nieuwe mens aan die naar het beeld van God geschapen is in ware gerechtigheid en heiligheid.

Genesis 5:2 •

Man en vrouw schiep hij de mens. Hij gaf hun zijn zegen en op die dag noemde hij hen Adam, dat betekent: mens.

1 Korintiërs 11:12 •

Want zoals de vrouw is uit de man, zo ontstaat ook de man weer door de vrouw, maar God is de oorsprong van alles.

1 Samuël 25:3 •

Hij heette Nabal en was een nakomeling van Kaleb; zijn vrouw heette Abigail. Zij was verstandig en mooi; hij echter keihard en doortrapt.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Jongens en meisjes, deel 1' over?

Jongens en meisjes zijn verschillend. Daarmee zeggen we niets nieuws.

De vraag is echter in hoeverre wij dit idee mee laten spelen in de manier waarop wij hen benaderen in periodes dat zij erg onzeker over zichzelf zijn. Ons doel zou moeten zijn om een manier te vinden waarin de overeenkomsten en verschillen met elkaar in evenwicht zijn. Wij zouden een veilige en positieve atmosfeer kunnen creëren waarin zowel meisjes als jongens zich gewaardeerd voelen en de persoon kunnen zijn die zij zijn. Daarbij is het belangrijk om beiden te wijzen op het feit dat God een plan met ieder van hen heeft; een plan dat past bij hun talenten en kwaliteiten.

De manier waarop jongens en meisjes met elkaar omgaan, vormt een belangrijk aspect in de ontwikkeling van een gezonde kijk op relaties. De les van volgende week zal hier dieper op ingaan. De les van deze week probeert daarvoor een basis te geven.

NB: Vorige week hebben de tieners een lijst gemaakt waarop zij goede eigenschappen van de ander hebben opgeschreven. Wanneer u deze oefening heeft gedaan, moet u niet vergeten de lijst (nu per persoon) weer uit te delen. Zie startactiviteit 3A van de les van vorige week.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. te begrijpen dat juist de verschillen tussen mannen en vrouwen ervoor zorgen dat wij belangrijk voor elkaar zijn;
2. manieren te vinden waarop zij beter met leden van het andere geslacht kunnen communiceren;
3. te begrijpen dat God voor ieder van hen een plan heeft dat past bij hun mogelijkheden en talenten.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: flip-over, pennen, vragen die specifiek voor jongens dan wel meiden zijn.

Activiteit B: stopwatch.

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard, kopieën van de bijlage uit de handleiding pennen en/of potloden.

Voor de rubriek Toepassen •

Kopieën van het gedeelte van vrijdag uit de studiegids.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
- 2 hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
- 3 de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Jongens & meiden, deel 1' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 • Bereid zelf een aantal vragen voor die specifiek voor jongens danwel voor meisjes zijn bedoeld en die u als een soort quizvragen kunt gebruiken. Wanneer de tieners de klas binnenkomen, laat u de meisjes aan de ene kant en de jongens aan de andere kant van de klas plaatsnemen. Ze mogen niet bij elkaar zitten.

Stap 2 • Wanneer iedereen een plekje heeft gevonden, vertelt u dat we vandaag een quiz gaan houden — jongens tegen meisjes. Wat zij niet weten is dat de quizvragen een polariserend effect op de groep zullen hebben.

Stap 3 • U houdt zelf de score bij op de flip-over. Begin met de vragen te stellen. De vragen voor de meisjes moeten vooral over 'jongensonderwerpen' gaan (zoals auto's, sport, etc.) en de vragen voor de jongens moeten vooral over 'meisjesonderwerpen' gaan (make-up, kleding, etc.). Overdrijven mag! Daar gaat het in deze oefening juist om. Wanneer een team het antwoord niet weet, gaat de vraag automatisch naar het andere team.

Napraten •Vraag: Wat vonden jullie van deze quiz? Is jullie iets opgevallen? Waarom waren sommige vragen zo lastig te beantwoorden? (Waar het om gaat is dat jongens kennelijk andere dingen interessant vinden dan meiden.)

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 • Laat de jongens aan de ene kant van de ruimte plaatsnemen en de meisjes aan de andere kant. Vraag uit iedere groep twee vrijwilligers naar voren te komen. Vertel hen dat zij een sketch gaan doen.

Stap 2 • Geef aan allen het volgende scenario mee. Iemand (een jongen of een meisje) komt het klaslokaal binnen. Het is duidelijk dat hij/zij overstuur is. Hij/zij heeft nog rode ogen van het huilen. Wat doe jij?

Stap 3 • De jongens verlaten de ruimte om hun sketch voor te bereiden. De meisjes blijven en krijgen twee minuten de tijd om hun sketch voor te bereiden. Daarna laten zij hun sketch zien aan de groep. Wanneer de meisjes klaar zijn, mogen de jongens weer binnenkomen om hun versie te laten zien.

Als het goed is, zullen er twee totaal verschillende versies te zien zijn. Meisjes reageren normaal gesproken erg bezorgd en zullen hun vriendin op alle mogelijke manieren proberen te troosten. Jongens daarentegen vertonen vaak precies het tegenovergestelde gedrag. In plaats van naar hun vriend toe te gaan, zullen zij hem eerder alleen laten en afwachten totdat de persoon in kwestie zich heeft herpakt en zich weer aansluit bij de groep.

Vraag de groep om reacties. Voorkom zoveel mogelijk 'sociaal wenselijke antwoorden'. Probeer te vermijden dat zij u de antwoorden geven die zij denken te moeten geven. Het gaat erom dat zij vertellen wat er waarschijnlijk in het dagelijkse leven ook gebeurt.

Napraten • Vraag: Waren er verschillen hoe de beide groepen reageerden? (Eventueel kunt u de groep erop wijzen dat de meiden hun bezorgdheid en respect uiten door hun verdriet met elkaar te delen. Jongens tonen hun respect door iemand ruimte te geven, en er te zijn wanneer iemand daar zelf om vraagt.)

Vraag of er iemand ideeën heeft waarom meiden en jongens zo verschillend reageren. Wijs daarbij op de rollen die bij iedere sekse horen. Van mannen en vrouwen verwachten wij dat zij zich volgens een bepaald patroon gedragen. Vraag de groep om voorbeelden te geven. (Bijvoorbeeld: Mannen: sterk, stoer, rustig — vrouwen: verzorgend, afwachtend, vriendelijk). Schrijf de voorbeelden op de flip-over.

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Een pasgetrouwd stel verhuist naar een andere stad. De man studeert nog en de vrouw vindt een baan om voor het inkomen te zorgen. Alles gaat goed, totdat de vrouw na een maand thuiskomt en haar man vertelt dat zij moeite heeft met haar nieuwe chef. De man probeert zich zo goed als hij kan in te leven in de situatie en geeft zijn vrouw een paar welgemeende adviezen. "Wat je zou kunnen doen is....." "Wat ik zou doen als ik jou was, is....."

Een maand later realiseert de man zich dat zijn vrouw hem niets meer vertelt over haar werk. Hij vraagt zich verbaasd af waarom hij niets meer over het voorval met de chef heeft gehoord. Hij besluit haar ernaar te vragen.

"Om de simpele reden dat jij mij altijd precies voorschrijft wat ik moet doen," antwoordt zij. "Ik ben geen klein kind meer! Ik kan best voor mezelf opkomen hoor!"

De man is geschokt. Hij kan zijn oren niet geloven. Wat is dit voor bizarre beschuldiging? Hij voelt zich aangevallen en reageert furieus:

"Kennelijk kan je dat niet, anders zou je mij niet steeds om raad vragen!"

Zij lacht vol ongeloof. "Ik heb je ooit één keer om raad gevraagd. Maar vervolgens hield je niet meer op."

Hij is stomverbaasd. "Wat bedoel je? Een maand geleden kwam je nog helemaal overstuur thuis en wist je niet meer hoe je met jouw baas om moest gaan. Waarom heb je me dat dan allemaal verteld, als je mijn advies niet nodig had?"

"Ik probeerde iets met je te delen. Dat is alles."

"Delen? En wat moet ik dan doen?"

"Niets. Luisteren is genoeg."

Dit is totaal nieuw voor de man. Hij is opgegroeid in een gezin met drie oudere broers en zijn vader, zonder moeder. Hierdoor heeft hij alleen maar op een "mannenmanier" leren communiceren. Jongens vertellen elkaar alleen iets wanneer zij advies nodig hebben.

Ook voor de vrouw gaat een nieuwe wereld open. Zij is opgegroeid in een gezin met twee oudere zussen en haar moeder. Haar vader overleed toen zij nog een klein meisje was. Dit betekent dat zij nooit heeft geleerd om goed met mannen te communiceren. Zij dacht dat, door over haar dag op werk te vertellen, haar man met haar mee zou leven. Maar toen hij

haar met zijn goedbedoelde adviezen begon te bestoken, kreeg zij het gevoel dat hij dacht dat zij de situatie op haar werk niet aankon. Na wat heen en weer gepraat kwamen beiden er achter dat het allemaal niet zo bedoeld was. Ze spraken gewoon twee verschillende talen!

Napraten • Vraag: Heb jij ook wel eens zo'n 'spraakverwarring' meegemaakt? Wat zou jij doen om het gesprek beter te laten verlopen? Wat zouden redenen kunnen zijn waarom mensen, die hetzelfde zeggen, toch iets anders bedoelen? Kan je een voorbeeld geven?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

God heeft ons niet voor niets verschillend gemaakt. Kennelijk vond hij het nodig dat wij iets van elkaar zouden leren. Er is een reden waarom jongens en meisjes verschillend reageren. Het is aan ons om er achter te komen waarom de ander zo reageert.

Klinkt gek? Misschien wel, maar je zult zien; hoe beter je probeert te luisteren, des te beter zul je begrijpen wat ze werkelijk zeggen.

God wil ons duidelijk maken dat hij een plan met ons heeft. Wij zijn niet voor niets zoals wij zijn. Daar heeft hij een bedoeling mee. Het is dus niet voor niets dat 'mannen van Mars komen en vrouwen van Venus.'

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Heb jij ook iets dergelijks meegemaakt? Kan je een voorbeeld geven? Op welke manier denk jij dat een goede relatie met God je kan helpen om een jongen (c.q. een meisje) beter te begrijpen?

H. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Jouw vriend(in) (iemand van het andere geslacht) heeft jou gevraagd om samen iets te gaan doen. Gewoon, jullie tweeën, zonder de rest van jullie gezamenlijke vrienden.² Je weet niet goed wat je met de uitnodiging moet doen. Jullie zijn goede vrienden, maar het lijkt erop alsof de ander iets meer op het oog heeft dan alleen maar goede vrienden. Je praat erover met andere vrienden, maar dat helpt je niet echt veel verder. Iedereen heeft weer een andere mening, en aan het eind ben je nog geen steek opgeschoten.

Vraag: Wat doe jij? Wat zou jij tegen de ander zeggen? En zou jij jouw antwoord anders formuleren als je misschien ook wel iets meer zou willen dan alleen maar 'goede vrienden'? Op welke manier zou dit jullie vriendschap kunnen veranderen?

² Noot voor de gespreksleider: Vraag hier aan de groep welke activiteiten dat zouden kunnen zijn.

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een kopie van het vrijdaggedeelte uit de studiegids.³ Maak tweetallen (koppel zoveel mogelijk een jongen aan een meisje) om de vragen te beantwoorden.

Bespreek de antwoorden met de gehele groep. Maak op een flip-over twee kolommen — één voor de jongens en één voor de meisjes. Schrijf de cijfers 1 t/m 6 ernaast en noteer de antwoorden die zijn gegeven bij de respectievelijke vragen. Noteer de uitkomsten zodanig dat de verschillen duidelijk naar voren komen.

Zorg voor een sfeer van vertrouwen, temeer omdat de tieners niet hun eigen antwoorden, maar de antwoorden van iemand anders voorlezen.

Napraten • Vraag: Zijn er overeenkomsten tussen de antwoorden die door de jongens gegeven zijn en die van de meiden? Waar zitten de grootste verschillen; tussen jongens en meisjes onderling of tussen beide groepen?

Welke conclusies zouden wij op basis van deze antwoorden kunnen trekken?

B. Toepassingsvragen

1. Welke nieuwe dingen heb jij vandaag geleerd als het gaat over de verschillen tussen jongens en meisjes?
2. Waren er dingen die je nog niet wist? Welke antwoorden of uitkomsten (bij de activiteiten) had je niet verwacht?
3. Welke vragen zou jij nog graag willen stellen aan de jongens c.q. de meisjes?
4. Waarom zijn jongens en meisjes zo verschillend van elkaar volgens jou? Kan het er misschien mee te maken hebben dat wij van jongens af aan al te horen krijgen hoe we ons moeten gedragen?
5. Wat is volgens jou Gods taak voor de meisjes in deze tijd? (Een diploma behalen, werk zoeken, een gezin stichten, evangeliseren, etc.) En voor jongens? (Een diploma behalen, werk zoeken, een gezin stichten, evangeliseren, etc.)
6. Wie van jullie vindt zichzelf oud genoeg om verkering te hebben? Wat zouden de voordelen kunnen zijn om al zo vroeg verkering te hebben? Zijn er ook nadelen? Wat zouden de voordelen kunnen zijn om nog even te wachten?⁴

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Jongens zijn geen meisjes en meisjes zijn geen jongens. Het lijkt een open deur. De Bijbel laat zien dat God zowel jongens als meiden kan gebruiken voor zijn werk. Lees bijvoorbeeld het verhaal van Abigail maar eens (1 Samuel 25). Deze week hebben we gesproken over de manier waarop jongens en meisjes met elkaar omgaan. Daarbij bleek dat het belangrijk was dat je open staat voor de verschillen in manier van praten en communiceren.

³ Mocht u niet over de lessen uit de studiegids beschikken dan kunt u deze ook downloaden van <http://RealTimeFaith.adventist.org>.

⁴ Dit laatste onderwerp zal volgende week uitgebreid aan de orde komen. Deze vraag is slechts een voorproefje daarop.

Volgende week gaan we een stap verder. Dan gaan we het hebben over vriendschappen tussen jongens en meisjes. Tot volgende week!

Bijlage 1

Behorend bij **Toepassingsactiviteit 5A**

1 Wat is jouw favoriete film? Van wat voor soort films houdt je het meest?

Jongens:

Meisjes:

2. Wat doe je het liefste in je vrije tijd? Wat zijn je hobby's?

Jongens:

Meisjes:

3. Wat denk je als iemand tegen jou zegt: 'Ik vind je leuk.'

Jongens:

Meisjes:

4. Waar let je op als je een nieuw iemand ontmoet?

Jongens:

Meisjes:

5. Hoeveel tijd zit je gemiddeld elke dag met je vriend(inn)en aan de telefoon?

Jongens:

Meisjes:

6. Wat is volgens jou een goede leeftijd om voor 't eerst verkering te krijgen?

Jongens:

Meisjes:

7 JONGENS EN MEISJES, DEEL 2

JE KUNT JE NOG BEDENKEN!

1. VOORBEREIDING

G. De Bijbel

Matteüs 22:37-40 •

Jezus antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en heel uw ziel, en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede gebod is even belangrijk als het eerste: u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Alles in de Wet en in de Profeten hangt af van deze twee geboden.'

Genesis 1:27-28 •

God schiep de mens als het evenbeeld van zichzelf. Hij schiep de mens: man en vrouw. God gaf hun zijn zegen en zei: 'Breng veel nakomelingen voort om de aarde te bevolken. Jullie moeten de aarde aan je onderwerpen, je krijgt zeggenschap over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht, over alle dieren op het land.'

Matteüs 28:18-20 •

Jezus kwam dichterbij en zei tegen hen: 'God heeft mij alle macht gegeven in de hemel en op aarde. Trek eropuit en maak alle volken tot mijn leerlingen en doop ze in de naam van de Vader en van de Zoon en van de heilige Geest. Leer hun alles onderhouden wat ik jullie heb opgedragen. En, wees er zeker van: ik ben bij jullie, van dag tot dag, tot aan de voltooiing van de wereld.'

Genesis 2: 22-24 •

Toen zei de mens:

'Eindelijk een mens als ik, hetzelfde vlees, hetzelfde bloed; zij hoort bij mij, want uit mij is zij genomen.' Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, zij zullen één zijn.

1 Korintiërs 6:18-19 •

Ga ontucht uit de weg. Met elke andere zonde dan ontucht treft de mens zijn eigen lichaam niet. Maar door ontucht te doen zondigt hij tegen zijn eigen lichaam. Weet u niet dat uw lichaam een tempel is van de heilige Geest, die in u woont en die u van God hebt ontvangen? U behoort uzelf niet toe.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Jongens en meisjes, deel 2' over?

Vorige week hebben we gesproken over de manier waarop jongens en meisjes van elkaar verschillen. Deze week gaan we het hebben over hoe jongens en meisjes met elkaar om zouden moeten gaan. Daarbij komen vragen aan de orde als: Is verkering oké? Wat bete-

kent het als je zegt dat je van iemand houdt? Wat zegt de Bijbel over dit onderwerp? Zijn er ook andere manieren waarop je met elkaar kan omgaan?

Ondanks dat dit onderwerp voor veel jongeren van deze leeftijd gevoelig kan liggen, kunt u het ook met een zekere humor benaderen. Misschien zullen er momenten zijn waarop zij zich ongemakkelijk voelen. Eventueel kunt u besluiten om bepaalde onderwerpen (met name als het om zaken gaat die te maken hebben met seksualiteit) door jongens en meisjes gescheiden te laten bespreken. Ook kan het een idee zijn om deze les te laten behandelen door een man en een vrouw. Dit kan een gehuwd stel zijn of een jongen en meisje die al lange tijd verkering met elkaar hebben.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. te begrijpen dat relaties door God worden gegeven en dat zij daar zorgvuldig mee om moeten gaan.
2. te ontdekken dat er ook andere vormen van met elkaar omgaan zijn, dan de "normale" vormen die ons door de media worden voorgehouden;
3. hun eigen grenzen binnen een relatie te bewaken.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: flip-over of whiteboard, een extra kamer of ruimte, papier, pennen.

Activiteit B: tijdschriften, scharen, grote vellen papier (A3 of A2), lijm, kookwekker.

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Toepassen •

Kopieën van de bijlage van deze week.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Jongens & meisjes, deel 2' over" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

>> Zangdienst

- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start, Dwarsverbanden, Toepassen en Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Laat, wanneer de jongeren binnenkomen, de jongens en de meisjes gescheiden in aparte groepen plaatsnemen. Voor de bespreking van dit onderdeel, gaat één groep naar een andere ruimte. Laat de bespreking bij de meidengroep door een vrouw doen, en de bespreking bij de jongens door een man. Stel beide groepen de volgende vragen en noteer de antwoorden.

Stap 2 •

Bij de meiden:

1. **Stel dat je gaat trouwen: hoe ziet jouw ideale man er uit? Welke karaktereigenschappen heeft hij? Wat doet hij? Hoe ziet hij eruit?**
2. **Hoe ziet jouw ideale vriendje eruit? Op wat voor soort jongens val je? Stoer, lief, knap, sportief, intelligent, rijk?**

Bij de jongens:

1. **Stel dat je gaat trouwen: hoe ziet jouw ideale vrouw er uit? Welke karaktereigenschappen heeft zij? Wat doet zij? Hoe ziet zij er uit?**
2. **Hoe ziet jouw ideale vriendin eruit? Op wat voor soort meiden val jij? Mooi, sportief, intelligent, stoer, rijk?**

Stap 3 •

Nadat u alle antwoorden heeft genoteerd, komen de groepen weer bij elkaar. Lees de antwoorden die beide groepen op de vragen hebben gegeven voor aan de hele groep.

Het is interessant om de verschillen met elkaar te vergelijken, waardoor jongeren zich gaan realiseren dat zij in hun vriendje/vriendinnetje kennelijk andere eigenschappen zoeken dan in hun ideale levenspartner.

Zorg ervoor dat u bij de bespreking van de vragen een veilige omgeving schept, zodat jongeren zich vrij voelen om eerlijk te antwoorden in plaats van de antwoorden te geven waarvan zij denken dat die van hen worden verwacht.

Napraten • Vraag: Wat zouden redenen kunnen zijn voor de verschillen tussen de lijsten van de jongens en de meisjes? Zijn er verschillen tussen de eigenschappen van het ideale vriendje of vriendinnetje en degene met wie jullie zouden willen trouwen? Zo ja, welke?

Waarom zijn er verschillen tussen de twee lijsten (i.e. tussen vraag 1 en 2)? Zijn er meer verschillen tussen de antwoorden van de meisjes of de jongens?

Kennelijk hebben jongens en meiden heel verschillende verwachtingen van elkaar als het gaat om verkering / relaties/ trouwen. Op welke manier kunnen zij samen een vorm vinden die ook goed is in de ogen van God? In hoeverre lijkt deze vorm op de werkelijkheid om ons heen?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Geef iedereen een groot vel papier, een schaar en lijm. Wanneer u een grote groep jongeren heeft, kunt u er ook voor kiezen om de jongeren in groepen te verdelen.

Zorg voor voldoende tijdschriften.

Stap 2 •

Zet de kookwekker op tien minuten. De jongeren hebben tien minuten de tijd om op een vel papier een collage te maken waaruit blijkt wat zij het belangrijkste vinden in een relatie.

Stap 3 •

Als de kookwekker is afgelopen, mag iedereen die dat wil zijn collage presenteren.

Optie 1: Wanneer u het idee heeft dat het teveel gevraagd is om iedere jongere zijn/haar eigen collage te laten presenteren, kunt u er ook voor kiezen om de collages te verzamelen, ze te schudden en vervolgens weer uit te delen. Op deze manier heeft niemand zijn/haar eigen collage. Laat hen vertellen wat volgens hen het ideaalbeeld van de collage is.

Optie 2: U kunt er ook voor kiezen om de collages te verzamelen en deze gezamenlijk te bespreken.

Napraten • Vraag: Wie van jullie vond het lastig om een collage te maken waaruit blijkt hoe een ideale (christelijke) relatie er uit zou moeten zien? Welk ideaalbeeld willen de makers van de tijdschriften jou graag bijbrengen?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Opmerking vooraf: Dit verhaal is waar gebeurd. Het is het persoonlijke relaas van de schrijver. U kunt ervoor kiezen om uw eigen verhaal te vertellen als u ook iets dergelijks heeft meegeemaakt. Voor jongeren werken dit soort verhalen vaak het best.

De moeilijkste momenten in onze relatie, waren de momenten dat de relaties die wij hadden gehad voordat wij elkaar leerden kennen, ter sprake kwamen. Het was niet grappig; het was zelfs niet eens interessant; het was eigenlijk erg pijnlijk. Het was niet pijnlijk omdat die relaties op zich zo slecht waren (alhoewel sommige van die relaties inderdaad erg beroerd waren geweest. Maar andere weer niet). Het was pijnlijk omdat ze er gewoon waren geweest.

Toen mijn vrouw en ik elkaar tegenkwamen, wisten wij gelijk dat wij de rest van ons leven bij elkaar wilden blijven. Dat wisten wij absoluut zeker! Daarvoor hadden wij beiden al relaties met anderen gehad, die om de één of andere reden niet werkten.

Toch voelden wij beiden dat wij elkaar over die periodes in ons leven moesten vertellen. Wij wilden er zeker van zijn, dat wij niets voor elkaar hoefden te verbergen. En dus vertelden wij elkaar over die relaties, hoe moeilijk dat ook was. Misschien hadden we het ook niet kunnen vertellen; net doen alsof er niets gebeurd was. Maar wij wilden eerlijk tegenover elkaar zijn.

Kijk, het zit zo: Wanneer je iemand hebt gevonden met wie jij de rest van de leven wil delen, iemand voor wie jij geen geheimen wilt hebben, dan neem je een zeker risico. En voor ons was eerlijk zijn een risico.

Ik heb mij wel eens afgevraagd of het anders zou zijn geweest wanneer wij geen van beiden deze bagage van eerdere relaties hadden gehad. Wat zou er zijn gebeurd wanneer wij nog nooit eerder aan iemand anders hadden verteld dat wij van hem/haar hielden? Wat zou het geweldig zijn geweest als mijn vrouw de eerste zou zijn geweest tegen wie ik zoiets moois zou zeggen! (Ik bedoel hiermee niet te zeggen dat ik loog, toen ik het ook tegen iemand anders zei. Maar toen ik het tegen mijn vrouw zei, kregen de woorden "ik houd van jou" pas echt betekenis.)

De beslissingen die je neemt wanneer je jong bent, bepalen voor een groot gedeelte wie je in de toekomst zal zijn en met wie je je leven in de toekomst zal delen. Wees dus voorzichtig en neem geen overhaaste beslissingen als het om relaties gaat. Je hebt nu de kans om het goed te doen. Verspeel die kans dus niet!

Napraten • Vraag: Was is beter: eerlijk opbiechten, of niets op te biechten hebben? Hoe kan je voorkomen dat je fouten maakt als het gaat om het kiezen van een partner? Zou het een oplossing zijn om dan maar helemaal geen relatie aan te gaan? Of zijn er ook andere manieren? Hoe ziet jouw ideale verkering er uit? Hoe oud moet je volgens jou zijn, om echt verkering te hebben?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

In Genesis 1:24 staat: 'Daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en zich hechten aan zijn vrouw, zij zullen één zijn.' Deze tekst laat zien dat God het belangrijk vindt dat wij relaties aangaan die waardevol zijn. Het laat ook zien dat God relaties heeft bedoeld tussen twee mensen.

Laten we dus eens kijken welke richtlijnen er in de Bijbel staan als het gaat om het kiezen van de persoon met wie je de rest van jouw leven zou willen delen.

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Vind je het verhaal van Joe en Katie een realistisch verhaal? Hebben zij iets fout gedaan? Of is dit een typisch voorbeeld van een verkering zoals zoveel jongeren dat hebben? Waarom is het vaak zo pijnlijk als een verkering uitgaat? Wat kan de reden zijn geweest dat Joe zo heftig reageerde toen Katie het uitmaakte?

I. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Iemand vraagt je of je zin hebt om met hem (of haar) naar de film te gaan. Jullie gaan met z'n tweeën, niet met een hele groep. Jouw ouders zullen je heus wel laten gaan, dat is het probleem niet. Maar je bent er nog niet uit of jij zelf wel wilt gaan. Degene die jou heeft gevraagd, is echt wel aardig hoor en je vindt hem (of haar) best knap. Maar je vindt jezelf eigenlijk nog te jong om al met iemand alleen uit te gaan.

Wat moet je doen?

Er zullen jongeren zijn, die vinden dat je gewoon moet gaan. Je komt er vanzelf wel achter hoe het loopt. Anderen zullen zeggen dat je niet moet gaan, als je dat niet wilt. Maar jij bent degene die moet beslissen. Heb je jezelf wel eens afgevraagd wat verkering hebben eigenlijk betekent? Heb jij voor jezelf al bepaald waar jouw grenzen liggen?

De meeste problemen komen voort uit het feit dat mensen het van de omstandigheden laten afhangen hoe ze zullen reageren. Het kan dus verstandig zijn om van te voren al je grenzen vast te stellen, los van de omstandigheden. Daarom is het goed er nu al over na te denken. Zelfs al heb je misschien nog geen verkering (en wil je daar nog lang niet aan denken). Dan kom je niet zo snel voor verrassingen te staan.

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een vel papier met daarop de volgende vragen:

1. Wat is volgens jou een goede leeftijd om voor het eerst verkering te krijgen?
2. Is verkering eigenlijk wel nodig?
3. Waar liggen jouw grenzen? Hoe ver laat jij het komen en wanneer is het 'te ver'? (Deze vraag is facultatief. Het hangt van de groep af en in hoeverre zij vertrouwd met elkaar zijn. Het kan een zeer gevoelig onderwerp zijn, waarmee u als gespreksleider voorzichtig en zorgvuldig dient om te gaan.)
4. Hoe ziet jouw perfecte vriend/vriendin/verkering er uit?
5. Wat is een goede leeftijd om te trouwen?
6. Hoe kan je pijnlijke teleurstellingen tijdens een verkering (het gaat uit, je bent eigenlijk te ver gegaan, etc.) voorkomen?
7. Is 'verkering' een goede manier om er achter te komen wat je eigenlijk in een levenspartner zoekt?

Napraten • Geef de groep enkele minuten de tijd om over deze vragen na te denken. Bespreek de antwoorden in de groep. Het is goed mogelijk dat er een levendige discussie ontstaat. Indien u beschikt over assistent gespreksleiders, kunt u er ook voor kiezen om deze vragen in kleinere groepjes te bespreken.

B. Toepassingsvragen

1. Wat kunnen goede redenen zijn om nog even te wachten om verkering aan te gaan?
2. Wat zijn de voordelen van een vaste vriend/vriendin (met wie je verkering hebt) boven een gewone vriend of vriendin?
3. Op welke manier kan je trouw blijven aan God, ook in jouw vriendschappen, ongeacht of het nu gaat om verkering of niet?
4. Hoeveel ouder of jonger mag degene zijn met wie jij verkering hebt? Is er een maximumleeftijdverschil? Verandert dit als je ouder wordt? Geldt dit voor zowel jongens als meisjes?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Als je nog eens over dit hele gedoe rond verkering na wilt denken, moet je één ding goed onthouden: God wil jou als het gaat om verkering net zo goed helpen, als bij alle andere dingen in jouw leven.

Dat is geweldig nieuws! Er is geen onderdeel van jouw leven waar hij niet bij betrokken wil worden. Hij wil er altijd voor jou zijn. Dat betekent dat je hem ook kan betrekken bij de keuze van jouw partner. De vraag is alleen of jij dat ook wilt.

Wie ben jij als je 'de ware' ontmoet? Sta je open voor die persoon of moet je eerst nog los zien te komen van al je vorige relaties? Het is aan jou om jouw grenzen te stellen en te bewaken!

Aan het begin van deze les hebben we een lijst opgesteld met criteria waaraan jouw ideale levenspartner zou moeten voldoen. Stond er ook eerlijk, open en zuiver op? Als jij zo 'n persoon zoekt, moet je daar natuurlijk zelf ook aan voldoen. Kan je het maken om te zoeken naar iemand die bepaalde eigenschappen heeft, als jij er zelf niet alles aan doet om aan diezelfde eisen te voldoen?

Wij kunnen God vragen ons te helpen. Allereerst bij het maken van de juiste beslissingen als het gaat om zaken als relaties en verkering. Ten tweede mogen wij hem vragen ons te helpen geduld op te brengen en te wachten op de juiste persoon. Met deze twee dingen geef je jezelf de kans op een mooi leven met degene met wie jij de rest van je leven wilt delen.

Bijlage 1

Behorend bij **Toepassingsactiviteit 5A**

1. Wat is volgens jou een goede leeftijd om voor het eerst verkering te krijgen?
2. Is verkering eigenlijk wel nodig?
3. Waar liggen jouw grenzen? Hoe ver laat jij het komen en wanneer is het 'te ver'?
4. Hoe ziet jouw perfecte vriend/vriendin/verkering er uit?
5. Wat is een goede leeftijd om te trouwen?
6. Hoe kan je pijnlijke teleurstellingen tijdens een verkering (het gaat uit, je bent eigenlijk te ver gegaan, etc.) voorkomen?
7. Is 'verkering' een goede manier om er achter te komen wat je eigenlijk in een levenspartner zoekt?

8 SEKSUALITEIT

WHO'S HOT – AND WHO'S NOT?

1. VOORBEREIDING

H. De Bijbel

Romeinen 12:1-2 •

Broeders en zusters, omdat God zo goed voor ons is, roep ik u op, uzelf aan te bieden als een levende en heilige offergave die hij graag aanvaardt. Dat is úw ware erediens; loop niet mee in het gareel van deze wereld. U moet andere mensen worden met een nieuwe gezindheid. Dan kunt u beoordelen wat God wil, wat goed is en volmaakt en wat hem aangenaam is.

Johannes 17:15-16 •

Ik vraag niet dat u hen uit de wereld wegneemt, maar dat u hen beschermt tegen de duivel. Zij behoren net als ik niet tot de wereld.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Seksualiteit' over?

De jongeren van deze tijd groeien op in een samenleving waarin het idee van seksuele zuiverheid wordt beschouwd als hopeloos ouderwets en achterhaald. In de media worden jongeren (en vooral meiden) op steeds jongere leeftijd als seksobject afgebeeld. Meisjes van 7 of 8 jaar proberen zich te kleden als Britney Spears of Christina Aguilera. Onderwijzers melden dat orale seks onder jongeren van 13-14 jaar net zo gewoon is als zoenen 20 jaar geleden. In deze broeierige atmosfeer, klinkt het woord van God – anders en verfrissend. Christelijke jongeren dienen zich te realiseren dat het menselijk lichaam en seksualiteit gaven van God zijn waar zij zuinig op moeten zijn. Het zijn zeker geen zaken waarmee te koop moet worden gelopen.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. te begrijpen dat seksualiteit een gave van God is;
2. in eigen woorden te vertellen wat de Bijbel over seksualiteit zegt;
3. zich voor te nemen zich te houden aan deze richtlijnen.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: twee witte rozen;

Activiteit B: één roos (mag iedere kleur zijn).

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Toepassen •

Blanco briefkaarten, enveloppen, pennen, zegels.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Seksualiteit' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Neem twee rozen mee. Eén roos houdt u achter de hand, de andere neemt u mee bij de start van de bespreking van de les.

Stap 2 •

Wanneer iedereen aanwezig is, geeft u de roos aan één van de jongeren. Vraag hem/haar de roos goed te bekijken, te ruiken, en te voelen hoe zacht de blaadjes zijn. Vraag om de

roos vervolgens door te geven aan de anderen. Ondertussen gaat u verder met het bespreken van de startillustratie (Onderdeel 3C).

Stap 3 •

Aan het einde van de bespreking van de startillustratie, neemt u de roos weer terug. In de meeste gevallen zal de roos niet meer zo onbeschadigd zijn als in het begin. De blaadjes zullen beschadigd zijn en misschien is de knop gebroken.

Vertel: Iedere keer dat jullie aan de blaadjes van deze roos zaten, raakten ze een klein beetje beschadigd.

Met seksualiteit gaat het net zo — iedere keer dat je seks hebt, geef je een stukje van jezelf weg en raak je een beetje beschadigd. Wij kunnen onmogelijk zuiver en rein voor God verschijnen als wij ons keer op keer laten beschadigen.

Laat nu de andere (onbeschadigde) roos zien. Vraag de groep om de twee rozen met elkaar te vergelijken. **Welke roos vinden jullie mooier? Welke roos komt het beste tot z'n recht?**

Napraten • Vraag: Zien jullie overeenkomsten tussen dit voorbeeld en de manier waarop wij met seksualiteit omgaan? Wat vinden jullie van deze vergelijking? Voel je je erdoor aangesproken? Waarom wel of waarom niet?

Wijs de groep er in de bespreking op dat God niets liever wil dan dat wij tot ons recht komen. Hij wil dat wij worden zoals hij dat ooit bedoeld heeft toen hij ons schiep. Ook al hebben wij in het verleden misschien verkeerde beslissingen genomen (en zijn wij net zo beschadigd als de roos uit het voorbeeld), dan nog wil hij met ons verder. Dat neemt helaas niet weg dat wij in dit leven nog wel eens last kunnen hebben van de gevolgen van een aantal van deze foute beslissingen.

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Neem een roos mee (een echte, geen namaak!) en een aantal tijdschriften en / of catalogi die speciaal voor op jongeren zijn gericht.

Stap 2 •

Deel de tijdschriften uit. Laat de roos zien en **vertel: Deze roos staat symbool voor zuiverheid en kuisheid. Je kunt het zien als een symbool voor Gods ideaal voor een christelijke levensstijl.**

Vraag aan iedereen de tijdschriften en catalogi door te bladeren en te melden wanneer zij een advertentie, reclame of andere afbeelding tegenkomen van een jongere die op een uitdagende of verleidelijke manier staat afgebeeld.

Stap 3 •

Elke keer dat iemand zich meldt, laat hij/zij de foto die hij/zij heeft gevonden aan de rest van de groep zien. Scheur voor elke foto één bloemblaadje van de roos af. Ga door totdat er geen bloemblaadjes meer over zijn.

Vertel: In deze maatschappij is het moeilijk om je ogen te sluiten voor dit soort advertenties. De filmmakers van Hollywood en de mensen die de reclames bedenken, doen dit niet om ons een goede moraal ten aanzien van seksualiteit bij te brengen. Hun ideeën lijken in weinig opzichten op het ideaalbeeld dat God met ons voor heeft.

Napraten • Vraag: Op welke manier worden wij beïnvloed door de mentaliteit van “seks verkoopt”? Wat vindt jij ervan dat jongeren gebruikt worden voor seksueel suggestieve foto's en reclames? Hoe kunnen wij 'in de wereld maar niet van de wereld' zijn als het gaat om seksualiteit?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Karin en Colin hebben net een paar weken verkering. Karin heeft het gevoel dat Colin verder wil dan zij als het gaat om vrijen. Colin is erg verliefd op Karin. Hij ziet er geen probleem in om elkaar te zoenen en elkaar aan te raken. Zolang ze maar niet met elkaar naar bed gaan. 'Dat wij christen zijn, hoeft nog niet te betekenen dat we geen lol samen mogen hebben,' zegt hij. 'Als God het anders had gewild, zou hij het niet zo leuk hebben gemaakt.'

Napraten • Vraag: Wat zou Karin volgens jou moeten antwoorden? Moet ze haar grenzen duidelijker stellen (zonder het daarmee gelijk uit te maken) of kan ze het beter uitmaken met Colin? Heeft Colin gelijk, of probeert hij gewoon z'n zin door te drijven?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Als wij vertegenwoordigers van Gods koninkrijk willen zijn, heeft dat invloed op alles wat wij doen en laten. Daaronder vallen ook de relaties die wij met anderen aangaan. Het kan dus ook over seksualiteit gaan.

In onze westerse samenleving is het heel gewoon om over seks te praten. Van jongeren wordt min of meer verwacht dat ze volledig op de hoogte zijn. Veel mensen vinden het heel normaal dat jongeren willen experimenteren met seks. Maar God denkt daar anders over.

Verdeel de groep in kleinere groepen. Geef iedere groep één van de onderstaande bijbelteksten.

- **Richteren 16:4-22**
- **2 Samuël 11**
- **Genesis 29:1-30**
- **Johannes 8:1-11**

Lees de tekst door en beantwoord vervolgens de volgende vragen.

1. Welke rol speelt seksualiteit in dit verhaal?
2. Wat blijkt uit dit verhaal over de richtlijnen die God ons geeft als het gaat om seksualiteit?
3. Is dit verhaal nog relevant voor jongeren van nu? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Geef iedereen ongeveer tien minuten de tijd om de teksten te lezen en de vragen te beantwoorden. Bespreek vervolgens de antwoorden met de gehele groep.

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vertel: In het voorbeeld dat wij aan het begin van de les hebben besproken, werd seksualiteit vergeleken met een roos. In dit verhaal wordt seksualiteit vergeleken met een cadeau — een gedichtenbundel — waarmee wij laten zien dat wij echt van iemand houden.

Vraag: Welke van deze twee voorbeelden spreekt jou het meeste aan? Kan je uitleggen waarom?

Wijs erop dat het voorbeeld van de roos vooral gaat over seksualiteit als een gave van God aan ons. Het gaat in dit voorbeeld om wie jij bent en jouw gevoel voor eigenwaarde.

Het voorbeeld van het bundeltje met liefdesgedichten gaat over seksualiteit als iets tussen twee mensen die van elkaar houden. Het is een uiting van liefde die het best tot z'n recht komt als je het deelt met degene met wie je ook van plan bent de rest van je leven te delen.

Beide voorbeelden zijn waar. Beide voorbeelden illustreren hoe je naar seksualiteit kan kijken. Het is belangrijk seks te bewaren voor degene met wie je van plan bent de rest van jouw leven te delen. Maar het is minstens zo belangrijk te beseffen dat seksualiteit iets van jou is en verbonden is met jouw band met God.

Redenen genoeg om Gods oproep op te volgen om ons leven heilig en zuiver te houden!

J. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Je moeder en je zus hebben ruzie. 'Je gaat zo niet het huis uit,' roept je moeder tegen je zus. 'Kleedt je eerst maar eens behoorlijk aan. Toen ik zo oud was als jij, liepen alleen hoeren zo rond! Als je een fatsoenlijk, christelijk meisje was, zou je je wel anders kleden.'

Je zus is woest. 'Ik ben een fatsoenlijk, christelijk meisje, ma. Maar ik wil er gewoon goed uitzien. En alleen omdat mijn rok wat korter is en ik er sexy uitzie, betekent heus niet dat ik met jan en alleman naar bed ga. Iedereen ziet er zo uit.'

Vraag: Wiens kant kies jij? Hebben beide een beetje gelijk, of ligt het toch anders?

In de media (tijdschriften, televisie) zien wij veel beelden van jongeren die er sexy uitzien. Is dat erg? Het kan toch geen kwaad om er 'hot' uit te zien?

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een dubbele ansichtkaart met blanco binnenkant. Zorg voor een aantrekkelijke afbeelding op de voorkant, maar bij voorkeur geen afbeelding van een persoon.

Vertel: Als je echt besloten hebt om Gods ideaalbeeld van seksuele zuiverheid na te leven — dat betekent dat je niet met iemand naar bed gaat voordat je getrouwd bent — is het misschien een goed idee om dit voornemen op te schrijven. Het is een afspraak tussen jou en God. Je hoeft het aan niemand te vertellen als je dat niet wilt.

Ik heb hier een aantal ansichtkaarten. Schrijf erop: " Vandaag beloof ik tegenover God en mijzelf om rein te blijven omdat....." en geef jouw belangrijkste reden waarom jij maagd wilt blijven tot dat dag dat je getrouwd bent.

Nb. Het kan zijn dat er in uw groep al jongeren zijn die al seksueel actief zijn (geweest). U kunt hun voorstellen God te vragen hen te herstellen en hen de kracht te geven om zich in het vervolg te onthouden van seksualiteit.

Geef iedereen een zegel om de envelop te verzegelen en laat hen de kaart aan zichzelf adresseren. Vertel hun vervolgens dat u de enveloppen zal ophalen en op een onverwacht moment aan hen zal opsturen. U kunt hen gerust stellen dat u de enveloppen niet zal openen. De enveloppen zijn immers dichtgeplakt en verzegeld.

Eventueel kunt u op een later tijdstip speciale postzegels kopen (Bij TNT-post zijn er speciale zegels verkrijgbaar.) Bidt voor Gods leiding om de juiste enveloppe op het juiste moment te

versturen. Verstuur de enveloppen dus niet gelijk de volgende week! Geef uzelf de gelegenheid om hierin de leiding van de heilige Geest te ervaren.

B. Toepassingsvragen

1. Waar ligt de grens tussen het feit dat God jou geschapen heeft als jongen of meisje en je uitdagend of verleidelijk gedragen en kleden? Is het bijvoorbeeld goed om je zodanig te kleden dat je er sexy uitziet?
2. Sommige jongeren zijn van mening dat je alleen naar bed mag gaan met degene met wie je ook daadwerkelijk getrouwd bent. Wat vind je van de volgende stelling: Zolang je niet getrouwd bent, mag je alles doen, zolang je maar niet met elkaar naar bed gaat. Eens of oneens? Kan je ook uitleggen waarom?
3. Een vriend zegt tegen jou: 'Zolang ik een condoom gebruik, loop ik niet het risico om iemand zwanger te maken, of om een geslachtsziekte te krijgen. Zolang ik dus geen risico loop, zie ik niet in waarom ik met seks zou moeten wachten totdat ik getrouwd ben.' Eens of oneens?
4. Het risico op zwangerschap of een geslachtsziekte wordt vaak gebruikt als argument om niet met iemand naar bed te gaan voordat je getrouwd bent. Zijn er ook nog andere redenen?
5. Waar zouden voor christelijke jongeren de grens moeten liggen als het gaat om verkeer en vrijen?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Seks is niet slecht. Integendeel, het is een waardevolle gave die God aan ons heeft gegeven. Maar, zoals met alle gaven, heeft God daar een bedoeling mee — je moet er wel verstandig mee omgaan.

Er wordt wel eens gezegd dat mensen seksuele wezens zijn. Daarmee wordt bedoeld dat seksualiteit en seksuele gevoelens bij ons horen. Ook in de Bijbel kun je hier een aantal voorbeelden van vinden. Het is dan ook niet terecht om te zeggen dat de Bijbel deze gevoelens ontkent. Maar God leert ons dat wij deze gevoelens het best kunnen bewaren voor iemand waarmee we ook de rest van ons leven zullen delen. En zolang dat moment nog niet is aangebroken, vraagt God van ons een leven te leiden dat anders is dan dat van anderen. In onze maatschappij wordt het heel normaal gevonden dat jongeren hun seksuele gevoelens onderzoeken en uitproberen. God leert ons dat het beter is om jezelf zuiver te houden en deze gevoelens te bewaren voor iemand die uniek voor jou is en met wie jij een vaste relatie wilt opbouwen.

Durf jij deze uitdaging aan?

9 DE VLOEK VAN DE WERELD

PAS OP JE WOORDEN!

1. VOORBEREIDING

I. De Bijbel

Exodus 20:7 •

Misbruik mijn naam niet. Want ik, de Heer, zal straffen wie mijn naam misbruikt.

Matteüs 12:36-37 •

Ik zeg u: op de dag van het oordeel moeten de mensen verantwoording afleggen voor elk nutteloos woord dat ze gezegd hebben. Uw eigen woorden zullen u vrijspreken, en uw eigen woorden zullen u veroordelen.'

Jakobus 3:5-10 •

Met de tong is het niet anders: ze is maar een klein lichaamsdeel, maar ze kan zich beroemen op grote dingen. Een klein vlammetje kan een groot bos in brand zetten. De tong is ook zo'n vlam, een wereld van onrecht; ze is het lichaamsdeel dat het hele lichaam besmet, ze zet het rad van ons bestaan in brand, zelf aangestoken door het vuur van de hel. Wilde beesten, vogels, reptielen en vissen, kortom elke diersoort wordt bedwongen of is al bedwongen door de menselijke soort. Maar geen mens kan de tong in bedwang krijgen. Ze is een rusteloos kwaad, vol dodelijk gif. De tong gebruiken we om onze Heer en Vader te prijzen en om de mensen, die naar het beeld van God zijn geschapen, te vervloeken. Zegen en vervloeking komen uit een en dezelfde mond. En dat mag niet, mijn broeders en zusters!

Matteüs 5:33-37 •

'U hebt ook gehoord dat tegen uw voorouders gezegd is: Breek uw eed niet, maar houd uw eed aan de Heer. Maar ik zeg u, helemaal niet te zweren; bij de hemel niet, want de hemel is de troon van God; bij de aarde niet, want de aarde is zijn voetbank; bij Jeruzalem niet, want Jeruzalem is de stad van de grote Koning. Ook bij uw hoofd moet u niet zweren, want u kunt niet één haar wit of zwart maken. Laat uw ja ja zijn en uw nee nee. Wat u meer zegt, komt van de duivel.'

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

Andere bronnen

Ellen G. Whight, *Our High Calling*, bladz. 235.

'Voor Christus staat woede gelijk aan moord. (...) Woorden die in een vlaag van emotie worden uitgesproken, smaken naar de dood. Een persoon die deze woorden uitspreekt, verbreekt de band met God die er op gericht is om zijn medemens te redden. De hemel beoordeelt deze zonde op dezelfde manier als vloeken. In een ziel die gevuld is met haat en woede, is geen ruimte meer over voor Gods liefde.'

B. Waar gaat 'De vloek van de wereld' over?

Vloeken lijkt tegenwoordig één van de gewoonste zaken van de wereld. Het wordt zoveel gedaan, dat het haast onmogelijk is om de tv aan te zetten, zonder dat er gevloekt wordt. Geen wonder dat veel jongeren van mening zijn dat het niet uitmaakt wat je zegt en hoe je het zegt.

Woorden die kwetsend zijn voor anderen? Hoe kan een klein woordje nou kwetsend zijn?! Dus, als we het derde gebod uit de Tien Geboden even buiten beschouwing laten; hebben ze niet een beetje gelijk?

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden te vertellen waarom zij Gods naam met eerbied moeten gebruiken;
2. argumenten te geven waarom ruw taalgebruik niet past bij een christelijke levensstijl;
3. zich voor te nemen niet meer te schelden of te vloeken.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek *Toepassen* •

Papier, markers of viltstiften.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'De vloek van de wereld' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start, Dwarsverbanden, Toepassen en Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Vraag van te voren één lid van de jeugdklas wat eerder te komen. Het moet iemand zijn die redelijk stevig in zijn/haar schoenen staat. Vertel hem/haar nog niet wat de bedoeling is.

Stap 2 •

Probeer, wanneer iedereen binnen is, zoveel mogelijk manieren te vinden waarop de naam van het jeugdlid dat eerder gekomen is, als een soort scheldwoord wordt gebruikt; vergelijkbaar met de manier waarop mensen Gods naam gebruiken (Kimverdorie, Kim!), of op een andere, beledigende manier (Dat is echt een Kimstreek van jou! Wat ben je toch ook een Kim!).

Stap 3 •

Wanneer iedereen doorheeft wat de bedoeling is, stopt u de oefening. Vraag aan "Kim" wat zij ervan vond dat haar naam zo werd gebruikt. Voelde het als een belediging? Kreeg zij het gevoel dat zij door niemand werd aardig gevonden?

Napraten • Vraag: Hoe denk jij dat God zich voelt als wij overal zijn naam bijhalen? Kan je je voorstellen dat het als een vorm van gebrek aan respect kan worden opgevat?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Vraag de groep te raden hoeveel scheld- en vloekwoorden zij per dag horen. Op school, buiten op straat, op de televisie, op de radio, enz. enz.

Stap 2 •

Bespreek de verschillende aantallen die worden gegeven. Sommigen zullen een veel hoger aantal noemen dan anderen.

Stap 3 •

Vraag wat de reden kan zijn dat er zulke verschillende aantallen worden genoemd. **Vraag: Wat zou de reden kunnen zijn dat sommigen veel meer scheld-en vloekwoorden horen dan anderen?** (Het hangt ervan af met wie je omgaat, waar je woont, naar welke programma's je kijkt op TV, enz.)

Napraten • Vraag: Hoe voel jij je als er om je heen wordt gevloekt? Trek je je dat aan, of hoor je het amper? En als het je niet eens opvalt, is dat dan een goed of een slecht teken? Kan je uitleggen waarom? Wat zou een reden kunnen zijn? (Je bent al gewend geraakt aan de gewoontes van de wereld in plaats van je aan Gods norm te houden.)

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Wat voel en denk je als je je eigen naam hoort? Wanneer een vriend jou roept, kan dat een warm en goed gevoel geven. Je moeder kan je naam uitspreken op een manier waaruit liefde spreekt. Maar o wee wanneer ze boos is; de manier waarop ze dan jouw naam uitsprekt, laat niets te raden over! Iemand die een hekel aan jou heeft, kan jouw naam uitspreken op een toon waar de minachting vanaf driipt. Op zulke momenten lijkt jouw naam meer op een scheldwoord dan op een naam waar je trots op bent.

Wat zou God denken wanneer hij hoort hoe wij zijn naam gebruiken? Zou hij tevreden zijn over de manier waarop wij zijn naam uitdragen in deze wereld? Vergeet niet, wij noemen onszelf christenen — wij dragen Jezus' naam!

De manier waarop wij spreken, is wel degelijk belangrijk. Niet alleen voor God, maar ook voor de mensen om ons heen. Schelden, vloeken; het lijkt misschien allemaal erg onschuldig, maar de Bijbel laat zien dat het voor God wel degelijk verschil maakt!

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Is het echt belangrijk wat je zegt? Domme vraag, natuurlijk is dat belangrijk! Wanneer je besloten hebt om als Gods vertegenwoordiger te leven, is alles wat je doet (en niet doet) belangrijk. Dus, als we anders doen, anders denken en ons anders gedragen, dan is het logisch dat we ook anders spreken.

Lees met elkaar de bijbelteksten uit het gedeelte van woensdag uit de studiegids. Vraag na iedere tekst aan degene die de tekst heeft voorgelezen wat wij van deze tekst kunnen leren over ons taalgebruik. Schrijf de antwoorden op een flip-over of whiteboard. Wanneer alle teksten zijn besproken,

Vraag: We hebben net een lijst gemaakt van eisen ten aanzien van ons taalgebruik. Valt jou iets op, als je deze lijst vergelijkt met hoe mensen bijvoorbeeld op televisie of op de radio praten? Of de songteksten van jouw favoriete liedjes uit de Top-100? Of hoe jij en jouw vrienden (of vriendinnen) dagelijks met elkaar omgaan? Kan je uitleggen wat het verschil is?

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Hoe denk jij dat Jordan zich gevoeld moet hebben, toen de vrouw in de winkel hem herkende? Wat zou de vrouw gedacht hebben, denk jij? Zou de vrouw anders over Jordan zijn gaan denken, toen zij hem hoorde vloeken? En zo ja, vind je dat terecht?

Op welke manier bepaalt ons taalgebruik de manier waarop mensen met ons omgaan en naar ons kijken?

Wij hebben ons voorgenomen om Gods vertegenwoordigers hier op aarde te zijn. Wat zouden wij in ons taalgebruik moeten veranderen om deze opdracht het beste uit te voeren?

K. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Maak op een flip-over of whiteboard drie kolommen.

1. Soorten scheld- en vloekwoorden
2. Redenen om te vloeken/schelden.
3. Wat zegt de Bijbel?

Laat de groep in de eerste kolom verschillende soorten vloek- en scheldwoorden schrijven. Dit zal vermoedelijk tot enige verlegenheid en hilariteit leiden ("U wilt dat wij vloeken in de sabbatschool?"). Stel hen gerust dat je best over vloeken en schelden kan spreken, (en zelfs voorbeelden kan geven) zonder God direct te beledigen. De meest voor de hand liggende voorbeelden zijn de vloekwoorden waarin de naam van God of Jezus (in verschillende variaties) voorkomt. Dan is er ook een categorie waarin vloek- of scheldwoorden worden gebruikt die verband houden met seksualiteit of lichaamsdelen.

Vraag: Nu we al deze woorden zo op een rijtje zien, snap je misschien waarom deze woorden niet passen bij iemand die als een christen door het leven wil gaan. Maar hoe zit het met 'onschuldige' vloeken zoals goh of jeetje (in plaats van God of Jezus)?

Bedenk met de groep redenen waarom mensen vloekwoorden gebruiken. (Woede, frustratie, gewoonte, anderen willen beledigen, enz.) Schrijf deze redenen in de tweede kolom.

Vraag: Hoe zouden christenen moeten reageren wanneer zij boos zijn, of zich gefrustreerd voelen? Zijn er ook andere manieren waarop je je af kan reageren dan door te vloeken? Zo ja, hoe dan? Waarom is het verkeerd om iemand een vloek naar z'n hoofd te gooien wanneer je boos op hem bent?

Verdeel de groep in kleinere groepen (bij voorkeur onder leiding van een volwassen gespreksleider) en geef ieder groepje één of meerdere bijbelteksten. Vraag hen de teksten nog eens goed door te lezen en te kijken of zij in deze teksten verbanden kunnen ontdekken tussen de tekst en de redenen om te vloeken die zij net op het bord hebben geschreven. Geef hen enkele minuten de tijd om deze vragen te beantwoorden en roep daarna de groep weer bijeen. Schrijf de bijbelteksten in de derde kolom. Vraag de groep welke verbanden zij hebben gevonden en verbind de teksten met de antwoorden in de overige kolommen. (Bijvoorbeeld: Exodus 20:7 heeft een direct verband met vloekwoorden waarin Gods naam wordt gebruikt.)

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Verdeel de groep in kleinere groepjes en voorzie ieder groepje van papier en viltstiften en/of markers. De opdracht luidt dat ieder groepje een "NIET VLOEKEN"-sticker ontwerpt; simpel, opvallend, en duidelijk. Gebruik bijvoorbeeld het format van een cirkel met een rode rand en een rode diagonale streep. Denk aan de bordjes niet parkeren, niet roken, enz. (Voor andere voorbeelden kunt u ook de website van de Bond tegen het Vloeken raadplegen: www.bondtegenvloeken.nl)

Geef de groepen ongeveer tien minuten de tijd om hun ontwerp te maken en laat vervolgens ieder groepje zijn idee presenteren aan de overige groepen. Laat de groep besluiten welke sticker het leukst/duidelijkst/mooist is, en hang dit ontwerp aan de deur van het sabbatschoollokaal. (U kunt ze natuurlijk ook allemaal ophangen.)

Besprek met de groep of er nog andere plekken zouden zijn waar zij hun stickers zouden kunnen ophangen: school, thuis, op de sportclub, enz. Moedig de jongeren aan hun sticker mee te nemen en daadwerkelijk ergens op te hangen.

Napraten • Vraag: Wij hebben ons voorgenomen om niet meer te vloeken. Maar hoe moet je reageren als anderen dat wel doen? Hoe kan je ervoor zorgen dat jij een soort “vloekvrije – zone” maakt, zonder dat je gelijk voor heilig boontje wordt uitgemaakt?

B. Toepassingsvragen

1. Verandert jouw eigen taalgebruik wanneer je in een omgeving bent waar veel wordt gevloekt? Zo ja, op welke manier? Hoe kan je anderen op een vriendelijke manier vragen om niet zo te vloeken als ze met jou in gesprek zijn?
2. Is het erg als je maar een beetje vloekt? (dat wil zeggen, afgeleide vloekwoorden (Goh, jeetje, verdorie, enz.) Of als je alleen maar vloekt voor de grap?
3. Mogen anderen jou beoordelen op je taalgebruik als christen? Waarom wel of waarom niet?
4. Soms kan vloeken een soort gewoonte worden. Je hebt het niet eens meer door dat je een vloekwoord gebruikt, bijvoorbeeld als iets niet lukt. Op welke manieren zou je deze gewoonte kunnen afleren?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

“Maak je niet druk. Geeft niets”, hoor je mensen vaak zeggen als het over vloeken gaat. Maar dat geldt niet voor Gods vertegenwoordigers. Niet omdat wij door goed te doen ons plekje in de hemel kunnen verdienen. En God zal ons ook de toegang tot de hemel niet weigeren omdat wij een keer hebben gevloekt.

Maar door ons gedrag, door wat wij doen en wat wij laten, en dus ook door de manier waarop wij praten, laten wij aan anderen zien wat Gods genade kan betekenen. Gods koninkrijk wordt zichtbaar door ons. Door onze manier van leven (en dus ook door onze manier van praten) kunnen wij andere mensen laten zien hoe God is en wie hij is.

In de Bijbel vraagt God ons een aantal maal om op onze woorden te passen en onze tong in bedwang te houden. Hij vraagt ons zijn naam met eerbied en respect te gebruiken en niet zomaar te pas en te onpas te gebruiken.

Laten we ons dus gedragen (en spreken!) als echte vertegenwoordigers van God op aarde!

10 SIERADEN, DE BIJBEL EN CHRISTENEN

BLING-BLING! (OF: HET IS NIET ALLES GOUD DAT ER BLINKT)

1. VOORBEREIDING

J. De Bijbel

1 Petrus 3:3,4 •

U moet het niet zoeken in uw uiterlijke verzorging: uw kapsel, uw gouden sieraden, uw modieuze kleren, maar in de innerlijke schoonheid die onvergankelijk is: een zacht en kalm gemoed. Dat is in de ogen van God een kostbaar sieraad.

Jesaja 3:15-17 •

Met welk recht vertrappen jullie mijn volk, mishandelen jullie de arme mensen?'

God, de almachtige Heer, heeft gesproken.

Dit zegt de Heer: 'Trots zijn Jeruzalems vrouwen, ze lopen met het hoofd in de nek, kijken lonkend rond en wiegen met de heupen, ringen rinkelen om hun enkels.

Daarom zal ik hun sluiers afrukken, hen openlijk vernederen.

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

Andere bronnen

Ellen G. White, *Manuscript Releases*, deel 9, blz. 117.

'Laten zij die armbanden, goud en andere sieraden dragen, deze afdoen en ze verkopen. Wanneer zij er veel minder voor zouden terugkrijgen dan dat ze ervoor hebben betaald, kunnen zij dit tevens zien als een oefening in zelfverloochening. Het leven is te kort om het lichaam te versieren met goud, zilver of andere kostbaarheden. Ik ben er zeker van dat wij op dit gebied nog een grote stap voorwaarts kunnen maken.

Jezus legde zijn kroon af, deed afstand van zijn koninklijke gewaden en daalde af van zijn goddelijke troon. Hij kleepte zijn goddelijke persoonlijkheid met menselijke gewaden en is om onze zonden arm geworden opdat wij, door zijn armoede, de eeuwige rijkdom mogen ervaren. Hoe is het dan mogelijk dat mensen, voor wie Christus alles gedaan heeft om hun ziel te redden van het kwaad, zo moeilijk afstand kunnen doen van hun aardse bezittingen?'

Ellen G. White, *This Day with God*, blz. 139.

'Als wij ons daadwerkelijk volgelingen van Christus willen noemen, dienen wij hem te volgen; zelfs als deze weg dwars tegen onze menselijke behoeftes indruist. Het heeft weinig zin u vertellen wat u wel en wat u niet mag dragen, want de liefde voor deze ijdelheden zit diep verankerd in uw hart. Daarom zal het afleggen van uw sieraden te vergelijken zijn met een boom die zijn blad verliest. Uw behoeften zullen vroeger of later weer de kop opsteken, zolang u zich hiervan niet bewust bent. U dient zelf verantwoordelijkheid te nemen voor uw eigen daden.'

B. Waar gaat 'Sieraden, de Bijbel en christenen' over?

Er is waarschijnlijk binnen de adventkerk geen richtlijn die meer ter discussie staat dan de richtlijn ten aanzien van het dragen van sieraden. Op welke manier kunnen wij de bijbelse

richtlijnen begrijpelijk maken voor jongeren uit de 21ste eeuw? Domweg stellen dat adventisten geen sieraden dragen, volstaat al jaren niet meer.

Deze les wil zowel jongeren als gespreksleiders aanmoedigen om eens verder te kijken naar de principes die ten grondslag liggen aan deze richtlijn. Wellicht dat u tot de ontdekking komt dat het om veel meer gaat dan alleen maar het wel of niet dragen voor oorbellen of een ketting.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. in eigen woorden te vertellen waarom de Bijbel waarschuwt voor het dragen van sieraden;
2. te begrijpen welke waarden hieraan ten grondslag liggen;
3. deze waarden in hun eigen leven toe te passen bij de keuze voor kleding, sieraden en andere vormen van opsmuk.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: tijdschriften, papier, pennen.

Activiteit B: papier, pennen, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Toepassen •

Kopieën van de bijlage, kleurpotloden.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Sieraden, de Bijbel en christenen' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start, Dwarsverbanden, Toepassen en Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Knip minstens 20 foto's van personen uit tijdschriften en/of catalogi. Zorg voor voldoende afwisseling — jong, oud, man, vrouw, verschillen in kledingstijl, make-up, sieraden, enz.) Gebruik zoveel mogelijk foto's waarop de personen in z'n geheel staan afgebeeld.

Stap 2 •

Plak de foto's op een groot vel papier en hang dit op in de klas. Geef elke foto een nummer. Geef iedereen een pen en papier en vraag hun om iedere persoon op de foto in een paar woorden te beschrijven; wie is het, wat doet hij/zij, etc.

Stap 3 •

Besprek de foto's één voor één. Vraag wat iedereen heeft opgeschreven.

Vraag: Kun je uitleggen waarom je denkt dat deze persoon zo is? Speelt het uiterlijk, de kleding of de sieraden die deze persoon draagt daarbij een rol? Zo ja, welke?

Napraten •Vraag: Hebben mensen al een beeld van ons, op basis van ons uiterlijk en onze manier van kleden? Maken wij een 'statement' door hetgeen wij dragen, ons kapsel of onze make-up? Wat straalt iemand uit die veel sieraden draagt? Kan je je voorstellen dat één van deze personen op de foto's een Zevende-dags Adventist is? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Verdeel de groep in kleinere groepjes van drie of vier personen. Voorzie ieder groepje van pen en papier.

Stap 2 •

Vraag ieder groepje zoveel mogelijk redenen op te schrijven waarom adventisten geen sieraden (mogen) dragen. Het gaat hierbij vooral om redenen die hun zijn verteld, maar als zij zelf ook argumenten weten, mogen ze die natuurlijk ook opschrijven.

Stap 3 •

Geef de groepen vijf tot tien minuten de tijd om zoveel mogelijk argumenten op te schrijven. Roep iedereen weer bijeen en laat ieder groepje zijn lijst presenteren. Schrijf alle antwoorden op een flip-over of whiteboard. Turf de antwoorden die meerdere keren voorkomen.

Napraten • Vraag: Welk argument klinkt het meest overtuigend voor een jongere uit de 21ste eeuw? Zijn er ook argumenten waar jij het absoluut niet mee eens bent? Kan je ook uitleggen waarom? Zijn er ook argumenten die voor meer dingen kunnen gelden dan alleen voor het wel of niet dragen van sieraden?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Mevrouw Jansen is een rijke vrouw in jullie gemeente. Ze komt iedere week in de chicste kleren naar de kerk (die ze ongetwijfeld in de duurste kledingzaken in Amsterdam heeft gekocht), ze rijdt in een ontzettend dure Mercedes en in de winter draagt zij een dure bontjas. Mevrouw Jansen is ook een belangrijke vrouw in jullie gemeente. Ze geeft veel geld aan de kerk en sponsort een aantal projecten van de jeugdklas.

Op een dag hoor je dat zij een opmerking maakt over Janneke Smit. Janneke is een jonge studente die de kindersabbatschool doet. Zij heeft net een stel nieuwe gaatjes in haar oren laten prikken en draagt sinds kort in ieder oor twee oorbellen. "Zij is geen goed voorbeeld voor onze jeugd", vindt mevrouw Jansen. "Een echte adventiste draagt geen oorbellen, zeker niet iemand van de kindersabbatschool. In de Bijbel staat heel duidelijk dat je geen sieraden of andere kostbaarheden mag dragen. Ik sta erop dat zij die oorbellen voortaan uitdoet!"

Napraten • Vraag: Wat vind jij? Heeft mevrouw Jansen een punt? Welke afweging zou je kunnen maken bij de keuze wat je draagt en wat niet? Wat zou Janneke tegen mevrouw Jansen kunnen zeggen?

Wij zijn het er waarschijnlijk allemaal wel over eens dat je niet zoals mevrouw Jansen over iemand mag oordelen. Maar op grond waarvan beoordelen wij eigenlijk wat gepast is voor een christen en wat niet?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Hebben vertegenwoordigers van God een eigen stijl? Kan je ze op straat herkennen aan hun kleding? Hebben zij een soort 'uniform'? Bestaat er zoiets als een christelijke outfit?

Sommige christenen zullen je vertellen dat dit zo is. (Denk bijvoorbeeld aan de mensen die streng gereformeerd zijn of mensen die lid zijn van het Leger des Heils!) Vooral oudere adventisten hebben misschien menigmaal met hun ogen staan te knippen wanneer zij jongeren in de kerk zien die compleet opgemaakt zijn, sieraden dragen en kleding dragen die zij als 'ongepast' bestempelen.

Moeten christenen er een eigen 'look' op na houden? In de Bijbel staat dat christenen zich eenvoudig en netjes moeten kleden. Maar wie bepaalt wat eenvoudig of netjes is?

De Bijbel waarschuwt ons ook om ons geld niet over de balk te smijten en dat wij niet al ons geld moeten besteden aan ons uiterlijk, kleding, etc.

Kunnen wij, met deze adviezen in ons achterhoofd, iets meer zeggen over hoe een christen er uit zou moeten zien? Zou er dan toch een soort 'uniform' zijn?

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vertel: Dit verhaal is weliswaar niet echt gebeurd, maar toch kunnen wij er iets van leren. Wat vertelt het verhaal over de waarde die wij aan bepaalde (uiterlijke) dingen toeschrijven? Het verhaal gaat over een ketting, maar het had net zo goed over een verloren portemonnee of een paar ontzettend dure schoenen kunnen gaan.

Wat is volgens jullie het verband tussen dit verhaal en de les van deze week over sieraden? Zijn er ook andere dingen — kleding, sieraden, enz. — die in werkelijkheid niet erg kostbaar zijn, maar die wij zo belangrijk zijn gaan vinden, dat zij ons leven helemaal beheersen?

Het gaat er in de nabespreking van deze vraag om dat jongeren zich realiseren dat er ook andere dingen zijn, behalve sieraden, die ons leven kunnen beheersen: het soort schoenen dat je draagt, de pen waarmee je schrijft, het merk mobiele telefoon, enz. enz.

L. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Lees met elkaar **1 Petrus 3: 3,4** en **1 Timoteüs 2:9**.

Schets de volgende scenario's en stel bij ieder scenario de vraag: **Op welke manier kunnen deze bijbelteksten jou helpen bij het maken van een goede keuze?**

- Jouw beste vriendin heeft een navelpiercing laten zetten. Zij vindt eigenlijk dat jij dat ook moet doen.
- De jongen/het meisje met wie jij verkering hebt, geeft jou een gouden ketting met een hanger om te laten zien hoeveel hij/zij van je houdt. Ga jij de ketting dragen?
- Het nieuwe schooljaar komt er aan en je hebt van je moeder kleedgeld gekregen om een stel nieuwe kleren te kopen. Zij wil dat je een gewone (merkloze) spijkerbroek koopt, zodat je nog wat geld overhoudt om andere dingen te kopen. Jij vindt de spijkerbroek die je moeder heeft uitgekozen maar suf en wil eigenlijk die gave merkspijkerbroek hebben die al je vrienden ook dragen. Deze is echter drie keer zo duur als een gewone spijkerbroek. Je zult dus geen geld overhouden om nog iets anders te kopen.
- Je wilt al een hele tijd een kleine tattoo laten zetten op jouw bovenarm. Durft dit echter niet aan je ouders te vertellen omdat je bang bent dat zij dit absoluut niet zien zitten.

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een kopie van de bijlage en een aantal kleurpotloden.

Vertel: De mens die hier getekend staat, staat symbool voor de 'ideale christen'. Aan jullie de vraag om deze persoon aan te kleden als een ideale christen; haar, kleding, accessoires, enz. enz. Denk hierbij aan de teksten die wij net hebben gelezen, **1 Petrus 3:3,4** en **1 Timoteüs 2:9**.

Geef iedereen vijf tot tien minuten de tijd om de figuur aan te kleden. Bespreek de resultaten in de groep en laat iedereen zijn ideale christen presenteren. Vraag ook waarom zij juist voor deze outfit hebben gekozen.

Napraten • Vraag: We hebben nu allemaal een soort 'ideale christen'-look ontworpen. Wat zijn de goede kanten van dit soort outfits? Zijn er ook nadelen?

B. Toepassingsvragen

1. Jouw vriendin vraagt aan jou: 'Waarom is dat nou zo belangrijk of ik sieraden draag of niet? God zal mij echt niet weigeren omdat ik een ringetje om mijn pink draag!'
Wat antwoord jij?
2. Wat vind jij het belangrijkste bij de aankoop van een nieuwe broek, een nieuw sieraad of nieuwe schoenen? Zouden er ook andere dingen belangrijker kunnen zijn?
3. Kun je ook teveel om sieraden geven?
4. Kan je je voorstellen dat mensen jou beoordelen op hoe je er uitziet, welke kleren je draagt en hoe jouw haar zit? Is dat terecht? Kan je echt weten hoe iemand is, alleen op basis van zijn/haar uiterlijk? Waarom wel of waarom niet?
Wat wil jij uitstralen met jouw manier van kleden?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

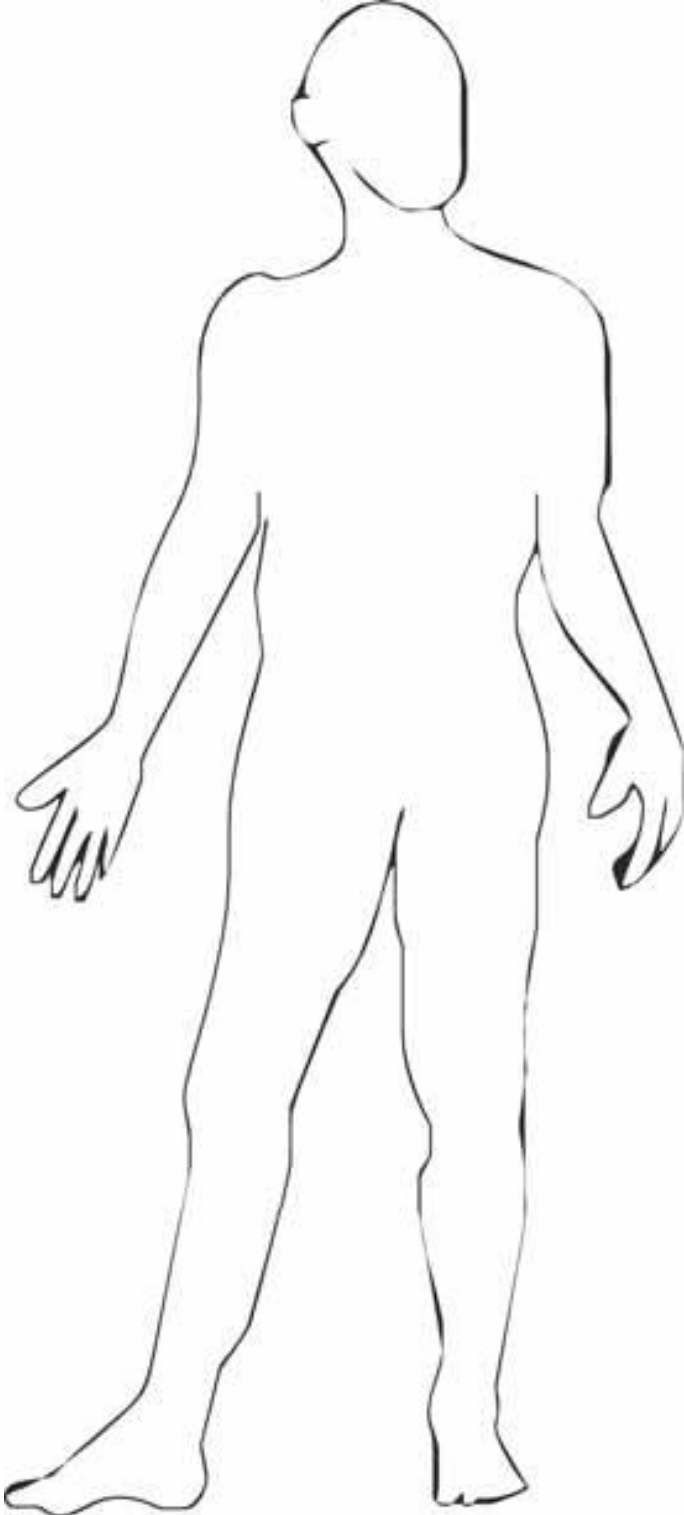
Je kunt er niet omheen: Je maakt een statement met jouw stijl van kleden. Als christen zou je moeten laten zien dat jouw leven in het teken staat van het volgen van Jezus. Maar het is niet altijd eenvoudig om dat ook in je manier van kleden tot uiting te laten komen. Sommigen besluiten om geen make-up te dragen en geen dure merkkleding te kopen.

Maar het gaat verder. Iedere keuze die wij maken, zouden wij moeten doen vanuit de gedachte dat God in ons leven centraal staat — of het nu gaat om een paar simpele oorbellen van €10,- of om een bontjas van €1.000,-.

Onze levensstijl moet passen bij een vertegenwoordiger van Gods koninkrijk.

Bijlage 1

Behorend bij **Toepassingsactiviteit 5A**

11 DE OMGEKEERDE WERELD

“WAT ZEG JE?”

1. VOORBEREIDING

K. De Bijbel

Exodus 20:1-17 •

God gaf de volgende grondregels. Hij zei: 'Ik, de Heer, ben jullie God. Ik heb je uit Egypte gehaald, uit dat slavenoord.

Houd er geen andere goden op na. Ik ben er immers. Maak geen afgodsbeeld; niets van wat in de hemel, op de aarde of in het water onder de aarde is, mag je afbeelden. Kniel voor zulke goden niet neer, vereer ze niet, want ik, de Heer, ben jullie God. Ik duld geen andere goden naast me. Wie zich tegen mij verzet, zal ik straffen, hem en ook zijn nakomelingen, tot in de derde en vierde generatie. Maar wie mij liefhebben en zich houden aan mijn geboden, die blijf ik trouw tot in de duizendste generatie.

Misbruik mijn naam niet. Want ik, de Heer, zal straffen wie mijn naam misbruikt.

Houd de sabbat in ere. Het moet een bijzondere dag voor je zijn. Zes dagen heb je om te werken, maar de zevende dag, de sabbat, is een rustdag die aan mij, de Heer, je God, is gewijd. Verricht dan geen enkel werk. Dat geldt voor jezelf, je zoon en je dochter, je slaaf en je slavin. Het geldt ook voor je vee en voor de vreemdeling die in je stad woont. Want in zes dagen heb ik de hemel, de aarde en de zee gemaakt en alles wat zij bevat, maar op de zevende dag heb ik gerust. Daarom heb ik de sabbat gezegend en er een bijzondere dag van gemaakt.

Heb eerbied voor je vader en je moeder. Dan zul je een lang leven hebben in het land dat ik, de Heer, je God, je ga geven.

Bega geen moord.

Pleeg geen overspel.

Steel niet.

Beschuldig niemand op valse gronden.

Zet je zinnen niet op het huis van een ander, ook niet op zijn vrouw, zijn slaaf of slavin, zijn koe of zijn ezel, of op iets anders dat van hem is.'

Matteüs 23:11-12 •

De belangrijkste onder u moet de anderen dienen. Wie zichzelf verheft, zal vernederd worden, maar wie zichzelf vernedert, zal verheven worden.

Matteüs 22:35-40 •

'... en een van hen, een wetgeleerde, probeerde hem in de val te lokken met de vraag: 'Meester, wat is het grootste gebod in de wet?' Jezus antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en heel uw ziel, en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede gebod is even belangrijk als het eerste: u moet uw naaste liefhebben als uzelf. Alles in de Wet en in de Profeten hangt af van deze twee geboden.'

Psalmen 44:3,4 •

Volken hebt u verdreven, hun macht gebroken, aan onze voorouders gaf u het land, hen maakte u sterk.

Niet aan hun wapens dankten zij de verovering, niet aan eigen kracht de overwinning, maar aan uw ingrijpen, aan uw tussenkomst, aan uw liefde voor hen.

Andere bronnen:

Ellen G. White, *Messages to Young People*, blz. 148.

'Veel mensen wachten op het juiste moment. Zo verliezen zij elke dag weer mogelijkheden om hun geloof in praktijk te brengen. Elke dag laten ze de kansen door hun vingers glijpen om ook de kleine plichten in het leven te vervullen omdat zij deze niet interessant genoeg vinden. En terwijl zij wachten op het juiste moment om te laten zien over welke grote talenten zij beschikken, verdoen zij hun leven met nietsdoen en afwachten.'

Ellen G. White, *Messiah*, blz. 11, 12.

'Jezus heeft op Golgotha laten zien dat de wet van de onbaatzuchtige liefde de enige wet tot het leven is, zowel in de hemel, als ook op aarde. Deze liefde komt rechtstreeks uit Gods hart.'

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'De omgekeerde wereld' over?

Jezus roept ons, zijn volgelingen, op zijn voorbeeld te volgen. Maar wanneer wij om ons heen kijken, zien wij vaak het tegenovergestelde van wat Jezus ons tijdens zijn leven hier op aarde heeft voorgeleefd. Om een voorbeeld te noemen: God vraagt van ons dat wij hem liefhebben, met heel ons hart en heel ons verstand. Maar in onze maatschappij hebben mensen een dergelijke overgave alleen als het gaat om geld, om status, om winnen (in sport), om de mooiste of de beste te zijn.

In de Bijbel lezen wij dat wij onze naaste moeten liefhebben als onszelf. Daar valt ook onder dat je eerbied en respect voor je ouders moet tonen. Maar als je om je heen kijkt (kijk maar eens naar de programma's en films op televisie), zie je dat mensen het kennelijk heel normaal vinden als je elkaar voor schut zet of elkaar negeert.

Zo probeert satan alles wat God belangrijk vindt om te draaien en te verdraaien. Hij weet immers heel goed dat God het beste met ons voor heeft. Daarom zal hij alles in het werk stellen om ons van deze weg af te houden.

Vertegenwoordigers van Gods koninkrijk moeten zich steeds weer blijven focussen op de belangrijkste principes van Gods koninkrijk. Wij mogen ons niet in de war laten brengen door de verdraaiingen van de satan. Het is begonnen toen "de wet van de onbaatzuchtige liefde in de hemel werd overtreden. Het kwaad heeft zijn oorsprong in egoïsme." (Ellen G. White, *Messiah*, blz. 12.)

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. te begrijpen dat de principes van Gods koninkrijk regelrecht ingaan tegen de normen en waarden van deze wereld;
2. te begrijpen dat Gods wet van onbaatzuchtige liefde de enige weg tot het ware geluk is;
3. te erkennen dat zij de hulp van de heilige Geest nodig hebben wanneer zij volgens Gods regels in deze wereld willen leven.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek Start •

Activiteit A: een kompas (mocht u niet over een kompas beschikken, kunt u iemand van de plaatselijke scouting vragen er één te lenen.), een afbeelding van Jezus (of een kaartje met de naam "Jezus" erop geschreven), kaartjes waarop de belangrijkste windrichtingen zijn geschreven; N,Z, O, W, NW,ZW, NO, ZO.

Activiteit B: papier, pennen of potloden, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek Dwarsverbanden •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard, papier, pennen en/of potloden.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'De omgekeerde wereld' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Het doel van deze activiteit is te laten zien dat Jezus slechts één bedoeling met ons heeft. Er zijn misschien andere manieren die in de buurt komen, maar er is slechts één weg die er voor zorgt dat wij bij hem blijven.

Zorg ervoor dat u de afbeelding van Jezus en de kaartjes waarop de verschillende windrichtingen heeft geschreven bij de hand heeft. Zorg er ook voor dat stoelen en tafels zoveel mogelijk aan de kant staan, zodat een zoveel mogelijk bewegingsruimte is en de jongeren rond kunnen lopen. Vraag welke vrijwilligers er aan deze activiteit mee willen doen.

Stap 2 •

Vraag: Wie weet er hoe een kompas werkt? Naar welke richting wijst de naald van het kompas? (Op het noordelijk halfrond zal de naald naar het noorden wijzen.) **Waarom gebruiken wij een kompas? Wanneer is het handig om een kompas bij de hand te hebben?**

Stap 3 •

Vertel: Goed, we weten nu wat een kompas is en waar je het voor kan gebruiken. Laten we het nu eens in de praktijk uitproberen. Ik heb een vrijwilliger nodig. Wie durft? Geef het kompas aan de vrijwilliger. **Vertel: Loop naar het oosten en stop wanneer je niet verder kunt.** Laat de jongere ontdekken waar het oosten is. Wanneer dit gelukt is, loopt hij/zij net zolang door totdat hij bij een muur gekomen is. Daar plakt hij vervolgens de afbeelding van Jezus (of het papier met Jezus' naam erop). Vraag een andere vrijwilliger om op dezelfde manier het westen te markeren. Doe dit vervolgens ook met alle andere windrichtingen.

Napraten • Vraag: Hoeveel richtingen hebben wij nu gemarkeerd als “Jezus”? Hoeveel andere windrichtingen hebben we verder nog gemarkeerd? Ken je nog meer windrichtingen die wij nog niet hebben gemarkeerd met een kaartje? (NNO, NNW, ZZO, ZZW, ONO, enz., enz.) **Is het moeilijk te bepalen of je nog in Jezus' richting loopt?** (Nee, dat is heel eenvoudig. Kijk maar naar het plaatje en je weet of je goed zit.) **Heeft iemand van jullie geprobeerd om in Jezus' richting te lopen, om vervolgens tot de ontdekking te komen dat er toch ergens anders uit te komen? Het lijkt een beetje op wat wij eigenlijk de hele dag doen; we willen Jezus wel volgen, maar ondertussen probeer je je eigen opvattingen en die van de wereld om ons heen te mixen met zijn richtlijnen.**

Vraag: Welk kompas hebben Gods vertegenwoordigers? (De Bijbel waarin we Gods geboden vinden, de heilige Geest, ouders, leden uit de gemeente, de predikant, docenten, vrienden, enz.)

Vertel: Maar bovenal hebben we het voorbeeld van Jezus' eigen leven. In de Bijbel kunnen we vinden hoe hij zijn leven heeft ingericht.

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Verdeel de groep in twee groepen. Verdeel deze twee groepen in kleinere groepjes van twee of drie personen. Voorzie ieder groepje van papier en schrijfgerei en laat hen een secretaris aanwijzen.

Stap 2 •

Geef iedere grote groep instructies, zonder dat de andere grote groep dit kan horen. Deze instructies gelden ook voor de kleine groepjes.

Vertel tegen de eerste grote groep: **Hoe wordt iemand de beroemdste en rijkste persoon ter wereld? Jullie moeten tien regels opstellen hoe iemand dat kan bereiken.**

Tegen de andere groep: **God houdt onvoorwaardelijk van ons. Geef tien manieren waarop wij dit kunnen ervaren en waarop wij deze ervaring door kunnen geven aan anderen.**

Laat beide groepen in kleinere groepjes uiteen gaan en deze lijst opstellen.

Stap 3 •

Geef de groepjes de tijd om hun top-10 op te stellen. Zorg er eventueel voor dat er een assistent-gespreksleider aanwezig is, zodat u beiden een groep onder uw hoede kunt nemen.

De kleine groepjes leveren hun lijst aan de grotere groep, waarna zij gezamenlijk hun top-10 opstellen. Maak eventueel gebruik van een flip-over om de keuzes te verduidelijken.

Wanneer beide grote groepen hun top-10 hebben opgesteld, roept u de totale groep weer bijeen. Vertel welke opdracht u aan de andere groep heeft gegeven.

Napraten • Vraag: Waar doen deze twee lijsten je aan denken? Wat denk jij waar deze top-10 op gebaseerd is? (Als alles goed is gegaan, kunt u wijzen op de verschillen in perspectief; de ene top-10 is erg egocentrisch en gericht op de persoon. De andere top-10 staat in het teken van naastenliefde en zelfverloochening.)

Zijn er ook overeenkomsten? Welke verschillen zien jullie? Hoe zou iemand, die volgens de top-10 "hoe-wordt-ik-zo-snel-mogelijk-beroemd" leeft, kijken naar iemand die zijn leven volgens de regels uit die andere top-10 heeft ingericht? Zijn er overeenkomsten tussen de top-10 die gericht is op je naaste en de Tien Geboden? Zo ja, welke overeenkomsten zie jij?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Vele jaren geleden, tijdens een donkere, stormachtige nacht, langs de verraderlijke kust van één van de waddeneilanden, stond een man op een duintop. Hij had een lantaarn in zijn hand. Schepen die dit licht zagen, konden met behulp van de lichtsignalen veilig naar de haven varen.

Maar er was helemaal geen haven en de man was geen vuurtoren. Hij was niet alleen; z'n kameraden hielden de wacht langs het strand, wachtend op een schip dat zich door het valse licht zou laten misleiden en vast zou lopen op de zandbanken voor de kust. Ze roken hun kans. Zodra het schip zou vastlopen of te zich te pletter zou varen, zouden ze alle spullen die aan zouden spoelen meenemen, om vervolgens weer te verdwijnen in de donkere nacht.

Napraten • Vraag: Op welke manier maakten de piraten misbruik van het vertrouwen van de schepen? (Een vuurtoren staat symbool voor veiligheid. Door het effect van een vuurtoren na te bootsen, misleidden zij de opvarenden.) **Op welke manier zouden de kapiteins van de schepen zich tegen deze vorm van piraterij kunnen beschermen?** (Door goed op de hoogte te zijn van de kust. Weten waar de echte vuurtorens zich bevinden.) **Zijn er overeenkomsten tussen dit verhaal en jouw leven als Gods vertegenwoordiger? Zo ja, welke?**

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vraag: Iedereen heeft zo zijn eigen idee over wat 'succesvol' is. Wanneer zijn wij in de ogen van onze samenleving succesvol?

Vertel: Laten we nu eens kijken wat de Bijbel over het begrip 'succesvol' te zeggen heeft. Lees de bijbelteksten die zijn opgenomen in de handleiding (zie 1A) en in het gedeelte van woensdag van het werkblad uit de studiegids. Eventueel kunt u deze teksten aanvullen met de citaten uit de geschriften van Ellen G. White uit de handleiding.

Vraag: Laten we deze twee opvattingen nu eens met elkaar vergelijken. Wat zijn volgens de Bijbel de belangrijkste voorwaarden als het gaat om geluk en succes? Laten we beginnen met Exodus 20:3-17. Laat iedereen een gebod voorlezen. Laat tijdens de bespreking zien op welke manier ieder gebod een uitwerking is van de stelling: "de wet van onvoorwaardelijke liefde is de enige wet voor het leven op hemel en aarde". Laat ook zien hoe dit kan leiden tot een gelukkig en succesvol leven.

1. **Exodus 20:3 ●**
Principe: Het christendom is de enige religie waarin Gods wet van onbaatzuchtige liefde voor de mens zo duidelijk naar voren komt. Er is geen andere religie die dat element heeft. Wij zullen gelukkig worden als wij geen andere goden (geestelijke noch wereldlijke) dienen. (Religies zoals New Age, Boeddhisme, Hindoeïsme, de Islam, het Jodendom, en alle andere religies leiden ons niet tot Jezus.)
2. **Exodus 20:4-6 ●**
Principe: Wij zullen gelukkig worden wanneer wij ons geloof in Jezus op de eerste plaats in ons leven zetten. Niets mag zo belangrijk voor ons worden, dat wij zouden vergeten wat hij voor ons gedaan heeft.
3. **Exodus 20:7 ●**
Principe: Het is in ons eigen belang dat wij Jezus op een waardige manier vertegenwoordigen. Vloeken past hier dus niet bij. We kunnen ook niet gelukkig zijn wanneer wij, door onze manier van leven, een vals beeld geven van wie hij is en wat hij voor ons gedaan heeft.
4. **Exodus 20:8-11 ●**
Principe: De zevende dag is een speciale dag. We zullen ons beter voelen, wanneer we één dag per week stoppen met werken en onze dagelijkse zorgen van ons afzetten. Jezus kijkt ook naar deze dag uit, omdat wij tijd en ruimte voor hem vrijmaken. Alleen door echt tijd voor Jezus vrij te maken, kunnen wij zijn voorbeeld van naastenliefde volgen.
5. **Exodus 20:12 ●**
Principe: Een gelukkig gezin bestaat uit leden die elkaar respecteren. Elkaar respecteren betekent dat je elkaar met eerbied behandelt zoals jijzelf ook behandeld zouden willen worden. God heeft een bijzondere beloning voor ons, wanneer wij onze ouders (en medegezinsleden) respecteren. Het gezin kan een prachtige plek zijn om Gods idee over naastenliefde in praktijk te brengen.
6. **Exodus 20:13 ●**
Principe: Een ander het leven ontnemen (of zijn/haar leven ernstig beschadigen), staat gelijk aan een daad van puur egoïsme. Egoïsme hoort bij het rijk van het kwaad en niet bij Gods koninkrijk.
7. **Exodus 20:14 ●**
Principe: Mensen zijn het gelukkigst wanneer zij opgroeien (of deel uitmaken) van een gezin dat van elkaar houdt. Deze liefde hoort de exclusieve basis te zijn van ieder gezin. Iedere daad die hier tegenin gaat, is een daad ingegeven door eigenbelang en egoïsme en kan erg kwetsend zijn voor de overige leden van het gezin. Het ligt voor de hand dat dit nooit Gods bedoeling is geweest.
8. **Exodus 20:15 ●**
Principe: Je kwetst de ander wanneer je dingen van hem/haar afpakt. Wij zouden ons ook gekwetst voelen wanneer wij door iemand bestolen werden. Daarom; behandel een ander zoals je ook zelf behandeld wil worden.
Er is geen plaats meer voor geluk, wanneer je je alleen maar zorgen maakt of anderen wel van je spullen af zullen blijven of wanneer je continu op je hoede bent om niet betrappt te worden.
9. **Exodus 20:16 ●**
Principe: Je kan niet gelukkig zijn, als je de waarheid verdraait. Liegen leidt vaak alleen maar tot nog meer leugens. Je moet steeds op je hoede zijn om niet betrappt te worden of om je mond voorbij te praten. God liegt nooit. Daarom zouden ook wij niet moeten liegen. God houdt van ons, en daarom zouden wij onze naaste op dezelfde manier moeten liefhebben. Liegen past daar niet bij.
10. **Exodus 20:17 ●**
Principe: Geluk en vreugde kunnen ontstaan wanneer je tevreden kan zijn met wat je hebt. Je mag erop vertrouwen dat God je alles geeft dat je nodig hebt. We verspelen ons geluk wanneer wij alleen maar aan onszelf denken en alleen maar bezig zijn met hetgeen wij niet hebben.

Vertel in uw eigen woorden:

'De wet van de onbaatzuchtige liefde is de enige weg tot het leven, zowel in de hemel, als ook op aarde. Deze liefde komt rechtstreeks uit Gods hart.' (Ellen G. White, *Messiah*, bladz. 11,12.)

Dit is Gods idee van succes. Het is aan ons om het voorbeeld dat Jezus in zijn leven heeft gegeven, in ons eigen leven toe te passen en het bepalend te laten zijn voor al onze relaties. De Tien Geboden zijn stuk voor stuk gebaseerd op dit idee van liefde. Misschien klinkt het als de wereld op z'n kop. Misschien staat het haaks op wat onze samenleving vindt over succes en geluk. Maar het succes van onze samenleving is vaak maar van korte duur en laat mensen leeg en ontevreden achter. De onbaatzuchtige liefde is Gods weg tot het ware geluk. Geluk dat blijvend is.

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vraag: Waar doen deze misverstanden jou aan denken? (Geef de jongeren de gelegenheid om met ideeën te komen en probeer waar mogelijk verbanden te leggen.)

Vertel vervolgens in uw eigen woorden:

Er zijn voorbeelden genoeg waaruit blijkt dat de menselijke blik beperkt is. De meeste mensen zien succes en geluk als iets dat te maken heeft met hun leven nu, hier op aarde. Daardoor raken zij erg op zichzelf gericht. En dat is precies het tegenovergestelde van wat God wil.

Wanneer wij in staat zouden zijn om alles in een breder perspectief te zien (zoals alleen God dat kan), zouden wij ontdekken dat de wet van de onzelfzuchtige liefde de weg is die tot het leven leidt. God weet dat wij gelukkig en succesvol zullen zijn wanneer wij erin slagen ons leven in te richten volgens de regels van deze wet. Hoe je dat moet doen? Kijk naar ons grote voorbeeld, Jezus, en hoe hij zijn leven heeft geleid. Hij zal ons zeker de kracht geven om zijn voorbeeld te volgen.

Onzelfzuchtige liefde is voor deze wereld een wereld op z'n kop.

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit**Vertel in uw eigen woorden:**

Wij hebben net besproken wat Gods idee over succes is. We hebben ook gezien dat satan alles in het werk stelt om Gods principes te verdraaien. Wat betekent dit voor ons dagelijks leven? Zouden er gebieden in ons leven zijn, waar we in het verkeerde koninkrijk zitten? Zitten we nog steeds op het goede spoor? Of leidt ons pad toch in een andere richting?

Bespreek met elkaar het gedeelte van vrijdag van het werkblad uit de studiegids. Hierin vindt u een lijst met elementen die jongeren in hun leven zouden kunnen toepassen wanneer zij volgens het principe van Gods liefde willen leven.

Vorm groepjes van twee of drie personen. Laat hen de lijst doornemen en in alle eerlijkheid met elkaar bespreken in hoeverre één of meerdere van deze elementen de afgelopen week in hun leven naar voren is gekomen.

Roep de groep weer samen en **vraag: Wat dacht jij toen je deze principes zag? Wie van jullie wil er iets vertellen over zijn eigen ervaringen? Zijn er gebieden waarin je Jezus' voorbeeld beter zou kunnen toepassen? Heb je misschien goede voornemens voor de komende week?**

(Wellicht dat u zelf een voorbeeld kan geven over een onderwerp waarin zij Jezus' voorbeeld zouden kunnen navolgen.)

B. Toepassingsvragen

1. Wat betekent het om een succesvolle vertegenwoordiger van Gods koninkrijk hier op aarde te zijn?
2. Stelling: Het is niet mogelijk om zowel een succesvol vertegenwoordiger voor Gods koninkrijk te zijn èn succesvol in deze maatschappij te zijn. Eens of oneens? Kan je uitleggen waarom?
3. Hoe kunnen wij weten of onze daden voortkomen uit onzelfzuchtige naastenliefde en niet uit eigenbelang?
4. Zijn er mensen die ons zouden kunnen helpen wanneer wij ons leven willen leiden volgens Gods regels?
5. Is het mogelijk om tegelijkertijd een goed zelfbeeld te hebben (voldoende zelfvertrouwen) en toch ook een 'dienaar' en 'de minste' kunnen zijn? Zo ja, kan je uitleggen op welke manier?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

De ideeën van onze samenleving vallen niet altijd samen met de ideeën die de Bijbel heeft. Jezus' manier van leven is de weg tot echt geluk en echte vreugde. Misschien vind je het moeilijk om dat te geloven omdat de media je zoveel andere vormen van geluk en vreugde laten zien. Maar om de juiste beslissingen te nemen, moeten we ons goed realiseren dat Gods wereld vaak een omgekeerde wereld is. Hij heeft een ander idee over geluk en vreugde. Het kan je helpen door te bedenken wat Jezus zou willen dat je zou doen. Daarbij mag je er zeker van zijn dat hij je de kracht zal geven om vol te houden het goede te doen. Het enige dat je hoeft te doen, is steeds weer verbonden blijven met hem.

12 DURF JIJ ANDERS DAN DE REST TE ZIJN?

FULTONS DWAASHEID

1. VOORBEREIDING

L. De Bijbel

Matteüs 5:1-12 •

Toen Jezus al die mensen zag, ging hij de berg op. Hij ging zitten en zijn leerlingen kwamen bij hem. Hij nam het woord en begon hen te onderwijzen:

'Gelukkig zij die zich arm weten voor God: voor hen is het hemelse koninkrijk.

Gelukkig zij die verdriet hebben: God zal hen troosten.

Gelukkig zij die zachtmoedig zijn: zij zullen het land in bezit krijgen.

Gelukkig zij die honger en dorst naar gerechtigheid: God zal hen verzadigen.

Gelukkig zij die met anderen medelijden hebben: God zal ook met hen medelijden hebben.

Gelukkig zij die een zuiver hart hebben: zij zullen God zien.

Gelukkig zij die zich inzetten voor vrede: God zal hen zijn kinderen noemen.

Gelukkig zij die vervolgd worden omdat ze Gods wil doen: voor hen is het hemelse koninkrijk.

Gelukkig bent u als men u uitscheldt, u vervolgt en u op allerlei manieren belastert, omdat u volgelingen van mij bent: juich van blijdschap, want een grote beloning staat u te wachten in de hemel. Zo heeft men vroeger ook de profeten vervolgd.'

Galaten 2:19-20 •

Met Christus ben ik immers gekruisigd. Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij. Mijn huidige aardse bestaan leid ik in geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zijn leven voor mij heeft gegeven.

Efeziërs 2:10 •

We zijn het werk van God, hij heeft ons geschapen in Christus Jezus om het goede werk te doen dat hij heeft voorbereid.

Lucas 7:33-35 •

Want Johannes de Doper komt, hij vast en drinkt geen wijn, en u zegt: Die man is bezeten. En de Mensenzoon komt, eet en drinkt, en u zegt: Kijk eens, een veelvraat en een drinker, iemand die omgaat met tollenaars en zondaars!' En Jezus besloot: 'Maar de wijsheid van God wordt gerechtvaardigd door alle mensen die haar kinderen zijn.'

1 Tessalonicenzen 4:1-3 •

En nu het volgende, broeders en zusters. U hebt van ons geleerd hoe u moet leven als u God wilt behagen. Zo leeft u ook, maar in naam van de Heer Jezus vragen wij u dringend, dit nog meer te doen. U kent de voorschriften die we u op gezag van de Heer Jezus hebben gegeven. God wil dat u een leven leidt dat hem is toegewijd. Ga ontucht uit de weg.

Andere bronnen:

Ellen G. White, *Conflict and Courage*, blz. 92.

'Wij kunnen hieruit een belangrijke les leren. Maar al te vaak lijkt het leven van een christen vol met gevaren. Het is een plicht die moeilijk te vervullen lijkt. In onze gedachten leven beelden van gevaar, gevangenschap of de dood.'

Desondanks klinkt Gods stem: "Ga door." Wij moeten deze stem gehoorzamen, zelfs al kunnen we niet zien waar het pad ons zal leiden. De obstakels die onze reis belemmeren, zullen niet wijken voor iemand die twijfelt. Wanneer je wacht totdat alle obstakels verdwenen zijn, je precies kunt zien waar het pad loopt en alle gevaren van de route verdwenen zijn, zal je nooit ervaren wat het betekent om waarlijk gehoorzaam aan God te zijn.

Ongeloof en twijfel liggen op de loer. "Wacht maar even. Straks kan je beter zien waar je loopt." Maar het ware geloof moedigt ons aan om op weg te gaan. Het ware geloof verliest nooit zijn hoop en zijn geloof in alles.'

Ellen G. White, *In Heavenly Places*, blz. 168.

'De Bijbel beschrijft een christen als iemand die een ander doel heeft en zich anders gedraagt dan de rest van de wereld. Het is iemand die één is met Christus. In hem is de vrede die alleen Christus kan geven. Hij vindt zijn vreugde en zijn kracht in gehoorzaamheid aan Christus. Christenen zullen echter de wereld niet onwetend achterlaten. Zij zullen de onwetenden niet aan hun lot overlaten. (...) Een ware christen (...) zal geen mogelijkheid onbenut laten om goed te doen en Christus' voorbeeld te volgen.

De ware christen zal geen behoefte hebben om banden met de wereld aan te knopen. Zij zullen zich niet inlaten met geheime genootschappen of nauwe betrekkingen aangaan met ongelovigen. Maar zij die niet volledig voor Christus hebben gekozen, zullen hun gedrag voor een groot gedeelte door de gewoontes van de wereld laten bepalen.'

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Fools for Christ' over?

Evangeliseren is jouw geloof delen met anderen. Het is iets persoonlijks. Daarom betekent evangeliseren voor iedereen ook weer iets anders. Iedereen geeft daar zijn eigen invulling aan. Een vorm die voor de één heel moeilijk kan zijn, kan voor een ander weer heel makkelijk zijn. Evangeliseren vraagt dat wij uit onze veilige omgeving treden. Dat kan best lastig zijn, vooral voor jongeren. Daarom moeten wij hen ook bemoedigen en ondersteunen, zodat evangelisatie hun zelfvertrouwen doet groeien, in plaats dat zij er onzeker van worden.

Op pad gaan en laten zien waar je voor staat, is geen eenvoudige beslissing. Wanneer je uitkomt voor je geloof, loop je het risico om belachelijk gemaakt te worden. Daarom is het zo belangrijk dat jongeren erop kunnen vertrouwen dat jeugdleiders achter hen staan. Het is de taak van de jeugdleiders om een veilige omgeving te creëren waarin jongeren voor hun geloof durven uitkomen. Het is belangrijk dat wij naar hun ideeën luisteren en, waar mogelijk, in praktijk brengen. De toekomst van de kerk ligt bij de jeugd. Zij vormen de toekomstige leiders van de kerk en van de gemeente.

Alleen al het feit dat jongeren zich hebben voorgenomen om volgelingen van Jezus te zijn, kan hen het gevoel geven dat ze niet meer bij hun vertrouwde vriendengroep horen, ook al evangeliseren zij niet openlijk. Daarom is het ook zo belangrijk dat zij beseffen dat zij wel degelijk bij een groep horen. Zij maken deel uit van een groter geheel; een grote groep, die weliswaar niet in de pas loopt met de rest van onze samenleving, maar die wel degelijk realiteit is in Christus' werkelijkheid. En in die werkelijkheid lopen zij niet voor gek, maar zijn zij de koningen.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

1. zelf te bepalen welke vorm van evangelisatie het beste bij hen past;
2. nieuwe manieren te bedenken waarop zij kunnen evangeliseren;
3. zich te wapenen tegen kritische opmerkingen van de buitenwereld.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: twee dobbelstenen, een lijst van gekke, grappige of rare opdrachten (een liedje zingen, een koprol maken, een gedichtje opzeggen, etc. U heeft 12 van dit soort opdrachten nodig.);

Activiteit B: een aantal kleine rolletjes snoep (één per groepje).

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek *Toepassen* •

Flip-over of whiteboard.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

- 1 te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
- 2 hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
- 3 de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Durf jij anders dan de rest te zijn' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschikbaar is. De rubriek *Toepassen* bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Je weet nooit wanneer er een nieuwe uitdaging op jouw pad komt. Daarom kan je er maar beter goed op voorbereid zijn. Deze opdracht probeert jullie daarbij te helpen.

Stap 2 •

Vertel dat iedereen één keer met de dobbelsteen mag gooien. Het getal op de dobbelsteen geeft aan welke opdracht zij moeten doen. Mochten ze, om welke reden dan ook, een bepaalde opdracht niet kunnen doen (iemand met z'n arm in het gips, kan geen koprool maken), dan mogen ze nog een keer gooien.

Stap 3 •

Vertel: Heb jij je ooit wel eens afgevraagd of jij zou durven vertellen over jouw geloof, wanneer je de gelegenheid zou krijgen? Misschien vraag je je af of je wel durft. Het is niet altijd eenvoudig om de uitdaging aan te gaan. Maar misschien helpt het je als je bedenkt dat een uitdaging aangaan ook een mogelijkheid kan zijn om te groeien in je geloof.

Daarom gaan we vandaag eens wat oefenen. Iedereen mag één keer met de dobbelsteen gooien. Noem het getal op de dobbelsteen en ik geef je de opdracht die daarbij hoort. Niet bang zijn, gewoon doen!

Napraten •Vraag: Hoe vond je het om iets 'stoms' te doen terwijl al je vrienden zaten te kijken? Was het erger dan je gedacht had? Zou het makkelijker zijn als je het nog eens mocht overdoen? Op welke manier kan je groeien als je een uitdaging aangaat? Kunnen we deze opdracht ook toepassen op ons geloof? Zo ja, op welke manier?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Vertel: Evangeliseren klinkt misschien wat beangstigend. Maar het is niets meer (en niets minder!) dan iemand vertellen over jouw geloof. Of, nog eenvoudiger gezegd, het is eigenlijk gewoon praten met iemand en hem helpen door hem te vertellen wat Jezus voor jou gedaan heeft.

Stap 2 •

Maak groepjes van twee personen en geef ieder groepje een rolletje snoep. Geef de opdracht om de snoepjes uit het rolletje te halen en ze op te stapelen tussen hen in. Ze mogen een snoepje pakken wanneer zij de ander iets over hun geloof hebben verteld (Zie ook stap 3).

U kunt de opdracht verlevendigen met de volgende elementen:

- de toehoorder kan een score geven aan het verhaal van zijn partner; hoe beter het verhaal, des te hoger de score.
- als u toevallig gekleurde snoepjes heeft meegenomen kunt u uitleggen dat een bepaalde kleur voor een bepaald aantal punten staat. (Bijv. rood = 10 punten, roze = 5 punten, groen = 1 punt.)

Het doel is om zoveel mogelijk punten te verzamelen. Degene met de meeste punten heeft gewonnen.

Stap 3 •

Vertel: De meest eenvoudige omschrijving van evangeliseren is: iemand over Jezus vertellen. Dat hoeft niet iets te zijn om zenuwachtig van te worden. Je kunt het vergelijken met iemand iets over één van je beste vrienden vertellen. Het verschil zit hierin dat je met jouw verhaal over Jezus iemands leven voorgoed kan veranderen. Je kunt iemand ook lid laten worden van Gods koninkrijk. Iedereen kent wel een voorbeeld uit zijn of haar eigen leven waarin Je-

zus hem/haar heeft geholpen. De opdracht is dus om de ander te vertellen wat Jezus voor jou heeft gedaan. (Eventueel kunt u hier de extra spelregels inlassen.)

Napraten • Vraag: Wat vond je van de dingen die je gesprekspartner vertelde? Vond je het interessant? Wilde je er meer over weten? Welke uitspraken zijn je bijgebleven? Heb je ook iets geleerd over wat je wel en wat je beter niet kan vertellen?

Vraag: Stel je voor dat je maar één keer iets over Jezus zou mogen vertellen. Wat zou jij vertellen? Waarom kan jouw verhaal ook belangrijk zijn voor anderen?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Joke neemt altijd haar Bijbel mee naar school. Tijdens de pauzes leest ze er soms in. Ze grijpt iedere mogelijkheid aan om met haar vrienden (die niet geloven) over Jezus te praten. Ze wordt hierom gepest op school, maar het lijkt haar niet te raken. Ze scheldt nooit terug. Ze glimlacht even en loopt dan gewoon weer verder alsof er niets is gebeurd.

Zelfs haar christelijke vrienden schamen zich een beetje voor haar. Ze vragen haar of ze het niet een beetje rustiger aan kan doen. Snappt ze dan niet dat iedereen haar voor gek verklaart? Iedereen lacht haar uit!

Napraten • Vraag: Wat zou jij tegen Joke zeggen? Hoe zou jij je voelen als Joke jouw vriendin was? Doet Joke iets ongewoons? Wat is volgens jou de reden dat zij zo gepest wordt? Hoe zou Joke volgens jou moeten reageren?

Wij zijn allemaal christenen. Hoe zouden wij moeten omgaan met wat anderen over ons denken? Hoe zouden wij moeten reageren als anderen ons uitlachen?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

In tegenstelling tot wat veel mensen denken, zijn vertegenwoordigers van Gods koninkrijk geen watjes. Zij doen wat God van hen vraagt, hoe gek dat ook mag zijn. Zij hebben er alles voor over om zijn Woord te verspreiden en mensen over hem te vertellen. Ze zijn niet voor niets zijn vertegenwoordigers!

Paulus schrijft in zijn brief aan de gemeente in Galate: "Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij. Mijn huidige aardse bestaan leid ik in geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zijn leven voor mij heeft gegeven." (Galaten 2:20). Ons leven is geen leven zonder richting. Wij leven hier op aarde omdat God dat wil. En op een dag zal hij ons komen ophalen om ons mee te nemen naar zijn huis.

De wereld lijkt in zekere zin op de *Titanic*. Je denkt veilig te zijn, totdat je op een ijsberg loopt (= het kwaad). Je komt er achter dat je zinkt. Gelukkig zijn er genoeg reddingsboten. Tijdens de ramp met de *Titanic* verdronken veel mensen — niet omdat er niet genoeg reddingsboten waren, maar omdat zij niet in de reddingsboten konden komen. Vertegenwoordigers van Gods koninkrijk hebben de opdracht om zoveel mogelijk mensen aan boord van een reddingsboot te helpen. Wat heb jij ervoor over om dat voor elkaar te krijgen?

Napraten • Vraag: Op de *Titanic* lukte het slechts een klein aantal mensen om aan boord van een reddingsboot te komen. Hoe zouden zij zich gevoeld hebben, toen zij al hun medepassagiers zagen verdrinken? (Zij hadden er spijt van dat zij niet meer mensen aan boord hadden geholpen. Zij voelden zich machteloos.) Hoe zou jij je voelen als je weet dat mensen van wie je houdt of om wie je geeft, verloren gaan omdat wij ze niet over Jezus hebben verteld? (Je zou willen dat je over Jezus had verteld, toen je de mogelijkheid had. Een paar mi-

nuten ongemakkelijk voelen, weegt niet op tegen het verlies van een eeuwig leven.) **Wat zouden de mensen die verdronken zijn, tegen de mensen in de reddingsboot zeggen?** (Waarom heb je me niet geholpen?)

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vertel in uw eigen woorden:

Er zijn mensen die ons voor gek verklaren omdat wij uitkomen voor ons geloof. Jouw klasgenoten vinden je misschien niet goed wijs of ouderwets. Misschien lachen ze je uit, net zoals Noach en Robert Fulton werden uitgelachen. Maar dankzij Noach heeft de mens de zondvloed overleefd. Wij zijn allemaal afstammelingen van die ene man, die stug doorging met zijn opdracht, ondanks dat hij werd uitgelachen.

Wij kunnen Robert Fulton dankbaar zijn dat hij zich niets aantrok van zijn omgeving. Dankzij hem kunnen wij ook op een andere manier reizen dan alleen per voet of per paard. Op dat moment wist hij nog niet of zijn uitvinding ook echt zou werken, maar hij was bereid om het risico te nemen.

Vraag: Wat zou de reden geweest kunnen zijn dat Robert Fulton zich niets aantrok van zijn omgeving, zijn familie en zijn vrienden? (Hij had vertrouwen in zichzelf. Hij geloofde dat zijn idee zou kunnen werken. Het interesseerde hem niet wat anderen dachten.) **Waar zouden wij op moeten vertrouwen als wij in de situatie komen dat ons gevraagd wordt te getuigen van ons geloof?** (Op God. Op onszelf. Denk aan het eeuwig leven. Niet aan wat de mensen hier op aarde van je zullen denken.)

M. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Jouw jeugdklas heeft besloten om te gaan evangeliseren in een klein winkelcentrum bij jou in de buurt. Er zullen folders worden uitgedeeld en iedereen is uitgenodigd om de microfoon te pakken en een getuigenis te geven.

Jij gaat ook mee. Alleen..... er is één probleem. Je weet dat veel van jouw vrienden (die niet christelijk zijn) juist in het weekend naar dat winkelcentrum gaan. Je bent bang dat ze jou zullen zien. Niets aan de hand, zou je denken? Of toch wel? Diep in je hart voel je je onzeker en schaam je je voor je vrienden. Wat moet je doen?

Verdeel de groep in vier groepen en geef iedere groep één van de onderstaande bijbelteksten. Vraag hen op te schrijven wat zij denken dat het verband is tussen de bijbeltekst en het onderwerp van vandaag. Roep de groepen weer bij elkaar en bespreek gezamenlijk de uitkomsten.

Hieronder volgt een aantal aanwijzingen die u kunt gebruiken in de bespreking.

Hebreeën 11:7 •

Vertel: God vroeg aan Noach om midden in het open veld een boot te bouwen,. Toen de mensen Noach aan het werk zagen, dachten zij dat hij niet goed bij z'n hoofd was. Noach kon zich niet troosten met de gedachte dat hij tenminste nog iemand had gered (behalve zijn naaste familie). Niemand anders wilde aan boord komen. Wat vertelt dit verhaal ons over evangelisatie? (Wij zijn alleen verantwoordelijk om mensen over Jezus te vertellen. Het hangt verder van henzelf af wat zij daarmee willen doen. Wij moeten ons echter niet laten weerhouden om toch over God te vertellen.)

Marcus 16:15 •

De discipelen zijn vaak uitgelachen. Er zijn zelfs mensen geweest die hen wilden doden. Maar zij lieten zich hierdoor niet tegenhouden. Hoe zouden wij moeten reageren? (Het maakt niet uit wat anderen over ons zeggen en of ze ons uitlachen. Wij moeten alleen open staan voor Gods opdrachten.)

Matteüs 13:53-58 •

Vertel: Veel mensen die Jezus kenden, lachten hem uit en geloofden niet wat hij zei. Wat zou de reden daarvan kunnen zijn, denk jij? (Zij konden niet geloven dat iemand, met wie zij opgegroeid waren, meer wist dan zij.) **Hoe zouden we volgens jou moeten omgaan met vrienden of kennissen die ons belachelijk maken omdat jij voor je geloof uitkomt?** (Je moet deze mensen vriendelijk en met respect behandelen. Je hoeft niet op hen neer te kijken omdat jij het zogenaamd beter weet. Probeer te begrijpen waarom zij jou zo behandelen. Misschien kan je zo een manier vinden waarop je met ze om kan gaan.)

1 Koningen 17:1 •

Elia nam een groot risico toen hij aan koning Achab vertelde dat er geen regen zou vallen totdat hij dat zei. Wanneer het toch zou zijn gaan regenen, had Elia behoorlijk voor schut gestaan. Hoe kunnen wij er zeker van zijn dat wij God volgen? Wat zouden wij tegen God zeggen, wanneer hij ons een soortgelijke opdracht zou geven? (Wanneer God ons een opdracht geeft, mogen wij er ook op vertrouwen dat hij ons de kracht en de moed zal geven om het te doen.)

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Bedenk met elkaar zoveel mogelijk manieren waarop je kan getuigen van je geloof. Probeer meer manieren te verzinnen dan alleen het uitdelen van folders. Getuigen kan ook betekenen dat God jou een opdracht geeft waardoor je echt anders dan de anderen zal moeten zijn. Door bijvoorbeeld tijdens de pauze bij die nieuwe leerling in je klas aan te schuiven in plaats van bij je oude vertrouwde vriendengroep.

Schrijf alle mogelijkheden en manieren op een flip-over of whiteboard. Probeer de jongeren uit te dagen om zoveel mogelijk nieuwe manieren te bedenken. Bepaal vervolgens door stemming welke activiteit zij het beste vinden. Indien mogelijk, kunt u plannen maken om deze activiteit ook daadwerkelijk uit te voeren.

Wijs hen ook op het gedeelte van vrijdag van het werkblad uit de studiegids. Deze activiteit daagt hen nogmaals uit om anderen te vertellen over hun geloof.

Napraten • Vraag: Welke activiteiten spreken jou het meeste aan? Zijn er ook activiteiten die jou helemaal niet aanspreken? Hoe zou je deze activiteiten toch een beetje kunnen doen? (Je zou kunnen helpen bij de organisatie van de evangelisatieactiviteit.) **Op welke manier kan je bepalen of een activiteit bij jou past of niet?** (God kan jou dat duidelijk maken wanneer je hem om raad vraagt. Als je moeite blijft houden om een bepaalde activiteit te doen, kan dat ook een teken zijn dat het niet bij jou past.)

B. Toepassingsvragen

1. Op welke manier kunnen de evangelisatieactiviteiten die jij moeilijk vindt, jou een aanwijzing geven over de manier van evangeliseren die het beste bij jou past?
2. Wat is het verschil tussen een uitdaging aangaan en iets doen wat je eigenlijk niet durft? Waar ligt de grens?
3. Zijn er manieren waarop je voorzichtig je grenzen kan verleggen?
4. Op welke manieren kan je met mensen omgaan die het belachelijk vinden dat jij over jouw geloof vertelt?
5. Stel: Je hebt slechts één mogelijkheid om jouw geloof op een waanzinnige, supercoole manier te promoten. Welke manier kies jij?

6. Wat zou jij tegen je vrienden kunnen zeggen die bang zijn dat jij jezelf voor schut zet wanneer je met anderen over je geloof spreekt? Probeer verschillende antwoorden te vinden.
7. Op welke manier kan Jezus jou helpen als je onzeker bent over een bepaalde opdracht? Hoe kan je hem het beste naar hem 'luisteren'?
8. Zouden we Jezus altijd om raad moeten vragen voordat we gaan evangeliseren? Waarom wel of waarom niet?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Er bestaat niet één manier om Jezus te volgen en over jouw geloof te vertellen. Iedereen is een uniek persoon met unieke kwaliteiten en talenten. Een activiteit die perfect voor de ene persoon is, kan voor de ander een onmogelijke opgave zijn. Alleen jij kunt (met behulp van God, je ouders, onderwijzers, de predikant en anderen) bepalen welke manier van evangeliseren het beste bij jou past.

Uiteindelijk gaat het erom dat wij in ons leven laten zien wat God voor ons betekent. Dat kan betekenen dat anderen jou voor gek verklaren. Het kan betekenen dat ze jou achter jouw rug uitlachen. Dat is niet erg. Weet dat je je in goed gezelschap bevindt.

Op zulke momenten kan je denken aan de discipelen; mensen zeiden dat ze dronken waren toen ze, vervuld van de heilige Geest, getuigden van hun geloof. Jezus is uitgemaakt voor een vreetzak en een drinker (Matteüs 11:19).

Niet iedereen zal begrijpen waarom jij over jouw geloof wilt vertellen. Maar dat hoeft je je niet aan te trekken. Het belangrijkste is dat jij weet dat jouw geloof niet iets is waar je je voor hoeft te schamen. Integendeel; het is iets waar je trots op mag zijn en waar je voor uit mag komen. En daarbij mag je er op vertrouwen dat God voor de rest zal zorgen.

7. Opmerking bij de les van volgende week.

De les van volgende week gaat over muziek.

Bij de eerste startactiviteit (3A) kunnen jongeren hun favoriete CD meenemen, met daarbij een print van de songtekst. U kunt aan het einde van deze les de jongeren alvast uitnodigen om volgende week hun favoriete CD mee te nemen.

Voor startactiviteit 3B kunt u de jongeren die een muziekinstrument spelen, uitnodigen om volgende week hun instrument mee naar de kerk te nemen.

13 BESTAAT ER ZOIETS ALS CHRISTELIJKE MUZIEK?

DE MOOISTE MELODIËN

1. VOORBEREIDING

M. De Bijbel

Kolossenzen 3:16 •

Laat de boodschap van Christus in volle rijkdom in u wonen. Leer en vermaan elkaar met alle wijsheid. Zing ter ere van God met een dankbaar hart psalmen, hymnen en geestelijke liederen.

Psalmen 81:2-4 •

Juich God toe, hij is onze beschermer, hij is de God van Jakob.

Zing het uit van vreugde, laat de tamboerijnen klinken, de lieflijke lier en de harp!

Blaas op de ramshoorn, bij nieuwe maan, bij volle maan, bij elk feest dat we vieren.

Andere bronnen:

Ellen G. White, *Testimonies for the Church*, deel 1, blz. 497 •

'Wanneer muziek op de juiste manier wordt gebruikt, kan het tot grote zegen zijn. Echter, wanneer de muziek wordt misbruikt, kan het eveneens tot een verschrikking worden. Het is opwindend, maar het geeft de christen niet de kracht die hij nodig heeft. Die kracht kan alleen gevonden worden voor de troon der genade, waar de christen met een nederig hart (...) God kan vragen hem te helpen en kracht te geven om de verleidingen van het kwaad te weerstaan. Satan probeert jonge mensen voor zich te winnen. Hoe zou ik hen kunnen helpen om zich los te maken uit zijn macht?! Want hij weet hoe hij mensen kan verleiden en hen zo in het verderf kan storten!'⁵

(Kijk voor aanvullend materiaal ook in de studiegids)

B. Waar gaat 'Bestaat christelijke muziek?' over?

Muziek speelt een belangrijke rol in het leven van een tiener. Vooral popmuziek is alomtegenwoordig. Wanneer we de songteksten van deze muziek goed tot ons door laten dringen, kunnen we niet anders concluderen dan dat deze teksten ons reden tot zorg geven. We zullen onze jeugd er dus op moeten wijzen dat zij goed moeten opletten bij de keuze naar welke muziek zij willen luisteren.

Maar hoe zit het dan met 'christelijke (pop)muziek'? Welke soort muziek is het meest geschikt om God te eren? Welke muziek past bij een christelijke levensstijl? Deze les wil jongeren uitdagen om eens goed na te denken over de muziek waar zij dagelijks naar luisteren en de standaard waarnaar zij de muziek beoordelen.

C. Wat is het doel van deze les?

Na afloop van deze les zijn de tieners in staat om:

⁵

Voorstel: "Muziek is bedoeld om een heilig doel te dienen, de gedachten te leiden naar alles wat zuiver, edel en verheffend is en in de ziel toewijding en dank aan God te kweken." Uit *Messages to Young People*, blz. 399.

1. de muziek waarnaar zij luisteren kritisch te bekijken, zowel op gebied van stijl als op het gebied van songteksten;
2. hun eigen normen te bepalen ten aanzien van de muziek waar zij naar willen luisteren;
3. in eigen woorden te vertellen wat de Bijbel over muziek zegt.

D. Wat heeft u nodig aan materiaal?

Voor de rubriek *Start* •

Activiteit A: een cassette recorder of een cd-speler, een aantal cd's die door de jongeren zelf zijn meegenomen.

Activiteit B: muziekinstrumenten, Bijbels.

Voor de rubriek *Dwarsverbanden* •

Bijbels, kopieën van het werkblad van deze week, flip-over of whiteboard.

Voor de rubriek *Toepassen* •

Kopieën van de bijlage, papier, pennen en/of potloden.

2. OVERBRUGGEN

A. De afgelopen week

Geef de groep ca. 10 minuten de tijd om:

1. te vertellen welke tekst zij uit het woensdaggedeelte (zie werkblad) hebben gekozen als *Tekst van de Week*. Geef hen de gelegenheid hun tekst uit het hoofd op te zeggen;
2. hun eigen stelling bekend te maken, (zie hiervoor werkblad gedeelte van maandag). Vergeet niet de groep te wijzen op de citaten die wellicht uit andere (niet christelijke) bronnen afkomstig zijn. Dit soort citaten komt echter niet in alle lessen voor;
3. de antwoorden te bespreken die zij bij het gedeelte van zondag hebben gegeven. Bespreek de verschillende antwoorden in de groep en sluit af met de ideeën uit het gedeelte "Waar gaat 'Bestaat er zoiets als christelijke muziek?' over?" uit de handleiding.

Als u een grote groep hebt, maak dan verschillende kleinere groepjes, eventueel onder leiding van een andere volwassene.

B. Alternatieve onderdelen

- >> Zangdienst
- >> Zending
- >> Nieuws van andere projecten.

3. START

Opmerking vooraf. Stel vooraf uw eigen programma samen uit de verschillende mogelijkheden die worden geboden in de rubrieken: — *Start*, *Dwarsverbanden*, *Toepassen* en *Afsluiten*. U kunt onmogelijk alles gebruiken. In de rubriek *Start* vindt u meestal 3 keuze mogelijkheden: 2 activiteiten en 1 illustratie. Kies in ieder geval een van de twee activiteiten en gebruik de illustratie als u denkt dat deze bijdraagt aan het geheel. Ook in de rubriek *Dwarsverbanden* wordt u een keuze voorgelegd. U kunt onmogelijk alle drie de suggesties uitvoeren binnen de tijd die beschik-

baar is. De rubriek Toepassen bevat een activiteit en een serie vragen. Beide zijn bedoeld om de stof te verwerken en eigen te maken.

Het is van belang de groep actief bij de stof te betrekken. Daarom zijn de verschillende activiteiten bedacht. Actief samenwerken schept een onderlinge band en respect voor elkaar.

Aarzel niet om de aandacht weer op de les van deze week te vestigen, als de discussie te ver mocht afdwalen.

A. Startactiviteit

Stap 1 •

Vraag de sabbat voorafgaand aan deze les aan een aantal jeugdleden hun favoriete cd mee te nemen. Vraag hun ook om de songtekst van hun favoriete liedje over te schrijven of uit te printen.

Stap 2 •

Vertel de groep dat jullie vandaag naar een aantal liedjes gaan luisteren. Laat van ieder liedje een klein stukje horen en lees de tekst voor (Of laat dit door de jongere doen die dit liedje heeft uitgekozen).

Stap 3 •

Na elk liedje, **Vraag: Wat vinden jullie van dit liedje? Spreekt de muziekstijl jullie aan? En wat vonden jullie van de tekst? Wat voor gevoel krijg je als je naar dit liedje luistert? Wat is de boodschap die de zanger(es) of groep wil overbrengen?**

Napraten • Vraag: We hebben net naar een aantal van jullie favoriete liedjes geluisterd. Waren daar ook liedjes bij die je kracht gaven (in geestelijk opzicht)? Zo ja welke, en kan je ook uitleggen waarom? Waren er ook liedjes bij die eigenlijk niet passen bij een christelijke levensstijl? Zo ja, welke? Kan je ook uitleggen waarom?

B. Alternatieve startactiviteit

Stap 1 •

Verdeel de groep van tevoren in groepjes van maximaal vijf personen. Zorg dat er, indien mogelijk, in ieder groepje iemand zit die een muziekinstrument bespeelt of goed kan zingen. Zorg ervoor dat de groepjes een eigen ruimte hebben. Voorzie ook in een aantal muziekinstrumenten of vraag de week voorafgaand aan deze les of de jongeren hun eigen muziekinstrument mee willen nemen.

Stap 2 •

Geef ieder groepje één van de volgende psalmen: 66, 81, 89, 92, 95, 96, 98, 100, 149, 150. De opdracht is om een aantal verzen uit deze psalm op muziek te zetten. Ze mogen hierbij iedere stijl gebruiken die zij vinden passen bij de tekst.

Stap 3 •

Geef de groepen ongeveer een kwartier de tijd om hun compositie te maken. Laat iedereen terugkomen en laat de groepen hun compositie uitvoeren voor de rest van de groep.

Napraten • Vraag: Hoe is het gegaan? Was het moeilijk om een bepaalde stijl te kiezen? Hoe zijn jullie tot je keus gekomen? Welke muziekstijl zou het meest passend zijn om God te eren?

C. Startillustratie

Vertel in uw eigen woorden het volgende verhaal:

Cindy is een grote fan van haar favoriete rockband. Overal op haar kamer hangen posters van haar band, zij heeft al hun cd's en zij gaat naar al hun concerten.

Een paar maanden geleden heeft Cindy zich laten dopen. En sindsdien heeft zij toch wat twijfels over haar favoriete band. Een aantal van haar vrienden vindt dat zij niet meer naar de concerten van de band moet gaan omdat de band geen christelijke muziek speelt. "Maar waarom niet?" heeft Cindy gevraagd. "Hun songteksten zijn echt niet slecht. Het gaat niet over geweld, drugs of seks. Hun liedjes gaan gewoon over vriendschap en liefde."

Maar hoe zit het dan met de levensstijl van de bandleden? Nou ja..... de leadzanger van de band is een paar maanden geleden opgepakt wegens drugsbezit. Sindsdien zit hij in een afkickkliniek.

Wat vind jij? Moet Cindy zich zorgen maken? Ze is nog steeds helemaal weg van de muziek. Ze voelt er zich goed bij en ze vindt het heerlijk om de liedjes mee te zingen. Maar aan de andere kant wil zij ook trouw blijven aan God.

Napraten • Vraag: Wat zou jij tegen Cindy zeggen? Op welke manier zou Cindy een betere christen kunnen worden als zij naar de muziek van haar favoriete band blijft luisteren? Zou het ook haar groei als een christen in de weg kunnen staan? Zou Cindy te fanatiek zijn als ze in één keer al haar posters en cd's in de vuilnisbak zou gooien? Kan een christen eigenlijk wel naar gewone (pop)muziek luisteren? Kan je uitleggen waarom je dat vindt?

4. DWARSVERBANDEN

A. Verbinding maken met het koninkrijk

Vertel in uw eigen woorden:

Muziek kan een grote rol in je leven spelen. Want hoe je het ook wendt of keert, muziek heeft invloed op ons. Muziek kan je vrolijk maken, het kan je bemoedigen wanneer je je rot voelt. Muziek kan ons ook deprimeren en ontmoedigen. Het lijkt wel alsof muziek een directe toegang heeft tot ons gevoel.

Muziek maakt ook deel uit van ons geestelijk leven. Muziek en religie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Met ons gezang kunnen wij God eer bewijzen. We kunnen ons gebed en onze zorgen met behulp van muziek onder woorden brengen.

Muziek is een onderdeel van de eredienst in de kerk. Het is een onderdeel waarover veel onenigheid is geweest (en soms nog is!). Want iedereen heeft zo z'n eigen ideeën over wat 'passende muziek' is om God te eren. Muziek kan ons dichterbij God brengen, maar het kan ons ook van hem verwijderen. Muziek waarin het over kwaad en egoïsme gaat, kan ons zodanig beïnvloeden dat wij gaan denken dat de wereld zo in elkaar zit. Net als alle andere vormen van amusement, kan muziek ons geestelijk leven beïnvloeden. Daarom moeten we voorzichtig zijn met onze muziekkeuze.

B. Verbanden leggen met de illustratie

Vraag iemand het verhaal van het sabbatgedeelte voor te lezen of het in eigen woorden te vertellen.

Vertel: Dit verhaal lijkt op het eerste gezicht nogal ongeloofwaardig. Waarschijnlijk heb je wel eens vaker van dit soort verhalen gehoord — een straatjongere hoort over Jezus, komt tot geloof en verandert van de ene op de andere dag radicaal zijn leven. Wat vind jij van Rob Wilsons nieuwe roeping als rap-evangelist?

Bespreek met elkaar of rapmuziek ook een middel kan zijn om het evangelie te vertellen aan anderen. Zijn er muziekstijlen, zoals rap, hiphop en house, die niet passen bij een christelijke levensstijl? Of zegent Jezus ook deze muziek als de teksten over hem gaan?

Lees met elkaar de bijbelteksten uit het woensdaggedeelte van het werkblad uit de studiegids en de bijbelteksten uit de handleiding (zie 1A).

Vraag: Welke richtlijnen geven deze teksten als het gaat om christelijke muziek? Waar moet christelijke muziek over gaan?

N. Verbanden leggen met het dagelijks leven

Vertel in uw eigen woorden:

Stel: jij mag een eredienst opstellen. Met deze dienst hoop je dat ook jouw niet-christelijke vrienden in de kerk komen. Welke muziek gebruik je? (Laat de groep nadenken over specifieke liedjes, artiesten, bands, enz.)

Waarom kies je juist voor deze muziek? Zou je deze muziek ook uitkiezen als het om een 'gewone' kerkdienst zou gaan, waarin ook ouderen komen? Waarom wel of waarom niet?

5. TOEPASSEN

A. Toepassingsactiviteit

Geef iedereen een vel papier en een pen of potlood. Laat hen 4 kolommen tekenen. Vraag hun in de eerste kolom een top-10 op te stellen van hun favoriete muziekstukken / liedjes. In de tweede kolom schrijven zij naast de liedjes een C als het nummer gezongen wordt door een christelijke artiest / band en een W als het om een niet-christelijke zanger / band gaat.

In de derde kolom schrijven zij bij elk liedje een pijl naar boven wanneer het liedje hen een positief en goed gevoel geeft en een pijl naar beneden wanneer het liedje hen verdrietig maakt of een slecht gevoel geeft. Tenslotte, in de laatste kolom, schrijven zij bij elk liedje een + bij elk liedje dat past bij een christelijke levensstijl (zelfs al wordt het door een niet-christelijke zanger of groep gezongen) en een — wanneer er negatieve dingen in worden genoemd (zoals het gebruik van geweld, seks, alcohol en drugs, grof taalgebruik enz, enz.).

U kunt hier eventueel ook de bijlage voor gebruiken.

Napraten • Vraag: Als je zo naar jouw top- 10 kijkt, ben je dan tevreden? Past deze top-10 bij iemand die een vertegenwoordiger van Gods koninkrijk wil zijn? Zijn er misschien ook muziekstukken die je zou moeten schrappen van jouw lijst als je een echte vertegenwoordiger van Gods koninkrijk wilt zijn?

B. Toepassingsvragen

1. 'Ik let nooit op de woorden. Ik geniet gewoon van de muziek en van de beat. Het maakt mij echt niet uit waar de tekst over gaat. Die hoor ik toch niet.'
Klinkt jou dit bekend in de oren? Misschien heb je het zelf wel eens gezegd. Wat vind je van deze uitspraak?
2. Is de levensstijl van een groep of artiest belangrijk als het gaat over muziek? Kan je een fan zijn van een groep (of zanger) die ontzettend gave muziek maakt, maar er geen christelijke levensstijl op nahoudt?
3. Een gemeente bestaat uit jongeren en ouderen. Beiden houden vaak van verschillende soorten muziek. Hoe zou je met deze verschillen kunnen omgaan? Wat zou jij kunnen doen om de generatiekloof te overbruggen?
4. Hebben jij en je vrienden dezelfde muzieksmaak? Wat zegt deze muziek over jullie?

6. AFSLUITEN

Samenvatting

Vat de volgende tekst in uw eigen woorden samen.

Muziek is belangrijk. God zegent muziek. Hij moedigt ons aan om het te gebruiken en ervan te genieten.

Maar tegelijkertijd moeten wij ons realiseren dat er in de (pop)muziek van tegenwoordig veel elementen zitten die niet passen bij een positieve, christelijke manier van leven. Als vertegenwoordiger van Gods koninkrijk moet je dus goed oppassen naar welke muziek je luistert. Muziek mag de relatie tussen jou en God niet belemmeren. Integendeel! Zorg er dus voor dat de muziek die je beluistert jou dichterbij God brengt.

Bijlage 1

Behorend bij **Toepassingsactiviteit 5A**

	Titel en groep	Christelijk of niet-christelijk	↑ of ↓	+ of —
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				